

ASTRO-LOGIKA

versie 3.0

Koen Van de moortel

Dit is de e-boek-versie 3.0 gebaseerd op het gelijknamige papieren boekwerkje uit 1997.

© 1997-2006 Koen Van de moortel
Jules de Saint-Genoisstraat 98, B-9050 Gent
tel.=fax: 09/227 70 36
e-post: koenvandemoortel@compuserve.com
www.astrovdm.com

ISBN 90-804099-1-X
D/1997/Koen Van de moortel, uitgever
NUGI-kode 621
Trefwoorden: astrologie, horoskoop, onderzoek, statistiek.

U mag deze tekst verspreiden, maar wel in zijn geheel, onveranderd, steeds met vermelding van de auteur, en zonder winstoogmerk.

Aan de klanten van mijn astrologische software, omdat zij mij gedwongen hebben om na te denken over deze materie.

INHOUD

1.	INLEIDING	5
3.	ASTRO-LOGIKA	9
4.	ONDERZOEK	52
5.	KONKLUSIE	63
6.	APPENDIX: LIEFDE OP HET EERSTE ZICHT	64
7.	APPENDIX: TRANSITKONCENTRATIES	70
8.	APPENDIX: KOPPELTESTEN UITGEVOERD IN DE WERKGROEP DE RONDE TAFEL	75
9.	NUTTIGE ADRESSEN	77
10.	LITERATUUR	78
	INDEX	82

1. INLEIDING

Onder “astrologie”, of “sterrenwichelarij” zoals het vroeger zo mooi genoemd werd, verstaan de meeste ingewijden zo iets als de studie van verbanden tussen astronomische konstellaties en fenomenen die zich op aarde afspelen, en die niet verklaard worden door de huidige wetenschap. “De zon komt op, dus we worden wakker.” rekent men dus niet tot de astrologische uitspraken; “Hij is geboren bij zonsopkomst en zal dus een zonnig karakter hebben” wél. Sommige activiteiten van astrologen, zoals het proberen voorspellen van het weer of aardbevingen volgens de stand van de zon, maan en planeten, zitten wel ergens in de buurt van wat reguliere geo- en astrofysici doen, al zij het op een andere manier. Wat de doorsnee-astroloog echter doet, namelijk het afleiden van iemands karakter of levensloop uit de stand van de hemellichamen, of zelfs de koers van de beurs, het beantwoorden van een willekeurige vraag, dat zijn straffe zaken in de ogen van een hedendaags wetenschapper, en als we hier over astrologie spreken, zullen we vooral dit soort dingen bedoelen.

Het is ooit anders geweest, maar heden ten dage hebben wetenschappers en astrologen meestal de neiging om niet overeen te komen. Op enkele uitzonderingen na, is er alleszins bitter weinig konstruktief contact tussen beide gemeenschappen. De astrologie blijft daardoor op het nivo van de alchimie steken, de pre-wetenschap die ondertussen wel tot wetenschap geëvolueerd is.

De bedoeling van dit schrijven (en misschien voor een stuk, van mijn leven) is daar iets aan te verhelpen, d.w.z. de wetenschappers iets meer open krijgen en de astrologen iets meer wetenschappelijke houding aankweken.

Ik kan moeilijk alle facetten van de astrologie of van het doen van wetenschappelijk onderzoek behandelen, maar ik zal trachten enkele belangrijke punten te verduidelijken waarmee ik in de loop der jaren gekonfronteerd ben.

Dit is geen cursus astrologie; ik veronderstel dat u een beetje bekend bent met de terminologie. Indien niet, vindt u voldoende keuze in de literatuurlijst om uw kennis bij te schaven.

2. VERSCHILLENDE MENTALITEITEN

2.1. Het astrologenvolkje

Praktizerende astrologen zeggen gewoonlijk “astrologie werkt, mijn klanten zijn tevreden, dus waarom zou de wetenschap zich met ons vak moeten moeien?”.

Wel, voor deze mensen zou het volgende tot nadenken moeten stemmen: de Franse psycholoog Michel Gauquelin deed in 1968 een experiment waarbij hij voor 150 personen zagezegd hun persoonlijke horoskoop maakte. Hij stuurde echter aan iedereen dezelfde horoskoopanalyse, met name die van een moordenaar, en... 94% van de proefpersonen verklaarde zichzelf duidelijk in de omschrijving te herkennen [Gauquelin 1979, p.118; of ook: Nanninga 1988, p.169]. Okee, misschien kennen vele mensen zichzelf niet zo goed, of misschien was de beschrijving te algemeen, kan u zeggen. Maar... hetzelfde soort rapporten werd (en wordt) wel commercieel geproduceerd. Tussen haakjes: gelijkaardige experimenten werden gedaan met omschrijvingen door psychologen opgesteld, en ook daar waren de resultaten niet om over naar huis te schrijven, wat aantoonde dat ook aan hun theorieën nog een en ander mankeert [van Rooij & de Groot 2002, p.19].

Als je aan gelijk welke astroloog vraagt: “Wat is een typisch beroep voor Tweelingen?” dan krijg je zonder uitzondering te horen “Ha, schrijver of joernalist, natuurlijk!”. Als je dan even de moeite doet om dit na te kijken, zoals drs. Kop van de universiteit van Amsterdam, dan blijkt dat helemaal anders te zitten: de grote hoop van beroemde letterkundigen en taalkundigen valt namelijk te zoeken bij de Boogschutters en de Steenbokken. Evenzo blijken Boogschutters “hun” beroep van ontdekkingsreiziger angstvallig te vermijden en zijn het de Leeuwen die met die eer gaan lopen¹.

Astrologen spreken zichzelf onderling tegen dat het niet meer schoon te noemen is. Zo zijn er verschillende dierenriemen in gebruik, een groot aantal verschillende huizensystemen, progressie- en direktiesystemen die onderling lichtjes verschillen en die dus dezelfde dingen gaan voorspellen maar op verschillende leeftijden, verschillende komposietsystemen, enorm uiteenlopende interpretaties van uurhoeken, enzovoort. Kortom, er bestaan zowat evenveel “astrologieën” als astrologen!

De meesten maken zich zelfgenoegzaam af van deze kritiek en houden vol dat hun systeem werkt voor hen, en houden geenszins rekening met bevindingen van wetenschappelijk onderzoek (terwijl ze er in het publiek wel dikwijls prat op gaan dat ze een gefundeerde activiteit beoefenen zo gauw hen één positief onderzoek bekend is, of zo gauw één astroloog een voet heeft gezet binnen de academische muren, of nog erger, zo gauw ze zich realiseren dat hun *berekeningen* op een nauwkeurige manier gebeuren). Zelfs in tijdschriften met het woord “research” in hun naam, krijgt men het deksel van de censuur op zijn neus als men probeert hierover enige kritiek te publiceren, en dit in de 21ste eeuw.

Ik wil hier geenszins zeggen dat zulke astrologen als goede mensenkenner geen nuttig therapeutisch werk zouden kunnen verrichten, maar een beetje kritisch onderzoek zou hun resultaten wellicht nog veel beter kunnen maken.

Helaas hebben veel astrologen een heilige schrik dat een wetenschappelijke “demystificatie” de “schoonheid” van hun vak zal teniet doen. Vele malen heb ik van fanatiekelingen bijna boze opmerkingen gehoord als “mag er nu niets meer wonderlijks overblijven,

---

¹ De telling is gedaan in de Encyclopedia Britannica (1974).

waar de wetenschap geen vat op heeft?”.

Wel, aan deze mensen wil ik vragen: is de zonsondergang voor u minder mooi omdat u weet dat het de aarde is die rond haar as draait?

Van wetenschappers wordt in zgn. “New Age”-kringen (waartoe veel astrologen zich rekenen) nogal gedacht dat het koele kikkers zijn die zonder gevoel als het ware mechanisch alles in vakjes stoppen, zowat het tegengestelde van “intuïtieve” personen. Bijvoorbeeld:

“Whereas the scientific method belongs indisputably to the known prejudices of the left hemisphere of the brain, the right hemisphere has been twiddling its thumbs, waiting for the role of imagination and intuition to be recognized.” [Elwell 1999, p.18]

Welnu, een van de stelregels die ik me nog best herinner van mijn universitaire opleiding, omdat hij zo dikwijls herhaald werd door alle professoren, was: “Als je een theorie of bewijsvoering bedenkt, moet je in de eerste plaats nakijken of ze wel *esthetisch* genoeg is. Als ze niet “mooi” is, zal er wel iets aan haperen.”.

Echte wetenschappers zijn mensen die onbevooroordeeld de waarheid omtrent onze wereld trachten te achterhalen en er de harmonie in zoeken. En hoe meer er hierover ontdekt wordt, hoe meer we in bewondering kunnen staan omdat het zo knap in mekaar zit, dat is althans mijn mening.

2.2. Het wetenschappersvolkje

In de bekende Vlaamse krant *De Standaard* van 9 okt. 1989 stond een artikeltje over een onderzoek met de naam “Isis2” waarbij de werking van een medikament bij 17000 hartpatiënten werd nagegaan. Er werd ook gekeken of er verschillen waren volgens leeftijd, geslacht, bloeddruk,.. en “voor de grap”, zo heette het, ook volgens sterretaken. Wat bleek nu: bij alle sterretaken had het geneesmiddel een gunstig effect: het risico op een tweede hartaanval was 28% kleiner, behalve bij de Tweelingen en de weegschalen! Daar steeg het risico met 9%. Conclusie van de verslaggever: “Wat nog eens bewijst dat je in de statistiek moet opletten voor te kleine groepen, waarin het toeval naar hartelust met je cijfers en je voeten kan spelen.”. Het ongelooflijke is wel dat aan de hand van dezelfde studie patiënten geneesmiddelen voorgeschreven krijgen.

Mensen die zich wetenschappers noemen, zijn in de praktijk dikwijls helemaal niet ontvankelijk voor al wat niet in hun begrippenkader valt. Nu is een zekere skepsis nooit ongezond, maar als in 1975 een 192-tal geleerden van naam, waaronder Nobelprijswinnaars, blindelings een “manifest tegen de astrologie” ondertekenen [Jerome 1977, p.227] zonder ook maar iets daarvan bestudeerd te hebben, dan getuigt dat mijns inziens niet van intelligentie.

Tragisch is het geval Gauquelin, die ondanks een jarenlang gevecht met de georganizeerde skeptici zijn moeizaam vergaarde bevindingen nooit erkend zag, en waarschijnlijk mede hierdoor zichzelf in 1991 van het leven beroofde. Het gerucht dat de vrouw van Paul Kurtz, de voorzitter van de Amerikaanse skeptici er met een astroloog vandoor is, verklaart misschien iets van de hardnekkigheid van diens ongelof. (Om een analoge reden bestaat er trouwens ook géén Nobelprijs voor de wiskunde.)

Ik heb mezelf nog niet van kant gemaakt, maar ik moet zeggen dat op enkele positieve uitzonderingen na, mijn contacten met skeptische groeperingen ook niet zo konstruktief waren. Een ding is zeker: ze zijn zeer goed georganiseerd, en hun contacten met de pers zijn uitstekend: als ze nog maar horen over een astrologietest die negatief uitviel, staat

het 's anderendaags in alle gazetten; als je hen daarentegen een positief resultaat presenteert, knikken ze “ja, interessant,...”, en verder niets, geen krant, geen kik. Dat is niet bepaald een wetenschappelijke houding, eerder een fenomeen dat doet denken aan de Spaanse Inkwisitie [zie ook: Letter 2002].

Vele wetenschappers die zich dan wel een beetje moeite getroosten om de astrologie echt te bekijken, komen nog steeds met dezelfde niet-wezenlijke argumenten aandraven. Bekende voorbeelden: de precessie van de zodiak; het feit dat de aarde niet in het middelpunt staat en dat de sterren zo ver staan [Nanninga 1988, p.158]. We komen hier later op terug.

2.3. Hun relatie...

Het heeft geen zin “welles-nietes”-spelletjes te blijven spelen tussen astrologen en wetenschappers, zoals dat nu al eeuwen gebeurt.

Ik weet niet hoe het in andere landen zit, maar voor de Belgische handelswet valt iemand die zich “astroloog” noemt, onder de niet bepaald academische categorie waaronder ook kamermeisjes, kappers en begrafenisondernemers vallen (ISCO-kode 514; tot 1991 zaten ze bij tatoeerders, hondenscheerders, fotomodellen,... = NIS-kode 944), zie www.statbel.fgov.be. Willen de astrologen dat hun bezigheid ooit een meer respectabel statuut krijgt, dan zullen zij dat respect moeten afdwingen. Dat kan maar als ze eerst hun eigen stal opkuisen door middel van een beetje logika én serieus onderzoek. Openheid van zowel wetenschappers als astrologen is vereist om samen iets te bereiken. Er zullen daarbij zeker heilige huisjes sneuvelen, maar... ook nieuwe zaken ontdekt worden.

3. ASTRO-LOGIKA

3.1. Voorwaarden voor een astrologische theorie

Wat staat ons te doen? Een voor een alle astrologische beweringen en theorieën met experimenten gaan uittesten, om zo het kaf van het koren te scheiden, dat lijkt wel een enorme taak! In het wilde weg gaan empirisch onderzoek doen, is niet erg efficiënt. We kunnen onszelf echter veel werk besparen door op voorhand na te gaan welke beweringen een goede kans maken, met niet meer dan een beetje logika.

Het is niet de bedoeling hier een cursus wetenschapsfilosofie in te lassen, ik ben daartoe trouwens niet bevoegd, maar het is niet onnuttig hier enkele basisvuistregels toe te lichten waarvan ik me herinner uit mijn natuurkunde-opleiding dat ze algemeen gangbaar zijn bij de beoordeling van theorieën op hun wetenschappelijke waarden [zie ook bv. de Jager 1991]:

a. Uitspraken moeten “*falsifieerbaar*” zijn; er moet een manier bestaan om na te gaan of ze vals zijn (en dus ook of ze juist zijn). Beweringen over vorige levens bv., kan je moeilijk controleerbaar noemen, hoe waar ze ook *zouden kunnen zijn*. De vroegere astrologie was hierin beter omdat zij meer concrete uitspraken deed. “Als Saturnus vierkant met je Mars komt, dan krijg je ongelukken” is veel eenvoudiger na te gaan dan “Als Saturnus vierkant met je Mars komt, ben je heel ambitieus en je kunt nu gemakkelijk in conflict komen met anderen, die het niet eens zijn met je houding of werkwijze, of die je als een bedreiging zien voor hun positie of baan. Daarbij kan het gemakkelijk tot woedeuitbarstingen komen...” [Gersjes 1995].

Vele oude astrologen wisten ook wel dat dergelijke voorspellingen niet altijd uitkwamen [Herten, 2002, p.29-44], maar in hun formulering was het wel eenvoudig om te tellen hoeveel keer ze uitkwamen en hoeveel keer niet. De huidige formulering van de astrologie is meer “psychologisch” en dus ook vager en moeilijker te controleren. Een middel om psychologische gegevens over iemand op een min of meer objektieve manier te vergaren, is het tellen van karakter-beschrijvende termen in iemands biografie, zoals Michel en Françoise Gauquelin gedaan hebben, maar dat gaat natuurlijk alleen maar met beroemde personen, over wie iets geschreven is.

b. Uitspraken moeten “*konsistent*” zijn; ze mogen mekaar niet onderling tegenspreken. Het lijkt zo vanzelfsprekend, maar eigenaardig genoeg stoort het de meeste astrologen niet dat bij hun kollega een voorspelling een jaar eerder of later zal gebeuren omdat hij of zij een ander systeem gebruikt. “Ieder zijn waarheid en laat ons geen ruzie maken” is de leuze. Dat dit een steen des aanstoets van eerste kategorie is bij de skeptici, zal hopelijk niemand verbazen.

c. Bij het zoeken naar theorieën zal men zich laten leiden door “*symmetrie- (of schoonheids-)overwegingen*”, mooie structuren en wezenlijke analogieën. Verbanden zoeken tussen “toevalligheden” (bv. het aantal planeten) en “konstrukties” (bv. het aantal tekens) is dus bijvoorbeeld uit den boze.

Een simpel voorbeeld van theorievorming uit “schoonheidsoverwegingen” is het volgende: Je moet geen letter Hebreeuws kennen, of nog nooit een Jood hebben zien schrijven, maar als je een brief in die taal ziet, kan je afleiden dat ze van rechts naar links schrijven. Waarom? Omdat alle halve regels tegen de rechterkantlijn aan-

א היא האות הראשונה
באלף-בית העברי. אחת
מאותיות אהו"י אשר
מציינות תנועה. אות זו
מצוייה כאם-קריאה
אחרי כל התנועות.

plakken, en omdat het *moeilijk* zou zijn om van links naar rechts te schrijven en juist zo te mikken dat je exakt aan de rechterkant uitkomt. Moraal van het verhaal: de oplossing van een probleem die het *eenvoudigst* is, is doorgaans de meest waarschijnlijke. (Ook bekend als het “scheermes van Occam” [Russel 1981, p.427])

Een voorbeeld van een “valse” symmetrie: Harald Wiesendanger “toont aan” in zijn boek *Der Streit ums Horoskop* hoezeer de mens met de kosmische ritmen verbonden is, o.a. merkt hij op dat een mens per dag gemiddeld 25920 keer ademt, en dat het lentepunt 25920 jaar nodig heeft om de dierenriem rond te lopen [Wiesendanger 1990, p.37].¹ Dit is even absurd als het aantal maanden in een mensenleven vergelijken met het aantal appels dat gemiddeld aan een boom groeit, maar blijkbaar zijn er toch mensen die dat niet zien.

Het uit symmetrie-overwegingen veronderstellen dat de leeftijd van de zgn. “midlife crisis” samenhangt met de transit van Uranus opposiet met iemands geboortepositie, is dan weer wel plausibel, omdat er hier sprake is van een directe samenhang met de betekenis die aan deze planeet toegekend wordt, en het gaat over twee tijdspannen die inderdaad van dezelfde grootte-orde zijn. Dat neemt niet weg dat deze uitspraak empirisch dient geverifieerd te worden, bv. door na te gaan of de crisis inderdaad vroeger komt bij iemand wiens Uranus-transit ook vroeger komt. Alleen als er werkelijk zulk een correlatie gevonden wordt, kunnen we aannemen dat we hier niet met een gewone toevalligheid te maken hebben.

Een andere geldige en meer bekende symmetrie-overweging vinden we in de uitspraak “Het teken waarin Pluto staat, is minder belangrijk in de duiding van een persoonlijke horoskoop, omdat dat voor de ganse generatie gelijk is”. Inderdaad, als iedereen van een bepaalde leeftijdsgroep dezelfde eigenschap heeft, dan kan het geen persoonlijk kenmerk meer zijn.

d. Om een theorie op te stellen, kijk naar regelmatigheden, patronen, symmetrieën, enz. Om te zien hoe sterk ze is, kijk echter naar alle randgevallen, (schijnbare) uitzonderingen. Een ketting is maar zo sterk als haar zwakste schakel!

We zullen verder een aantal astrologische problemen en in gebruik zijnde technieken onder de loep nemen met deze uitgangspunten (falsifieerbaarheid, consistentie, symmetrie, randgevallen) in het hoofd.

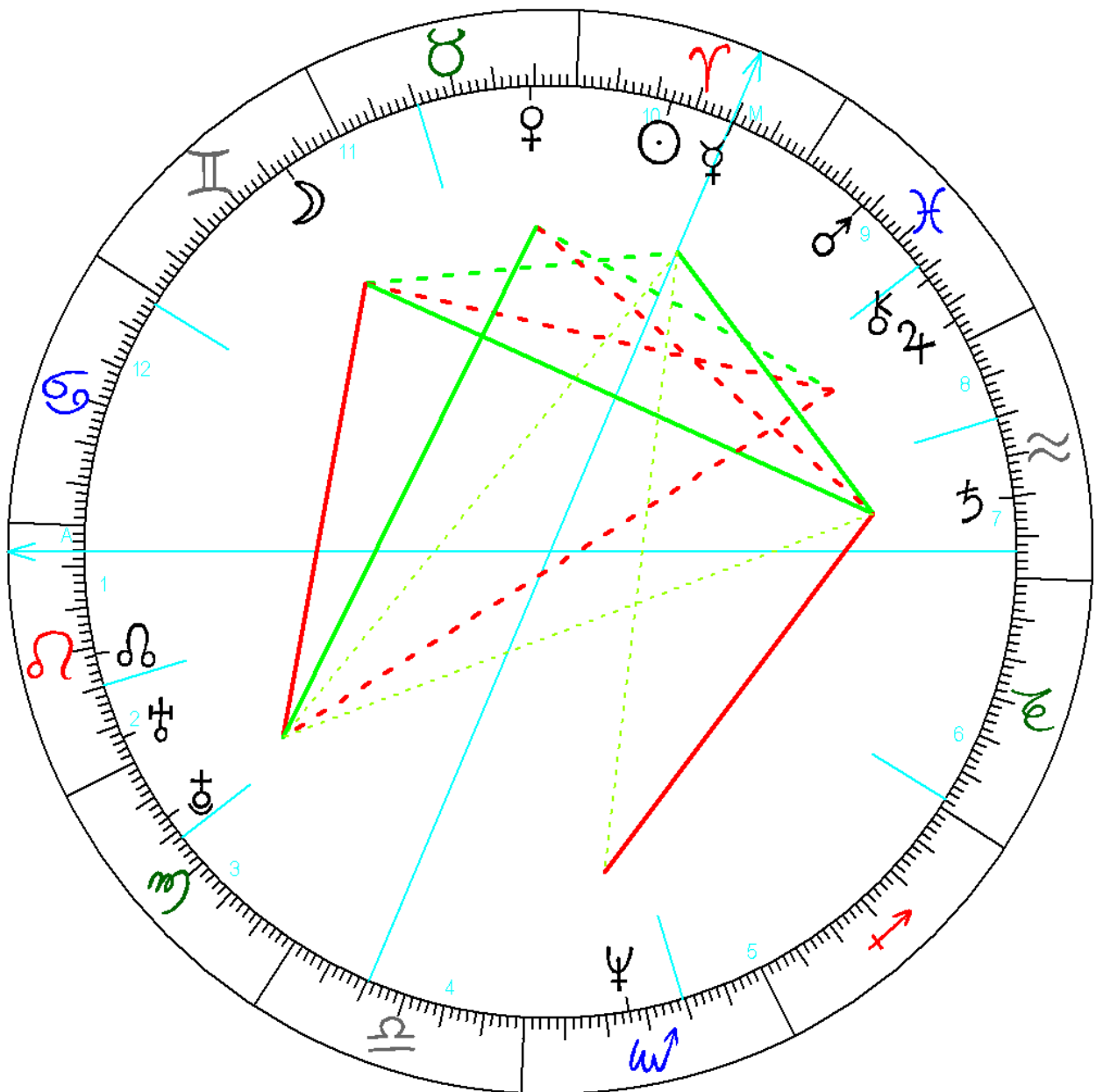
¹ Het is trouwens ca. 25791 jaar.

3.2. Bedenkingen onafhankelijk van gebruikte technieken

3.2.1 Horoscopen van wie en wat?

Astrologen trekken niet enkel horoscopen van personen, maar ook van firma's, landen, steden, dieren, contracten, vragen, beursaandelen, en noem maar op. Zo gauw men over een plaats en een tijd van iets beschikt, kan men inderdaad gaan kijken hoe de planeten daar en toen te zien waren, en daarvan een tekening maken, een soort gestilleerde dwarsdoorsnede van de hemel.

De grote vraag die we daarbij echter eerst moeten stellen is: zijn al deze horoscopen even waarschijnlijk? Of met andere woorden: is het zo dat als men een bewijs vindt voor de geldigheid van persoonlijke horoscopen, dat dit automatisch ook geldt voor bv. landhoroscopen? De meeste astrologen nemen dit aan als vanzelfsprekend. Het antwoord is mijns inziens echter zeker niet a priori ja!

Figuur 2: Gestilleerde dwarsdoorsnede van de hemel op 8/4/1962, 12h15, gezien vanuit Antwerpen, ook wel horoskoop genoemd.

Als men ervan uitgaat dat een horoskoop een symbolische weergave is van de zgn. "kwaliteit van de tijd", dan maakt het inderdaad niet uit of een horoskoop opgemaakt wordt voor een kat of een aandeel. Alleen is deze aanname niet een beetje, maar radicaal in strijd met alle mogelijke wetenschappelijke theorieën (o.a. die over de bewegingen van de planeten, die gebaseerd is op de theorie van de zwaartekracht, en die kan alleen maar afgeleid worden als men aanneemt dat de tijd homogeen is).

Rest ons dus aan te nemen dat de eventuele werking van horoscopen moet gebaseerd zijn op een of andere vorm van communicatie tussen de hemellichamen en die- of datgene waarvan we de horoskoop berekenen. De planeten zenden "iets" uit, het heeft in eerste instantie geen belang wat of hoe, en op aarde ontvangen wij daar iets van, dat ons op een of andere manier beïnvloedt. Dit is best denkbaar, en het hoeft helemaal niet in strijd te zijn met gangbare theorieën. Opdat we iets kunnen ontvangen, moet er een *ontvanger* zijn, een chemische stof, een orgaan, een subtiel etherisch orgaan als u wil, maar er moet een "antenne" zijn, gekoppeld aan het object onder studie. Bij materiële dingen of wezens is dat zonder probleem denkbaar. Het is principieel mogelijk dat een wezen, op het moment dat het autonoom begint te functioneren, iets van de planeten opvangt en hierdoor op een specifieke manier zal gaan functioneren. Het is dan evengoed mogelijk, als de antenne blijft werken tijdens het leven, dat er een soort blijvende bijsturing komt van die planeten.

Wat valt er dan te zeggen over de horoskoop van een land, bv.? Daarmee wordt gewoonlijk bedoeld de plaats en het tijdstip van de onafhankelijkheid, of van de ondertekening van de grondwet, of van de kroning van de eerste koning, of... U ziet het, ondubbelzinnig is een dergelijke horoskoop dus al zeker niet. En wie of wat is hier de ontvanger? Is het de groep mensen die voor de onafhankelijkheid gezorgd hebben? Is het de ondertekenaar van de grondwet? Is het de eerste koning? Als deze mensen doodgaan, blijft de horoskoop van het land dan nog gelden? Analoog kan men redeneren voor een firma of een vereniging. Wat als een land een klein stukje van een ander land annexeert, of een stukje land verliest, moet men dan een compleet nieuwe horoskoop maken of niet? Door dit soort strikvragen te stellen, ziet men hopelijk dat er iets niet klopt aan het maken van een landhoroskoop.

Wat evenwel wel denkbaar is, is dat een bepaald volk, een bepaalde groep mensen, iets gemeenschappelijks heeft in hun karakter of hun genen, waardoor zij meer dan andere mensen gevoelig zijn voor welbepaalde planeetritmen. De antennes kunnen bij het ene volk meer afgestemd zijn op Saturnus, en bij het andere op Jupiter, of op aspecten tussen twee planeten (d.w.z. hun sociologische of economische parameters gekorreleerd aan de respektievelijke cykli), en als dusdanig zou men voor de verschillende groepen verschillende voorspellingen kunnen maken, zoals bv. de Duitse geschiedkundige Gerard Lukert met verbazend sukses doet. Zoiets als de "geboortehoroskoop" van een volk is natuurlijk moeilijk denkbaar.

Evenzo kan men nooit de horoskoop van goud of zilver maken, maar is het wel denkbaar dat bepaalde emoties, die maken dat mensen meer of minder goud zullen kopen, beïnvloed worden door bepaalde planeten. Door aandachtig alle mogelijke (kombinaties van) planeetcykli te vergelijken met de goudprijs, kan men deze dan eventueel detekteren [zie bv. Merriman 1994].

Verder lijkt het eveneens aannemelijk dat de cykli van de planeten een invloed uitoefenen die iets gemeenschappelijks heeft voor het ganse mensenras, een trilling die we allemaal oppikken, en de studie hiervan wordt dan "mundane astrologie" genoemd (van het

Latijnse “mundus” = wereld).

Het meest voor de hand liggend echter, als men tenminste de fundamenteën van de astrologie wil begrijpen, is de studie van chemische reacties in relatie tot planetaire cycli. Het is verbazend hoe weinig aandacht hier maar aan gegeven wordt, temeer daar er al opmerkelijke verbanden gekonstateerd zijn tussen bv. het verloop van reacties met zouten van zilver en lood, en de samenstand van Mars en Saturnus [Kollerstrom 1984]. Bovendien zou dit wel eens belang kunnen hebben voor de industrie.

Op horoscopen van vragen (“uurhoeken”) komen we verder nog uitgebreider terug.

3.2.2 De geboorte

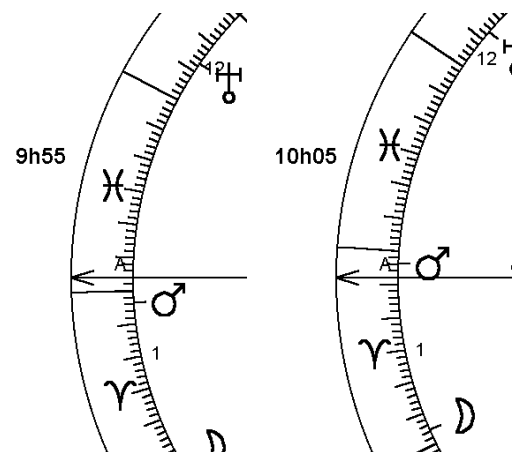
Om een horoskoop uit te rekenen heeft men een plaats en een tijdstip nodig.

Die plaats is meestal wel nauwkeurig genoeg gekend; als we even rekenen, zien we dat we de ascendant (het punt van de dierenriem dat aan de horizon opkomt) tot op de boogminuut nauwkeurig kunnen bepalen als we de plaats tot op 1.85 km na kennen (aan de evenaar; op 50° breedte wordt dat al 1.2 km). Dus wel rekening houden met een onzekerheid op de ascendantpositie van gemakkelijk 10' als de plaats een stad is als Parijs of Londen!

Het tijdstip baart meestal meer problemen. Ten eerste is bij de meeste mensen het geboorte-uur niet nauwkeuriger gekend dan tot op het half uur, en ten tweede, zelfs als we bij de geboorte zitten te kronometreeren, is het niet helemaal duidelijk welk moment we mogen bestempelen als het “echte” geboortemoment. Is het de eerste ademtucht die telt? Of het moment dat we het hoofdje zien? Of het moment dat de navelstreng doorgesneden wordt? Er gaan al gauw enkele minuten voorbij, en gemiddeld verschuift de ascendant een graad op 4 minuten tijd.

Dat betekent dat we ermee moeten rekening houden dat de ascendant en de andere huis-kuspen nooit tot op de boogminuut gekend zijn; dat zou een geboortetijd tot op 4 seconden vereisen! Ze worden gewoonlijk wel zo nauwkeurig uitgerekend, maar we dienen ons dus te realiseren dat de laatste cijfers van generlei waarde zijn. Alle astrologische systemen die een dergelijke precisie vereisen (die dus anders foutieve resultaten produceren), dienen we dus zeer argwanend te bekijken, daar ze praktisch niet falsifieerbaar zijn. Men kan immers steeds mislukte voorspellingen wijten aan een zozegd fout uur en zolang we niet over een grote hoeveelheid data beschikken waarbij de drie mogelijke geboortemomenten exakt genoteerd zijn, kan niemand nagaan welk tijdstip eventueel de voorkeur zou genieten.

Er is trouwens weinig reden om aan te nemen dat de kennis van de geboorte-seconde veel zou uitmaken. Immers, op een minuut tijd verandert er zo goed als niets aan de hemel, behalve in het geval dat er juist een hemellichaam opkomt of ondergaat. Voor

Figuur 3: Mogelijke ascendantposities van iemand die “ongeveer” om 10h geboren is. Let op: niet alleen het ascendantteken verandert, maar ook de huisplaatsing van mars en huisherenvverbanden.

mensen die hieromtrent zaken zouden willen uittesten dienen we hierbij onmiddellijk op te merken dat dat meestal niet samenvalt met de konjunctie (astrologen bedoelen hiermee de samenstand van de loodrechte projectie op de ekliptika) met de ascendant of de descendant, aangezien planeten zich meestal iets onder of boven de dierenriem bevinden.

Dan is er natuurlijk ook de grote vraag of het al dan niet natuurlijk zijn van de geboorte iets uitmaakt.

Er zijn twee mogelijke hypothesen:

(1) Een baby “voelt” wanneer de kosmische ritmen, of trillingen of wat het ook zij, in harmonie zijn met zijn eigen aanleg (genen + ?), en wordt aldus gewaar wanneer hij geboren moet worden. Dit is de zgn. “*planetaire vroedvrouw*”-theorie [Gauquelin 1991, p.169].

De horoscopen van bv. keizersnee-kinderen zijn dan niet korrekt. Michel Gauquelin meende dat inderdaad te mogen konkluderen door het verdwijnen van zijn “planetair erfelijkheidseffekt” bij dergelijke geboorten.

(2) Als daarentegen, zoals astrofysikus Theodor Landscheidt dacht, de baby na de eerste adem begint te “synkroniseren” met de kosmische ritmen (de zgn. “*planetaire blauwdruk*”-theorie), dan maakt het niets uit hoe de geboorte verlopen is.

De medische wetenschap, bv. Peter Nathanielsz van Cornell University (NY, USA) [Nathanielsz 1994] begint te veronderstellen dat een foetus inderdaad zelf beslist wanneer hij geboren wil worden omdat hij daartoe zelf de nodige hormonen uitscheidt, wat een aanwijzing kan zijn ten voordele van de eerste mogelijkheid. Als deze juist is, dan mogen we zeker veronderstellen dat alle geboortetijdstippen maar ongeveer “juist” zijn, omdat het zeer onwaarschijnlijk is dat een foetus tot op de sekonde zal kunnen controleren wanneer hij ten tonele verschijnt. Een extra bezwaar tegen het gebruik van technieken die een uiterst nauwkeurige geboortetijd vereisen, dus.

Suitbert Ertel (univ. Göttingen, D) vermoedt na studie van de gegevens van de Gauquelines dat er geen verschil is tussen natuurlijke en geïnduceerde geboorten, maar het is te vroeg om hieromtrent tot een definitief besluit komen [Ertel, pers.med. 9 nov.1997].

Mocht u het zich afvragen..., bij geen van beide hypothesen komt de leer van de erfelijkheid in het gedrang; bij de blauwdruk-theorie geeft ze aanvullende informatie over de geborene, bij de vroedvrouw-theorie is ze zelfs kruciaal, zoals dr. Peter Niehenke (DAV-Forschungszentrum, Freiburg, D) stelt:

“Ich möchte an dieser Stelle besonders hervorheben, dass durch die Stellung der Gestirne nicht etwa die Eigenheiten eines Menschen bestimmt (verursacht, geprägt) werden. Die Eigenschaften eines Menschen werden durch die Vererbung und biologische Einflüsse während der Schwangerschaft festgelegt. Aufgrund dieser (durch die Vererbung und sonstige Einflüsse festgelegten) Veranlagung reagiert er auf kosmische Reize individuell, seiner Art gemäss. An dieser Reaktion kann man *ablesen*, wer er ist.” [Niehenke 1994, p.28]

Als deze theorie juist is, kan men dus als het ware “aflezen” aan de horoskoop hoe de baby genetisch bepaald is.

3.2.3 Tweelingen en ongelukken

Een veel gehoorde opmerking van skeptici is dat mensen die op hetzelfde moment en dezelfde plaats geboren zijn, toch logischerwijze juist hetzelfde karakter zouden moeten hebben en hetzelfde meemaken. Dat dit niet zo is, wijst erop dat we elke vorm van fatalistische astrologie bij voorbaat mogen verwerpen. *Konklusie: Als astrologie al werkt, kan het niet meer zijn dan een zwakke invloed die samen met de genen, het ouderlijk en sociaal milieu, enz. iemand maakt tot wat hij is.* Zoals bv. iemand geboren met ros haar meer kans zal hebben om op school geplaagd te worden, zo kan iemand met een bepaalde planeetstand en bijbehorende karaktertrek meer kans hebben om bepaalde situaties uit te lokken. Er vallen dus door astrologische invloeden even veel of even weinig problemen met onze vrije wil te verwachten, dan door genetische bepaaldheid.

Het lijkt op het eerste zicht interessant om de gelijkenissen in het leven en karakter van biologische tweelingen te bestuderen en te vergelijken met hun horoscopen. Op het tweede zicht is dat niet, vermits ze zowiezo al veel gelijkenissen hebben vanuit hun genetica en opvoeding, en aan de andere kant ook abnormale verschillen, ondanks hun bijna dezelfde horoscopen. Volgens dr. Suzel Fuzeau-Braesch, lid van de Académie Française, worden kleine karakterverschillen al vlug “opgeblazen” door elk van de tweelingen omdat ze elk een eigen, herkenbare identiteit willen opbouwen. Suzel heeft uit de kleine verschillen in de horoscopen van 251 tweelingparen getracht de belangrijkste karakterverschillen af te leiden. De ouders moesten oordelen of zij het bij het rechte eind had. Dat bleek opvallend veel het geval [Fuzeau-Braesch 1992]. Ondertussen heeft de Britse onderzoeker Mike O'Neill een replikatie van dit onderzoek verricht met engelse tweelingen, maar helaas zonder positief resultaat.

Het lijkt dus nuttiger om niet-verwante mensen die op hetzelfde moment geboren zijn, te vergelijken. Astrologen noemen dit nogal eens “kosmische tweelingen”. Ik heb ooit zelf iemand opgezocht die op dezelfde dag als ik geboren was, met maar een uur verschil, en ik moet zeggen dat ik verbaasd was over de gelijkenissen kwa manier van doen en denken. Maar dat blijft natuurlijk een subjektieve ervaring en geen wetenschappelijk bewijs.

Meer systematisch onderzoek hieromtrent is verricht, met positief resultaat, door prof. Peter Roberts in Engeland. Hij liet een aantal mensen die op de zelfde dag geboren waren als zes beroemdheden een psychologische test van Hans Eysenck invullen. Er bleken des te meer overeenkomsten te zijn naarmate ze dichter bij het uur van de beroemdheid waren geboren, vooral op het vlak van hobby's, beroep en smaak [Roberts 1994].

Eigenaardig genoeg is dit niet bevestigd door de Australische onderzoeker Geoffrey Dean. Hij maakte gebruik van gegevens die op grote schaal verzameld waren voor een sociologisch onderzoek dat in Engeland werd uitgevoerd. Van 17000 mensen die allemaal gedurende een bepaalde week in 1958 waren geboren, waren massaal gegevens verzameld betreffende hun medische, mentale, materiële en andere toestanden, inclusief geboortetijden! Als er iets objectiefs is aan de astrologie, dacht Dean, dan moeten er in het tijdsverloop van al de gemeten eigenschappen fluktuaties zitten, bv. op bepaalde uren of dagen, korresponderend met een planetaire konstellatie, meer of minder extraverte mensen, enz. Helaas, niets van dat werd gevonden.

Laat ons, in een ultieme poging, nog de minimale veronderstelling van C.G. Jung aannemen, namelijk dat elke tijd zijn “kwaliteit” heeft, zegt Dean. Als dat zo is, moeten mensen met bepaalde specifieke gelijkenissen ook de neiging hebben om kort op mekaar geboren te worden. Als we het aantal overeenkomsten tellen van elke geborene met elke andere, dan zouden dat er systematisch meer moeten zijn naarmate de twee korter op

mekaar geboren zijn. Er zou althans toch zo een of andere eigenschap moeten zijn, de lichaamslengte, het IQ, het aantal kinderen, het soort studies of werk, of wat dan ook. Veel van deze kenmerken worden toch door astrologen “uit de horoskoop” gehaald, is het niet? Weerom helaas, niets dat daarop wijst, werd door Dean gevonden [Dean 2001]. Dit toont weerom aan, dat we de eventuele zeggingskracht van een horoskoop zeker niet mogen overschatten. Als een horoskoop al zaken over iemand kan zeggen, dan zijn het zeker subtiele, bijna onmeetbare.

Een ander probleem dat skeptici graag aanhalen, is dat van de *groepsramp*: mensen die gezamenlijk in een ongeluk omkomen, kunnen moeilijk allemaal dezelfde factoren in hun horoskoop hebben die daarop wijzen. Deze vaststelling leidt onvermijdelijk weer tot de konklusie dat de *horoskoop niet alomdeterminerend kan zijn*.

Thomas van Aquino's (en eerdere auteurs hun) uitspraak hieromtrent is maar al te bekend: “De sterren neigen, maar dwingen niet.”! [Herten 2002, p.41,99] Vrij vertaald in moderne bewoordingen: “*astrologische beweringen zijn enkel statistisch geldig*”.

Het ware natuurlijk een interessante test bij eventuele overlevenden de horoskopen te onderzoeken op verschilpunten met de doden.

Een aanverwant probleem: ouders overlijden, terwijl de kinderen toch een verschillende horoskoop hebben. Dit pleit voor de stelling dat wat in de horoskoop te zien is, eerder de *subjektieve ervaring* aangeeft dan de objektieve gebeurtenis. Immers: elk van de kinderen kan het feit op een heel andere manier aanvoelen en verwerken. Ik kan hierin dus Stephen Arroyo bijtreden:

“... Dit is de reden waarom zo veel astrologische voorspellingen niet uitkomen, want ze zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de horoskoop laat zien wat er gaat *gebeuren*. De werkelijkheid is evenwel dat de horoskoop laat zien wat iemand zal *ervaren en hoe hij het zal beleven*.” [Arroyo 1980, p.102]

Het is belangrijk hierin te zien hoeveel we reeds kunnen konkluderen a priori, zonder ooit één horoskoop getrokken te hebben!

3.2.4 Leven naar de horoskoop?

Een veel gehoorde vraag is: “Begint op de duur die horoskoop gewoon niet te kloppen omdat je ernaar leeft?”.

Inderdaad, bij persoonlijkheidstesten naar introversie/ extraversie uitgevoerd door Hans Eysenck bleken mensen met voorkennis over hun zonneteken meer astrologisch “juist” te skoren (d.w.z. positieve tekens extravert), wat erop wijst dat “men emaar leeft”, of dat er wat men noemt een “zelf-attributie-effekt” is [Martens & Trachet, 1995, p.79; Eysenck 1981; van Rooij 1991b].

Ik speel hier even advocaat van de duivel (in de ogen van de skeptici) door een andere verklaring te opperen: misschien zijn het vooral die mensen die iets herkennen van hun zonnetekenbeschrijvingen, die er dan ook iets meer over zullen lezen; anderen vinden het flauwe kul en haken onmiddellijk af. Ik geef toe: dit is een zeer spekulatieve gedachte, maar misschien toch iets om in overweging te nemen.

Misschien is het wel “de bedoeling”, d.w.z.: maakt het iemand het leven gemakkelijker om te leven volgens zijn horoskoop, omdat dat uiteindelijk zijn meest natuurlijke manier van doen is? De eigen horoskoop “doorleven” of “integreren” is misschien zoiets als meer zichzelf worden? Persoonlijk zou ik denken dat je altijd voor ogen moet houden dat een

horoskoop maar een model is, en je dus maar een beperkt beeld kan geven, maar desalniettemin misschien een breder beeld dan je zonder horoskoop zou gehad hebben. Als een astrologische studie iemand aanzet om zich intens te gaan afvragen “hoe zit dat nu eigenlijk, ben ik inderdaad zoals die sterren mij zeggen?” dan kan dat alleen maar positief zijn, mijns inziens.

Natuurlijk heb je dan de esoterische astrologen, die beweren dat je eigenlijk “boven je horoskoop moet uitstijgen”...

Genoeg gemoraliseerd, hoe het ook zij, het onderzoek naar invloeden van zonnetekens m.b.v. dergelijke testen wordt door zelfattributie als het ware onmogelijk door gemaakt. Er resten ons alleen jonge, onbedorven kinderen om mee te experimenteren!

3.3. Diskussie van verschillende technieken

3.3.1 Het referentiestelsel

3.3.1.1. Koördinaten

Alle planeten bewegen zich min of meer in hetzelfde vlak rond de zon: de *ekliptika*. Wij zien dus de planeten allemaal op een grote cirkel(band) bewegen, die *zodiak* of *dierenriem* wordt genoemd, niettegenstaande het feit dat de achtergrondsterrenbeelden niet allemaal dieren zijn.

Het is dan ook gebruikelijk om de posities van planeten aan te geven in ekliptische lengte en breedte. De *lengte* is de horizontale positie ten opzichte van een referentiepunt. Astronomen en westerse astrologen gebruiken het lentepunt als nulpunt; dit is de plaats waar de zon staat als rond 21 maart de noordelijke lente begint (dag en nacht even lang). Astronomen drukken de lengte gewoon uit in 0 tot 360 graden, astrologen verdelen de cirkel in 12 gelijk stukken (“tekens”) en geven de koördinaten aan t.o.v. het begin van elk teken, bv. 40° wordt: 10° Stier. De *breedteligging* kan gaan van -90 tot 90°, maar ligt dus bij de planeten in de orde van enkele graden (bij Pluto weliswaar tot 17°), vandaar dat er weinig naar gekeken wordt en de hemel dus op een platte cirkel wordt voorgesteld.

We kunnen ook posities aangeven in *deklinatie* en *rechte klimming*. Dat zijn resp. de horizontale en verticale hoekafstanden t.o.v. de hemelevenaar, horizontaal ook vertrekkend van het lentepunt.

Eigenaardig genoeg worden deze systemen door astrologen soms door mekaar gebruikt, en spreekt men over deklinaties in plaats van breedtes.

3.3.1.2. De siderische versus de tropische dierenriem

De aarde is een tol en maakt als dusdanig drie bewegingen: (1) een spinbeweging rond haar eigen as (wat zorgt voor dag en nacht); (2) een nutatie, d.w.z. de as gaat een beetje op en neer (we merken daar niet te veel van, buiten langzame klimaatvariaties); en (3) een precessie. De laatste betekent dat richting van de aardas een rondje beschrijft in ca. 25791 jaar; de ster die op de noordpool boven uw hoofd staat, is nu de poolster, maar dat verandert dus met de eeuwen. Een pikant gevolg hiervan is dat de reeks sterrenbeelden die onze voorouders zo fantasievol gedoopt hebben (de zgn. siderische dierenriem), ondertussen bijna een vol teken verschoven is ten opzichte van de reeks tekens met als basis het lentepunt (de zgn. tropische dierenriem). Dat lentepunt stond toentertijd in het sterrenbeeld Vissen, en nu bijna in Waterman, vandaar dat men spreekt over het

nakende “Watermantijdperk”. NB: Hoe graag de astrologen het ook zien komen, eer het astronomisch zover is, moeten we nog minstens 3 eeuwen wachten, aangezien het lentepunt nog ca. 5° moet afleggen. De juiste afstand is afhankelijk van waar men de grenzen trekt tussen de sterrenbeelden [zie bv. Elst 1987].

De precessie zou geen enkel probleem mogen betekenen, ware het niet dat een hoop astrologen, vooral de Indische, hun planeetstanden blijven refereren naar de sterrenbeelden, én er dezelfde betekenis aan geven. Ik zou in hun ogen een vis met ascendant Kreeft zijn; ik mag er niet aan denken! (grapje)

Voor iemand met een beetje gezond boerenverstand is het duidelijk dat (minstens) één van beide moet mis zijn. We staan hier voor een zware keuze, maar vooraleer we gaan experimenteren, kunnen we toch al interessante bedenkingen maken.

Indien het echt de sterren zijn die een invloed op ons uitoefenen, dan zou het logischer zijn die zodiak te gebruiken. Gezien de afstand is dat echter nog veel minder waarschijnlijk dan een planetaire invloed. Van vele sterren ontvangen we weliswaar meer licht dan van de achterste planeten, maar moest het licht van enig belang zijn, dan zouden de zonnetekeninterpretaties voor nachtelijke geboorten logischerwijze totaal verschillend, zoniet onbestaande, moeten zijn. (N.B.: de oude astrologen maakten inderdaad een onderscheid tussen dag- en nachtgeboorten, maar dat heeft niet echt met deze discussie te maken [zie bv. Hand 1995].) Er is ook geen enkele reden waarom de willekeurig verspreide sterren die toevallig in de buurt van de ekliptika liggen, daaraan de geordende structuur zouden geven die ze nu krijgen toebedeeld.

Het is trouwens eigenaardig dat de siderici hun dierenriem toch indelen in 12 *gelijke* stukken, terwijl de sterrenbeelden een ongelijke en moeilijk vast te stellen grootte hebben (en bovendien hebben de astronomen sinds 1928 afgesproken om de zodiak in 13 tekens in te delen). Dat wijst er eigenlijk op dat de sterren zelf van geen tel zijn, en ze spreken hier dus zichzelf tegen.

Zolang de aardas geheld blijft ten opzichte van haar baanvlak (hopelijk nog vele miljoenen jaren), is de tropische dierenriem ongetwijfeld ons meest natuurlijke referentiesysteem: 0° Ram is altijd daar waar de zon staat als de lente begint, op 0° Kreeft begint de zomer (staat de zon pal boven de kreeftskeerkring), enz. terwijl de siderische daar-entegen geen natuurlijk, precies beginpunt heeft.

Natuurlijk krijgt het proefondervindelijk onderzoek het laatste woord om tussen de dierenriemen te kiezen. Om te beginnen dienen we meetbare eigenschappen te vinden die samenhangen met ekliptische planeetposities, en dat is tot hiertoe nog niet bijster goed gelukt. Een zeer interessante exploratieve studie is weliswaar gedaan door Alan Smithers op enkele miljoenen personen in Engeland. Er werd daarbij gekeken welke beroepsgroepen meer voorkwamen bij de verschillende zonnetekens. Hij verkreeg daarbij tamelijk significante resultaten, maar het verschil tussen de tekens blijft zwak [Smithers 1984]. Vervolgens moeten we kijken of die eigenschappen veranderen rond 24-25° van een tropisch teken, maar dat is niet voldoende, want dat kan een statisch verschil zijn. We moeten ook nagaan of die grens van 25° inderdaad verandert met de tijd zoals het lentepunt, of niet. We moeten dus gegevens uit een groot tijdsinterval, zeg maar tenminste 1000 jaar gebruiken. Als bijkomende moeilijkheden dienen we nog te vermelden dat de siderici onderling niet akkoord zijn over het verschil in graden tussen de beide dierenriemen (de zgn. “ayanamsa”), en dat niemand weet of er geen geleidelijke overgang is van “hemelkwaliteit” in plaats van een abrupte aan de grenzen van de tekens.

Een verdienstelijke poging om te kiezen tussen de dierenriemen, is gedaan door Maurice Nouvel [Nouvel 1991c]. Hij berekende voor een aantal bekende mensen de zgn. “dominante planeet” (de belangrijkste planeet in iemands horoskoop volgens een aantal criteria, zie verder), zowel voor hun siderische als hun tropische posities, en keek dan in

welk geval deze het best bij hun beroep paste. Volgens hem was dat als men de siderische dierenriem gebruikt. Hij gebruikt daarbij echter wel twijfelachtige concepten zoals de tekenheersers (zie verder), en bovendien is zijn idee van wat de typerende planeet van elke beroepsgroep moet zijn misschien toch ook wat raar. Zo verwacht hij dat die bij astrologen natuurlijk Uranus moet zijn (om een of andere reden vinden astrologen dat doorgaans een kompliment), bij bokkers Mars (plausibel), maar bij politiciers Saturnus en bij wetenschappers Pluto (vraagteken). Gelijk hoe mag men dit criterium niet gebruiken, want men kan de berekeningswijze van de dominante planeet zodanig aanpassen dat men eigenlijk *gelijk wat* kan bewijzen. Het enige dat hier van tel zou kunnen zijn, is het eventuele verschil in diskriminerende waarde tussen beide soorten dominante planeten; d.w.z.: krijgt men door de siderische dominante planeet te gebruiken een sterkere opdeling van de beroepsgroepen dan door de tropische te gebruiken? En dat is niet terug te vinden in zijn studie¹.

Siderisch of tropisch...? Mijns inziens neigen de argumenten naar “tropisch”, maar het laatste woord is hierover nog niet gezegd.

3.3.1.3. Geocentrisch versus heliocentrisch

De aarde staat niet in het midden van het zonnestelsel, dat weten zelfs de astrologen al. We staan echter wel als waarnemer op die aarde, en dat rechtvaardigt wel het gebruik van een geocentrisch standpunt. Het is inderdaad niet meer dan een standpunt; een astrologie met de zon in het midden heeft evengoed kans op slagen. Het is wel zo dat bepaalde problemen zich gemakkelijker laten bestuderen vanuit geocentrisch perspectief, zoals bv. de effecten van de maanfasen (immers: vanaf de zon staan aarde en maan altijd konjunkt), en andere vanuit heliocentrisch perspectief, zoals door de zware planeten veroorzaakte verschuivingen van het zwaartepunt van het zonnestelsel en de daarbij horende verschijnselen op aarde [Landscheidt, 1989]. Analog zou een astrologie voor marsmannetjes zich wellicht beter laten beschrijven met Mars in het midden, omdat de standen van de manen Phobos en Deimos daar misschien relevanter zijn. “Aanhangers” van het ene systeem hoeven dus geen ruzie te maken met die van het andere; ze zijn complementair.

Wat natuurlijk wel ten stelligste af te keuren is, is dat men bij voorbaat verschillende betekenissen gaat geven aan een heliocentrische en een geocentrische horoskoop, op basis van louter metaforische gelijkenissen, zoals bv. de Engelse geestelijke en astrologe Pamela Crane dat doet:

“Everything geocentric is to some extent illusory. Heliocentric ain’t! Heliocentric is the true perspective from your God-self, from your spiritual centre.” [Phillipson 2000, p.74]

Dus, *omdat* de zon in het midden staat in een heliocentrische horoskoop, zou deze ook “echter” en “spiritueler” zijn... In de middeleeuwen mochten de alchemisten inderdaad zo redeneren.

Bedenk altijd: het is niet zo dat iemand een heliocentrische en een geocentrische horoskoop heeft, die als het ware niets met mekaar te maken hebben. Het zijn gewoon twee manieren om dezelfde planeetstanden voor te stellen!

---

¹ Hij heeft weliswaar iets in die zin geprobeerd, maar met verkeerde significantieberekeningen (o.a. geen controlegroep).

3.3.2 Waarom twaalf?

3.3.2.1. De wereld in vakjes

Wij zijn als mens geneigd alles wat we waarnemen, te benoemen en te klasseren. Deze en gene voorwerpen klasseren we als stoel, andere als tafel, enz. In de loop der tijden zijn er ook meer “wereldomvattende” systemen bedacht die ons een soort ordening van het universum moesten toelaten. De Chinezen hebben hun “yin-yang”-opdeling in twee categorieën, de Indiërs de drie guna's (“tamas, rajas, sattwa”); er zijn systemen met vier en vijf “elementen”; volgens de tarot vallen alle gebeurtenissen in een van de 22 mogelijkheden, enzovoort.

Er is a priori geen voorkeur om een bepaald systeem te gebruiken. Naargelang het systeem dat je gebruikt, zet je als het ware een andere bril op om de wereld te bekijken. Een vergelijking: beperk even uw wereld tot een tafel met fruit op. Als je maar twee categorieën mag hebben, zal je ze bv. kunnen opdelen in “rond” en “langwerpig”; als je er drie mag hebben, dan is de verdeling “rood/groen/geel” waarschijnlijk afdoend. Merk op dat *beide verdelingen okee zijn en geen onderling verband vertonen*.

Ons “smaken-universum” delen we gewoonlijk op in vier vakjes: “zout, zuur, zoet, bitter”. Nu hebben de meeste voedingswaren een mengeling van deze smaken, maar *als we dan toch een opdeling moeten maken in vier, dan zijn deze vier wel okee naar ons gevoel*.

Astrologen hebben er voor gekozen de dierenriem in 12 tekens en de hemel in 12 huizen op te delen. Het had ook anders gekund, in 17, of 31 of wat dan ook. Alleen zouden dan de categorieën van een heel andere aard kunnen zijn.

Johannes Kepler had hier duidelijk problemen mee:

“Astrologen hebben de verdeling in twaalf huizen aangenomen om klare antwoorden te kunnen bieden op alles wat men weten wil. Maar ik geloof dat deze procedure onmogelijk en bijgelovig is, en enkel geschikt voor waarzeggers.” [Gauquelin 1991, p.92]

Als u zich echter uw schooltijd herinnert, meer bepaald de dagen dat u voor het eerst een passer ter hand nam, zal u begrijpen dat voor het opdelen van een cirkel, het getal twaalf absoluut natuurlijk is. Probeer maar eens een cirkel in zeven of dertien te delen!

Meer moeten we ons hierbij waarschijnlijk niet voorstellen. Het getal twaalf heeft ook als leuke eigenschap dat je het netjes kan opdelen in 2 (de “positieve” en “negatieve” tekens), in 3 (het “hoofd-”, “vast” en “beweeglijke” kruis) en in 4 (de elementen “vuur”, “aarde”, “lucht”, “water”).

3.3.2.2. Betekenisgeving

De vraag “waarom twaalf?” is al bij al niet zo belangrijk; we hadden wel wat met andere getallen kunnen bedenken ook. De belangrijke vraag is: *Waarom is dan bij de indeling in twaalf de betekenisgeving “natuurlijkerwijze” zoals ze is?*

Als we de handboeken gaan uitpluizen, vinden we prachtige voorbeelden van zogenaamde “magische” redeneringen, waarin alle gelijkenissen naar hartelust mogen uitvergroot worden. Zo leggen sommigen het verband naar wat er zich in de natuur afspeelt in de twaalf stukken van het jaar, als de zon door elk stuk gaat. U weet wel: de Ram is de prille lente, Steenbok is de killige winter, enzovoort. Misschien is het historisch zo gegaan, maar *is* het daarom zo? Als de betekenis van de zon in een teken echt daardoor

“veroorzaakt” wordt, ja, dan moeten we dus voor Afrikanen of Australiërs wel even een nieuwe reeks “Wie ben ik?”-boekjes gaan schrijven! Dat er nog niemand op dit toch wel kommercieel interessante idee is gekomen! Bovendien zou deze redenering alleen kunnen gebruikt worden om iemands zoneteken uit te leggen. De andere hemellichamen doorlopen immers niet deze jaarlijkse cyclus.

Vermengd met deze seizoen-uitleg kregen de sterrenbeelden (ondertussen verschillend van de sterretkens, zie eerder) ook nog een interpretatie volgens hun *benaming*. Omdat de oude Grieken, of Mesopotamiërs, om het even, in een zeker hoopje sterren de vorm van een scorpioen herkenden, *is* de Schorpioen nu eenmaal een venijnig mens! Wat als ik daar nu een konijntje zou in zien?

De strafste uitleg die ik ken, vinden we bij Dennis Elwell die het heeft over

“... the tendency for the planetary positions at key moments in history to leave their impression in the zodiac, thus giving a certain lasting colouring to specific degrees.”

[Elwell 1999, p.20]

Het is dus niet de hemel die ons beïnvloedt, maar het zijn wij, kleine mieren, die de formidabele kracht hebben om de structuur van de dierenriem aan te tasten.

De Belgische oriëntalist Koenraad Elst vroeg zich af of het niet mogelijk is om de betekenissen van de tekens intrinsiek in de meetkundige constructie van de twaalfdeling te vinden, met behulp van metaforen weliswaar. Hij beschrijft daartoe een zeer interessante poging: hij begint met het aanduiden van een willekeurig punt p_1 op de cirkel en de constructie van het tegenoverliggende punt p_2 en de twee daartussen:

“ p_1 is vrij om zich eender waar te bevinden; maar alle andere punten richten zich naar dit eerste. De hele twaalfhoek draait mee met de plaatsing van dit eerste punt. Het is de pionier, de vrije, de leider. Het [tegenoverliggende] punt p_2 is het eerste gekonstrueerde, van een ander afgeleide punt bij uitstek; van de zeven stappen zijn er wel drie nodig om dit ene punt te bekomen. Als een paal die met gekoördineerd getouwtrek rechtgetrokken en in evenwicht gehouden wordt. Dit punt is de leider van de volgers, die de anderen het volgen voordoet. Het verdeelt de omtrek in twee gelijke delen: symbool van de gelijkheid, het bijeen passen, de paarvorming, de verdelende rechtvaardigheid, de gelijkmoedigheid.” [Elst 1987, deel 2, p.78-90]

U herkent natuurlijk, met een weinig fantasie, de Ram en de Weegschaal. Hij gaat op die manier verder tot de hele dierenriem komt opgedaagd. Sommige stappen zijn misschien wat ver gezocht, maar ik heb nog nergens een betere uitleg gezien. Ik moet hier wel bij opmerken dat een dergelijke uitleg, hoe mooi ook, natuurlijk absoluut geen enkele bewijskracht heeft voor de “waarheid” ervan.

Hij toont verder aan welke structuren er in de zodiak te vinden zijn: paren van opposiete tekens, van opeenvolgende (positieve en negatieve) tekens, en de tekenbetekenissen vanuit de combinaties van elementen en kruizen¹. Spijtig genoeg heeft psycholoog Jan van Rooij bij zijn beoordeling van de astrologie als persoonlijkheidstheorie het werk van Elst niet beschouwd, en minder verlichte astrologische auteurs onder de loep genomen. Zo wrijft hij de astrologie inkonsistentie aan, wat begrijpelijk is als hij bij W. Reinicke bijna dezelfde uitleg vindt voor Ram als voor Schorpioen, en ook Ram en Waterman overlappen nogal blijken te overlappen [Van Rooij, 1991a, p.50]. Reinicke's *Handboek voor de beginnende astroloog* was ook een van mijn eerste boeken en het is ook het enige dat ik naar de tweedehandswinkel heb gedragen omdat ik het zo slecht vond.

---

¹ Ram=hoofd-vuur, stier=vast-aarde, tweelingen=beweeglijk-lucht, enz. waarbij de elementen overeenkomen met de temperamenten van Galenus: vuur=cholerisch, aarde=melancholisch, lucht=sanguinisch en water=flegmatisch.

We hebben nog geen sluitend antwoord op de vraag naar het hoe en waarom van de tekenbetekenissen. Sommige auteurs formuleren die wel op een duidelijke en kernachtige manier, die aldus vatbaar is voor concrete toetsing. Zo kan ik bv. mensen als Stephen Arroyo [Arroyo, 1980] of Hajo Banzhaf [Banzhaf 1994], aanbevelen.

3.3.2.3. Andere opdelingen van de zodiak/hemel

Uit het oosten zijn verdere onderverdelingen van de tekens in “dekanaten” en “dwads” overgewaaid, en men heeft natuurlijk het recht om daarmee te experimenteren, maar mij begint dit verdacht veel op een soort fraktale structuur te lijken (eenzelfde verdeling van een verdeling, enz.) en het is mij totaal niet duidelijk waarom er binnen elk dierenriemteken nog eens een ganse dierenriem zou moeten zijn, er is totaal geen reden toe.

Ook in de mode zijn tegenwoordig de zgn. “Sabiyaanse graden”. Elke graad van de zodiak krijgt hierbij zijn betekenis, en eigenaardig genoeg speelt het zelfs geen rol welke planeet erop staat.

Een zekere Azgarde deelt de zodiak op in 48 stukken, en past dit dan alleen toe voor de zonpositie [Azgarde 1990].

Het speelt allemaal geen rol in hoeveel stukken men deelt, alleen wordt het wel moeilijker om met meer delen een zinvolle, onderscheiden betekenis te geven aan elk stuk.

Gauquelin deelde de hemel op in 18 en 36 zones. Het gaat hier evenwel om een totaal andere soort opdeling. Zijn hypothese was namelijk niet dat een planeet aparte kwaliteiten zou krijgen in elk van de sectoren, maar wel dat ze zou verschillen in “intensiteit”, de mate van belangrijkheid voor iemands leven. Een verdeling in 40 had dus ook zonder meer gegaan, zonder ook maar verder iets te moeten veranderen¹. Hij heeft het aantal zones gewoon groter dan twaalf gemaakt om een fijner onderscheid zichtbaar te maken, en ook niet te groot opdat hij nog genoeg individuen met planeten in elk van de zones zou overhouden.

3.3.2.4. De overgangen

Een kwestie waarover ook geen duidelijkheid bestaat is, of de overgang van het ene teken naar het volgende op een plotse, diskrete manier gebeurt, of op een continue, geleidelijke manier. Is een Ram van 19 april nog een volbloed Ram of is hij “al een beetje Stier”? Een vergelijking met andere systemen (4 smaken, yin-yang, enz.) suggereert dat de tweede mogelijkheid meer waarschijnlijk is, maar dat is geen dwingende a priori-konklusie.

Experimenteel zal men moeten zoeken naar tekengevoelige karaktereigenschappen of andere fenomenen, en nagaan of ze geleidelijk veranderen of niet. Misschien is het makkelijker correlaties met aspecten te vinden en te kijken of de sterkte van aspecten afhangt van het feit of ze binnen de juiste tekens vallen of niet (zie verder). Deze zaken hangen alleszins samen: als blijkt dat een driehoek tussen eind Ram en begin Maagd niet telt, pleit dat voor een scherpe teken-afbakening. Het omgekeerde hoeft niet waar te zijn, want misschien is de werking van aspecten totaal onafhankelijk van de tekens.

---

¹ Zie echter ook verder bij de bespreking van de huizen.

3.3.3 De pionnen op het spelbord

3.3.3.1. Voorbeschouwingen

Er vliegen een hoop objecten rond de zon. Een zeer beperkt aantal daarvan hebben de astrologen *uitgeselekteerd* om ze een plaatsje in de horoskoop te geven: de zon, de maan, de planeten en soms enkele planetoïden¹. (Al deze hemellichamen worden in de astrologie meestal kortweg “planeten” genoemd.)

Hieruit kunnen we al onmiddellijk besluiten dat *als* elke planeet voor een bepaald facet van ons menselijk zijn (een psychische en/of lichamelijke functie) staat, *de horoskoop geen volledig beeld kan geven over iemand*, op zijn minst ontbreekt al de informatie van al die planetoïden, manen (en Jupiter heeft er bv. toch die groter zijn dan de planeet Pluto), kometen, enz. die we *niet* gebruiken. Het valt ook niet te verwachten dat we een volledig beeld zouden krijgen moesten we ze toch gebruiken, want er is ten eerste geen enkele aanwijzing toe, en er kan ook altijd eens een brokstuk wegvliegen of verdampen of nieuw in het zonnestel gevangen worden.

De reeks afstanden van de planeten tot de zon vertoont bij benadering weliswaar een zekere (tijdelijke) structuur, zoals elk stelsel van massa's die in mekaars buurt rondvliegen (de zgn. vuistregel (*niet* “wet”) van Titius en Bode), maar Neptunus, Pluto en Cheiron passen daar al helemaal niet meer in, en sommige planetoïden hebben een excentrische baan die zelfs die van de aarde snijdt. Bovendien zijn de banen van de hemellichamen niet onveranderlijk. Zo stond de maan 400 miljoen jaar geleden waarschijnlijk maar half zo ver van de aarde [Judson 1982, p.103]. Als we nog enkele miljarden jaren wachten, waggelen ze zich door onderlinge wrijvingskrachten misschien meer in een straffere structuur, maar evengoed kan er binnen korte tijd (enkele duizenden jaren) eentje ontsporen. Dat is onmogelijk voorspelbaar.

Kwa grootte, samenstelling en andere eigenschappen is er veel variatie; de kleine planeten zijn uit zwaarder materiaal samengesteld dan de grote, maar verder is er geen structuur [Herrmann 1975, p.55].

Wat kunnen we hieruit afleiden? Een vergelijking maken met een analoog systeem, kan misschien meer klaarheid brengen. Aangezien de hemellichamen verondersteld worden elk een facet van ons te “beroeren”, kunnen we hen vergelijken met een reeks snaren die allemaal verschillen van grootte, dikte en materiaal, en trillen met verschillende frekwentie en intensiteit. We voelen de geluiden in heel ons lichaam, maar de lage tonen van de dikke snaren zullen meer resoneren met de buik, terwijl de scherpe tonen van de dunne “door merg en been” zullen gaan. Sommige snaren zullen we op ongeveer dezelfde plaatsen voelen omdat ze op bijna dezelfde toon trillen. De plaatsing van de planeet in een *teken* zou dan bv. kunnen voorgesteld worden door de klankkleur; in het ene teken wordt de snaar aangestreeken, in het andere getokkeld, enz.

Als we de analogie doortrekken, weten we dat enkele snaren misschien in een benaderende harmonie spelen, maar het is meer waarschijnlijk dat ze niet in toon spelen als er geen “dirigent” is. Sommige spelen misschien eenzelfde noot, maar een beetje te hoog of te laag; kortom, zonder een goede reden kunnen we van onze planeten niet verwachten dat ze zich als een symfonie-orkest gedragen, zoals bv. Michael Heleus of de Belgische ingenieur Kris Thijs² dat wel beweren [Thijs 1989].

---

¹ Soms verkeerdelijk “asteroiden” genoemd.

² Het boekje *De Goddelijke Toonladder* van Kris Thijs bevat werkelijk een schat aan schoolvoorbeelden van sofistieke redeneringen! Met de meest vergezochte trukken probeert hij structuren aan te tonen in de reeks van planeetafstanden en -omlooptijden, gretig misbruik makend van welluidende terminologie uit de wetenschappen, i.h.b. de zgn. “Gulden Snede”. Men weze gewaarschuwd als men dit wil lezen!

We kunnen hieruit konkluderen dat de *betekenissen van de planeten* (datgene waarmee ze korresponderen) *a priori kunnen overlappen*.

Het blijft weliswaar een niet-perfekte vergelijking, maar hoe je het ook bekijkt: er is geen enkele reden a priori waarom planeetbetekenissen niet zouden kunnen overlappen.

3.3.3.2. Hoe komen we nu aan een betekenisgeving voor de planeten?

Voor de ouden was het allemaal nogal simpel: “Zo boven, zo beneden” is de bekende toverspreuk waarmee ze het uitlegden. De naam van de uitvinder, Hermes Trismegistos, klinkt al even welluidend als gezaghebbend. Mars ziet rood als bloed, dus Mars heeft met oorlog te maken. De planeet die als vlugste over en weer vliegt, moet wel de boodschapper Mercurius zijn. De zon geeft licht, de maan ontvangt het; de zon is dus “aktief, mannelijk, bewust”, de maan “passief, vrouwelijk, onbewust”. Venus heeft een mooie bloemvormige schijnbare baan, dus die moet wel lieflijk zijn, enzovoort¹.

Twee millennia later is er nog niet veel veranderd, en bij de recent ontdekte objecten (Uranus, Neptunus, Pluto, Cheiron,...) doet men nog een schepje bij deze “logika” bij: men gaat de planeet betekenis geven (1) volgens de mythologie omtrent de naam die de ontdekker er toevallig aan gegeven heeft, (2) de omstandigheden in de wereld rond de tijd van de ontdekking (bv. Uranus werd ontdekt in de tijd dat men lustig met elektriciteit aan het experimenteren was, dus...), (3) analogieën met astronomische omstandigheden (bv. Cheiron vormt een soort verbinding tussen Saturnus en Uranus omdat haar baan daartussen loopt; Pluto staat in de zgn. “School voor evolutieve astrologie” voor psychische vergissingen omdat ze de baan van Neptunus snijdt, enz.) en (4) in laatste instantie mag de empirie eventueel ook nog iets toevoegen, maar dat zijn echt maar kleine correcties.

Tegenwoordig durven astrologen zelfs nog verder gaan, door ineens al zelf een nieuw ontdekt planeetje de naam “Nessus” te geven, omdat ze er, vanwege de baan tussen Saturnus en Pluto, de betekenis van *verwachten* die de mythologische figuur Nessos had! Men laat nu zelfs het “Goddelijk Toeval” zijn werk niet meer doen [von Heeren 1997, p.5].

Het weze duidelijk dat dergelijke redeneringen absoluut geen serieuze grond geven aan een betekenisgeving. Als men “zo boven, zo beneden” serieus neemt, dan mag men de betekenis van Venus bv. aanpassen aan meer recente inzichten; immers: de atmosfeer en de temperatuur op deze planeet doen eerder aan de hel denken dan aan de zevende hemel!

Evenzeer kan men bij betekenisgeving vanuit mythologische inspiratie al vlug een ontvullende bedenking plaatsen. De aanhangers beweren namelijk dat deze verklaring “werkt” omdat de mythologische verhalen van de oude Grieken nu eenmaal diep in het kollektief onbewuste van de mensheid verankerd zitten. Nu, dat lijkt me toch een staaltje van navelstaarderij, aannemen dat de verhaaltjes van één land, die misschien bij een percent van de wereldbevolking vagelijk bekend zijn, het kollektief onbewuste van de ganse planeet kunnen domineren! Ofwel neem je aan dat de westerse astrologie niet werkt voor bv. indianen, Papoea’s en Chinezen, ofwel moet je aannemen dat hun mythologische planeetbetekenissen ook moeten van toepassing zijn op ons westerlingen, waarbij dus weer een hoop bijkomende kontradikties ontstaan.

Ik verwacht dus dat er uit experimenten wel eens totaal onverwachte on-mythologische eigenschappen van planeten kunnen opduiken. En dat er al zo zijn, getuigt het onderzoek van Sara Klein: zij vond namelijk dat zeer significant veel ongevallen met

---

¹ Venus was natuurlijk ook de godin van de liefde, maar wat er eerst was, de uitvinding van die godin, of de benaming van de planeet, daarover kunnen we, denk ik, weinig zeggen.

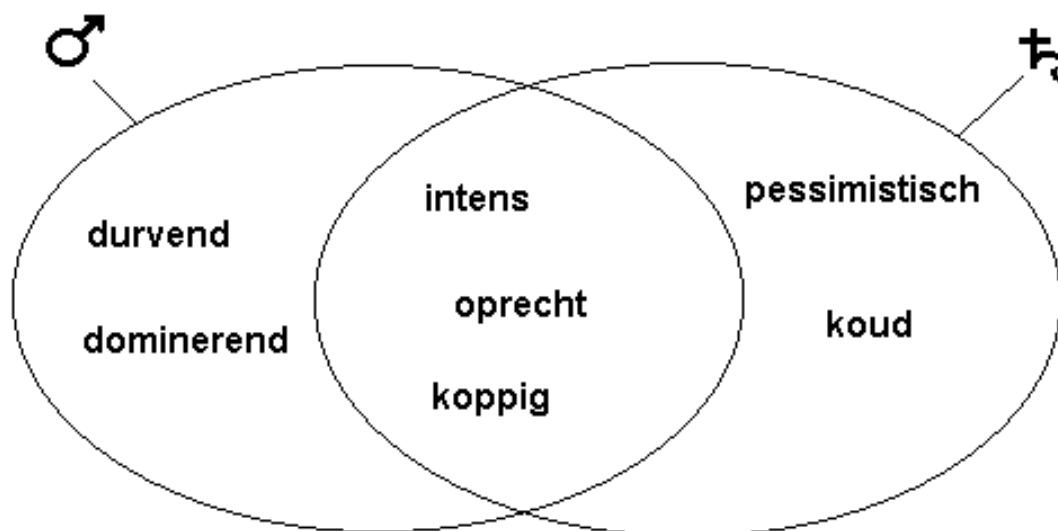

arbeidsongeschiktheid tot gevolg, gebeurden bij transits van de zon konjunkt, vierkant of opposiet met de geboorte-zon (dus rond de verjaardag, of drie of zes maanden ervan) [Klein, 1992]. Dit is iets dat door de klassieke astrologie langs geen kanten wordt voorspeld!

De “kernbetekenis” van een planeet kan alleen *onrechtstreeks* worden afgeleid. Men kan nooit zoiets zeggen als bv. “Mars komt overeen met agressie”; dat zegt niets, om de eenvoudige reden dat iedereen Mars ergens in zijn horoskoop heeft. Het heeft alleen betekenis iets te zeggen als “Mars in die specifieke positie (huis/teken/aspekt,..) geeft een verhoogde/verlaagde agressie t.o.v. het gemiddelde”, of “geeft een andere manier om die te uiten”. Zeggen dat een planeet een bepaalde menselijke eigenschap moduleert, heeft alleen logische zin als men erbij zegt in welke omstandigheden. We moeten dus de standen van een planeet in de verschillende tekens en huizen observeren en achterhalen welke menselijke eigenschappen erdoor veranderen.

Het voorbeeld bij uitstek hiervoor is de karaktertrek-analyse van de Gauquelins. Door systematisch uitpluizen van biografieën en artikels over bekende personen, vonden zij een reeks karaktertrekken die meer of minder frequent voorkwamen als bepaalde planeten in de zones stonden die ze als belangrijk hadden bevonden: de zgn. “G+”-zones, of ongeveer: het 12de en 9de Placidus-huis, en de buurt van descendant en IC. Karaktertrekken als “dichterlijk” en “dromerig” kwamen bv. meer voor bij mensen die de maan daar hadden. Met elke planeet kan men aldus een wolk van kenmerkende woorden associëren, een gebied in de “betekenisruimte” (met een duurder woord “semantische ruimte”).

Een interessante vondst hierbij was dat, zoals uit de symmetrie-redenering van hoger te verwachten was, planeetbetekenissen inderdaad overlappen. Persoonsbeschrijvingen als “moedig”, “leider”, “enthoesiast” blijken bv. zowel aan Mars als aan Jupiter verbonden te zijn (d.w.z. aan de stand van deze planeten in de G+-zones). Of, anders gezegd, de doorsnede van de gebieden van Mars en Jupiter in de betekenisruimte bevat deze termen. Die van Mars en Saturnus bevat dan weer trekken als “intens”, “oprecht”, “koppig”. Er is dus een skala van “mensentaal”-woorden dat, vertaald naar astrologie-woor-

Figuur 4: Enkele karaktertrekken uit de semantische gebieden van Mars, Saturnus, en hun doorsnede, volgens het Gauquelin-onderzoek.

den, geleidelijk overgaat van “Jupiter” over “Mars” naar “Saturnus”¹. Evenzo met andere planeetparen, maar sommige planeten liggen wel dichter bijeen in de semantische ruimte dan andere: Venus en Saturnus hebben bv. veel minder verwantschap dan Venus en de Maan [Douglas, 1995].

3.3.3.3. Koningen van tekens

We belanden nu op een delikaat punt: dat van de zgn. *heerserschappen*. Uit allerlei gronden heeft men bedacht dat planeten “beter” passen bij sommige tekens dan bij andere. We kennen aldus het mooi ineengepuzzelde schemaatje dat de beste plaatsen voor elke planeet (ofwel de planeet die over elk teken “heer” is) aangeeft, en waaraan dan “goddelijke” of “kosmische” schoonheid werd/wordt toegeschreven:

Kreeft	maan - zon	Leeuw
Tweelingen	Merkurius	Maagd
Stier	Venus	Weegschaal
Ram	Mars	Schorpioen
Vissen	Jupiter	Boogschutter
Waterman	Saturnus	Steenbok

Er bestaan ook uitgebreidere schema's die voor alle tekens aangeven hoe “goed” elke planeet daar staat (de “waardigheden”); de “heer” van een teken krijgt dan de meeste punten in dat teken, terwijl een planeet het minste punten krijgt in het teken waarin ze “in vernietiging” staat. Ik moet toegeven dat het charmante taalgebruik van dit soort systemen aantrekt: als je tegen een dame zegt dat haar Venus “in verheffing” staat, of “nachtheer der drievuldigheid” is, dan slaat dat ongetwijfeld in!

“Moderne” astrologen gaan echter zelfs zover te insinueren dat Ram (het 1ste teken), het eerste huis en Mars zowat hetzelfde betekenen, Stier (2de teken), het tweede huis en Venus ook, enzovoort. Zelfs “Mars op de ascendant”, of “zon conjunkt Mars” komen in hetzelfde “eerste” potje nat terecht (Jane Lee Lehman noemt dit “type 2”-heerserschap).

Een groot probleem met de heerserschappen ontstond echter toen Uranus ontdekt werd. Er was immers geen vakje voorzien voor een nieuwe planeet. Het goddelijke kaartenhuisje stuikte onvermijdelijk ineen. Wat kunnen we hieruit besluiten? Volgens mij niet anders dan dat het schema een valse symmetrie was, zoiets als een optische illusie, gezichtsbedrog, een fata morgana. Men is dan beginnen oefelen en heeft Saturnus van zijn troon in Waterman gestoten ten voordele van Uranus. Hoe eigenaardig: ineens is het niet de serieuze en kalme Saturnus die zich in dat teken hoort thuis te voelen, maar de wilde, revolutionaire Uranus! Later heeft Neptunus Jupiter in Vissen vervangen en Pluto Mars in Schorpioen, hoewel... helemaal eens zijn de astrologen het natuurlijk niet. Ondertussen vraagt men zich af wat te doen met Cheiron, en de planetoïden.

J. Lehman, die over dit onderwerp en de associatie van allerlei zaken met bepaalde planeten enkele boeken heeft geschreven, geeft toe dat er inderdaad problemen zijn en dat het hele heersersconcept waardeloos wordt als we bv. de planetoïden in aanmerking nemen. Maar, zegt ze, het hoeft geen probleem te zijn, we moeten dat schema niet

¹ Ter vergelijking: in de taalkunde kan men bv. zeggen dat het semantisch gebied van het Franse werkwoord “pouvoir” min of meer overlapt met het gebied dat ingenomen wordt door het Nederlandse “kunnen” en “mogen”.

veranderen want de nieuwe planeten zijn “fundamenteel” verschillend van de Ptolemeïsche *omdat niemand in zijn leven er een volledige cyclus van meemaakt*. Voor de planetoïden is de reden om ze niet te overwegen als heer, het feit dat ze met teveel zijn [Lehman 1989, p.100]. Dit is een zéér goedkope uitleg, zeker voor iemand met een doctorstitel. Zoals we reeds aantoonde met de snarenvergelijking: het aantal tekens is dwingend 12, het aantal planeten is toevallig, het is geen “volledige” set, er kan dus gewoon nooit een een-een-korrespondentie zijn.

Als het zo is dat de tekenplaatsing van een planeet de manier aangeeft waarop de planeet “zich uit”, of “gekleurd” wordt (wat toch ongeveer de mening van de meeste astrologen is, denk ik), dan kan de volgende analogie ook verduidelijking brengen: Zie de planeten als *vormen* (cirkels, vierkantjes, driehoeken enz.) en de tekens als *kleuren*. Het kan dan zijn dat u geneigd bent om de “cirkelplaneet” in het “oranje teken” te zetten omdat die combinatie u aan de zon of appelsienen doet denken, maar u ziet hopelijk in dat er intrinsiek geen enkel, maar dan ook absoluut géén, verband is tussen “oranje” en “rond”. Toch zoeken astrologen dergelijke verbanden tussen planeten en tekens!

Mocht het nog niet klaar zijn, probeer misschien deze eens: stel dat Jupiter (gesimplificeerd) staat voor iemands godsdienst, en het teken waarin Jupiter staat, voor welk soort godsdienst men geneigd is aan te hangen, bv. (dit is weer een karikatuur, maar het gaat er alleen om om de gedachte duidelijk te maken) Ram/ hindoeïsme, Stier/ atheïsme, ... Boogschutter/ islam, Vissen/ katholicisme enz., dan kan het misschien wel zijn dat mensen met Jupiter in Boogschutter het “hevigst” en meest fanatiek zijn, maar het concept “godsdienst” op zich is niet meer verbonden met “islam” dan met “hindoeïsme” of wat dan ook. Zo ook kan het principe van “Jupiter” niet in het bijzonder verbonden zijn met “Boogschutter”.

Uit logische gronden kan dus het type 2-heerserschap volledig afgekeurd worden. Tegen type 1, dus de idee dat een planeet zich *beter of slechter* (want daar gaat het toch om: de heerserschappen zijn een waarde-oordeel) zal uiten naargelang het teken waarin ze staat, kunnen we niet a priori nee zeggen, al zij het wel dat we moeten afstappen van het “immobiele”, netjes afgebakende, vastliggende antieke schema. Experimentele resultaten spreken dat schema trouwens tegen. Gauquelin heeft bv. niet meer sportkampioenen gevonden met Mars in Ram, tegen de verwachtingen. Doorredenerend op de betekenis die aan de tekens gegeven wordt, zou het trouwens logischer zijn dat we met Mars in Ram een goede sprinter zouden hebben, met Mars in Steenbok een taaie bergbeklimmer, enz. Herbert Freiherr von Klöckler, de in Duitsland terecht gerespecteerde astroloog die statistieken bijhield van de planeetstanden in de tekens, en dat voor verschillende beroepsgroepen, vindt relatief veel schilders met Venus in Stier, maar evenveel met Venus in Tweelingen en de Vissen komt er duidelijk als winnaar uit. Bij de beeldhouwers vindt hij er bijna dubbel zoveel met Venus in Kreeft dan in Stier of Weegschaal [von Klöckler, 1926, p.295]. Als er nog altijd mensen zijn die denken dat de artiestenplaneet absoluut “bij Stier en Weegschaal hoort”, dan mag hij/zij mij altijd proberen te verklaren waarom! Een moderner alternatief voor het oude systeem van de “waardigheden” is denkbaar, en komt dan ook aan bod in het stukje over “synthesystemen”.

De simplistische manier van denken in de astrologie waarbij van alles en nog wat vagelijk geassocieerd wordt met bepaalde planeten, bv. “handel = Mercurius”, “gevangenis = Saturnus”, “priester = Jupiter”, enz. [Lehman 1992] (vooral in uurhoekastrologie belangrijk) komt dus zeker op de helling te staan. Het valt ook op in boeken die lijsten geven van dergelijke overeenkomsten, dat sommige zaken met planeten, en andere met tekens of huizen of nog andere astrologische concepten geassocieerd worden, terwijl dat

allemaal andere categorieën zijn. Het kan niet dat het begrip “ribben” zowel overeenkomt met Jupiter, Leeuw, als het 4de huis [Lehman 1992, p. 184]; wat moet je daar in godsnaam onder verstaan? Geen wonder dat alle auteurs onderling zoveel van mening verschillen. Om tot falsifieerbare uitspraken te komen, moet men zich konkreter uitdrukken: bv. “Jupiter in Leeuw geeft een grotere ribbenkast.” of iets dergelijks.

Alle concepten die gebaseerd zijn op dat van de “heerserschappen”, zoals bv. “dispositors”, smelten dus mee als sneeuw in de zon.

3.3.3.4. Andere pionnen

Planetoïden

Tussen de banen van Mars en Jupiter bevinden zich een grote sliert brokstukken waarvan de grootste enkele honderden kilometer doormeter hebben. Ze worden ook asteroïden genoemd, maar het zijn eerder planeet-achtige objecten dan ster-achtige, dus “planetoïde” is een juistere benaming. A priori hebben ze evenveel recht op aandacht als de grotere hemellichamen. Om fysische redenen valt te verwachten dat ze vanwege hun grootte weinig in de pap te brokken hebben, maar astrologen hebben tot hiertoe geen verband gepostuleerd tussen de grootte van een hemellichaam en de effectiviteit ervan (Pluto is bv. ook maar een niemendalletje ten opzichte van Jupiter, volgens recente ontdekkingen niet meer dan een koppel (Pluto en Charon) brokken uit een gordel zoals de planetoïden, met desalniettemin veel belang volgens astrologen), dus logischerwijze zouden ze dan ook allemaal moeten gebruikt worden. Toch worden meestal niet meer dan Ceres, Pallas, Juno en Vesta gebruikt. Robert Hand probeert dit te verklaren doordat het de eerste waren die ontdekt zijn:

“One way of defending the use of the first four to be discovered (rather than the four largest) is to say that the effect of celestial bodies is in some way related to human consciousness of them rather than to their physical properties. As the first to be discovered they no doubt made a greater impact than the thousands later to be observed.” [Hand, 1981, p.93]

Dat is weer een voorbeeld van magisch denken, en het klinkt niet alsof hij er zelf echt in gelooft. Uiteindelijk zal het experiment moeten beslissen; het ware interessant om hiertoe in eerste instantie de Gauquelin-data te recycleren.

Opmerking: de in 1977 ontdekte mini-planeet Cheiron hoort niet bij wat we doorgaans verstaan onder de planetoïden, omdat haar baan tussen die van Saturnus en Uranus ligt, maar voor de rest geldt hiervoor natuurlijk hetzelfde als voor de planetoïden.

Astrologen bezigen ook een resem punten die niet met fysieke lichamen overeenkomen. De meeste zijn er op een of andere manier van afgeleid:

Knopen

De snijpunten van de baan van een planeet met het ekliptikavlak, noemt men de “knopen”. Enkel die van de maan worden koerant gebruikt. Deze staan altijd opposiet vanuit geocentrisch standpunt; die van de planeten staan opposiet vanaf de zon gezien. Knopen worden gebruikt als “op zichzelf staande” punten, maar wat ze in feite weerspiegelen is de *breedteligging* van de planeet; immers: als planeet exakt in het ekliptikavlak zit, staat ze konjunkt met een van haar knopen.

Als de volle maan konjunkt valt met een van de maansknopen, is er een maansverduistering. Als de maan vierkant staat met de knopen, staat hij op zijn grootste afwijking

van de ekliptika.

Interpretaties van de maansknopen zitten gewoonlijk nogal in de “karma”-sfeer en men durft zelfs verbanden leggen met vorige levens. Dit is helaas in de praktijk nogal moeilijk falsifieerbaar, zodat we hier wetenschappelijk niets mee kunnen aanvangen. Wegens het verband met de ekliptische breedteligging is het natuurlijk niet onzinnig te veronderstellen dat ze wel een betekenis hebben.

Hypothetische planeten

Sommige lieden gaan tot het uiterste om in de belangstelling te komen, en vinden daarom extra planeten uit. Er zijn er ondertussen al zo een 35-tal, met om ter mooiste namen zoals Cupido, Vulkanus, Poseidon, enz. [Gettings 1985, p.248]. Wel, ik kan hierover zeer kort zijn: deze “objekten” vallen simpelweg buiten het domein van de astrologie, want astrologie gaat over de relaties tussen kosmos en aarde, en de hypothetische planeten maken geen deel uit van die kosmos.

Opmerking: we mogen de “uitgevonden” planeten niet verwarren met eventuele nog niet ontdekte planeten waarvan het bestaan uit astronomische metingen wordt vermoedt. De “Transpluto” van Theodor Landscheidt is zo een voorbeeld. Het blijft desalniettemin spekulatief om hierover reeds ganse theorieën te bedenken.

Brandpunten

Hemellichamen bewegen in ellipsen rondom hun gemeenschappelijk zwaartepunt, dat in een van de brandpunten ligt. Vanuit het zwaarste lichaam “ziet” men het andere brandpunt in de richting van het aphelium van de baan.

Voor het aarde-maan-systeem noemt met dit tweede brandpunt de “zwarte maan” (soms ook Lilith, niet te verwarren met de gelijknamige planetoïde). Als de maan opposiet staat met de zwarte maan, wil dat dus zeggen dat de maan op zijn dichtst bij ons staat, en dat zou natuurlijk wel een invloed kunnen hebben. Van de zwarte maan een werking verwachten alsof er daar ook een planeet zou staan, en dus bv. aspecten met andere planeten gaan beschouwen, lijkt me niet erg logisch.

Vaste sterren

De zgn. “vaste” sterren, waarmee men dus de echte sterren bedoelt, buiten de zon, doen er ongeveer 2000 jaar over om een teken te doorlopen, zodat we moeilijk belang kunnen hechten aan de tekenplaatsing in een geboortehoroskoop. Er zijn wel astrologen die trachten de konjunktie van bepaalde sterren met planeten te interpreteren.

Uit het feit dat mensen veel gevoeliger bleken voor telepathie als de lokale sterretijd ongeveer 13h30 is, zou men kunnen de tussenkomst van een bepaalde ster of sterrenstelsel dat in die richting staat, kunnen vermoeden [Spottiswoode 1997, p.121].

We ontvangen lichtgolven van deze verre objekten, dus is het in principe niet uitgesloten dat ze enige invloed hebben, maar als het niet het licht is maar magnetisme en de zwaartekracht die een rol spelen (zoals onderzoek suggereert, zie verder), dan is het uitgesloten dat we iets van hen zouden gewaar worden.

Men zou kunnen denken: aha, hiermee kunnen we dus testen of licht of iets ander verantwoordelijk is voor astrologische effecten, maar het probleem is: zelfs als we een resultaat vinden, dan kunnen we niet uitmaken of die ster nu iets doet, of dat het de kwaliteit is van die graad van de dierenriem die verschilt (tenzij we over vele honderden jaren gegevens kunnen verzamelen).

Arabische punten

Reeds de Grieken waren erg fantasievol in het maken van optel- en aftreksommetjes van planeetposities, die men dan zeer schilderachtig benoemde tot “gelukspunt”, “geestpunt”, “punt van rijkunst van een ruiter”, “punt van edele geboorten”, enz., voor elk wat wils! Er is echter geen enkele basis of empirische ondersteuning voor deze punten, en zelfs Robert Hand is skeptisch:

“Even if one only uses the Part of Fortune, I am doubtful of its meaning, ... It is said to bestow grace, luck or favor upon the individual. Being quite lucky, and having my Part of Fortune conjunct Saturn in the twelfth house (a combination that would not normally be considered fortunate), I am understandably skeptical.” [Hand, 1981, p.97]

Dat hij er in *Project Hindsight* zoveel aandacht aan besteedt, zou ik dan ook aan zijn interesse voor de geschiedenis wijten.

3.3.3.5. Beweging

Planeten hebben niet alleen een positie, maar ook een snelheid. Daarmee wordt gewoonlijk geen rekening gehouden, behalve dan met het feit of een planeet schijnbaar achterwaarts of “retrograde” loopt of niet.

Dat men daar bij transits (zie verder) een betekenis aan geeft, is te begrijpen: immers, men krijgt dan een prikkel die men al eens kort daarvoor gehad heeft, en er zou dus een verdieping van het aangeboorde thema kunnen uit voortvloeien, ofwel juist een zwakkere reactie vanwege een “gewenningseffekt”.

Om retrogradatie in de geboortehoroskoop te interpreteren dienen we op te merken dat het fenomeen verbonden is met de afstand tot aarde: planeten lopen retrograde als ze het dichtstbij staan. Indien de afstand dus van betekenis is, moet de werking van een retrograde planeet dus *sterker* zijn, vermits het moeilijk in te denken is dat de invloed van een planeet *toeneemt* met de afstand.

3.3.4 De hemeltaart

3.3.4.1. Twaalf spieën, hoe?

Astrologen maken ook een hemelverdeling in 12 sectoren die verbonden is met de plaats van de waarnemer (de geborene), de zgn. “huizenverdeling”. De snijpunten van deze hemelspieën met de dierenriem noemt men de “huiskuspen”. Men geeft een betekenis aan plaatsing van de planeten in de huizen en ook aan de tekens waarin de kuspen vallen. Zo geeft een planeet in het tiende huis traditioneel aan dat men de overeenkomende psychische functie vooral zal inzetten op het vlak van beroep en maatschappelijke opgang; een zevende huiskusp in Waterman betekent dat men een partner zoekt met Waterman-kwalificaties.

Er zijn vele manieren waarop deze verdeling kan gedaan worden, en dus ook gedaan wordt [de Wit 1987, p.67; Spat 1994]. De meeste systemen beginnen met het hemelgewelf in twee te delen volgens de horizon, wat ongetwijfeld het meest voor de hand ligt. De meest oostelijke van de twee kuspen die zo ontstaan, noemt men de “ascendant”, omdat daar alle planeten opkomen¹ (Lat. *ascendere*); de meest westelijke kusp de “descendant” omdat ze daar ondergaan (Lat. *descendere*). Zij worden resp. kusp 1 en 7.

---

¹ (...gesteld dat hun ekliptische breedte nul is, wat bij benadering zo is.)

Vervolgens verdelen de meeste systemen de hemel in een oostelijke en westelijke helft, dus een scheiding gemarkeerd door de geografische meridiaan. De hoogste (ten noorden van de tropen bijgevolg de zuidelijke) van de twee aldus bekomen kuspén wordt "midhemel" (Latijn: medium coeli, MC) genoemd (kusp 10), de laagste "immum coeli" (IC, kusp 4). Planeten kulmineren (komen op het hoogste punt in hun dagelijkse beweging) op het MC, terwijl ze bij passage van het IC op hun laagst staan.

Het systeem dat dan het meest natuurlijk met deze verdeling verdergaat, is dat van *Placidus*. Immers: als een planeet op de Placidus-kusp van huis 12 staat, heeft ze een zesde van haar dagboog afgelegd, op kusp 11 twee zesde, op het MC de helft, enz. Vandaar dat de Gauquelins ongeveer deze manier van verdelen gebruikt hebben voor hun onderzoek. Alleen hebben ze de nummering meer logisch gedaan, en ook meer (18 en 36) vakjes gemaakt (en ook rekening gehouden met de ekliptische breedte van de planeten).

Het zgn. "gelijke huizen"-systeem vertrekt ook van de horizon, maar gaat dan de twee helften in 6 gelijke stukken van elk 30° verdelen. Kusp 10 staat hier dus altijd vierkant (90°) van de ascendant en descendant, en de midhemel valt daar (tenzij in singuliere gevallen) dus niet mee samen (hij kan zelfs in elk huis staan). De wiskundige en zwaar antroposofische astroloog Maurice Nouvel verdedigt dit systeem met hand en tand omdat kusp 10 hier het punt is van de dierenriem dat zich het hoogst aan de hemel bevindt, het dichtst bij het zenit, en dus "een vanzelfsprekende astrologische voorkeurgenié"¹ [Nouvel 1991a].

Nu is het inderdaad zo: de zodiak is een grote cirkel die door ascendant en descendant loopt, dus het hoogste punt van die cirkel valt juist daartussen (men bekijkt Nouvel's tekeningen en alles zal duidelijk worden - of juist niet). Als er daar een planeet staat, staat die inderdaad hoger dan alle andere planeten. Maar... die planeet staat dan nog niet, of niet meer, op het hoogste punt dat ze die dag bereikt. Een voorbeeld: op de dag dat ik dit schrijf, 9 nov. 1997, op 50°NB, 0°OL, kulmineert de zon (staat ze in het zuiden / is het astronomisch middag) om 11h43m51s GMT. De hoek tussen ascendant en MC is op dat moment kleiner dan 90°; dat wil zeggen dat een eventuele planeet een beetje rechts van de zon inderdaad hoger zou staan dan de zon. De zon komt maar om 13h21m42s op de gelijke huizen-kusp 10 te staan, en er kan op dat moment dus geen enkele planeet hoger staan (mogelijke verticale afwijkingen van planeten t.o.v. de ekliptika even daargelaten), maar de zon staat niet meer op haar hoogste punt. Een goede vraag is natuurlijk welke 10de huiskusp astrologisch meer relevant is.

Een nadeel van vele huizensystemen is dat ze in de *poolgebieden* in de knoei geraten. In de winter komt de zon gedurende dagen tot maanden niet op en in de zomer gaat ze niet onder. Systemen die gebaseerd zijn op de dagelijkse rondgang van de dierenriem zoals Placidus en Koch, zijn dus gewoon niet meer berekenbaar. Het gelijke huizensysteem heeft dit nadeel niet, maar het vertoont *niet* de diskontinuiteit die "in het echt" optreedt op de breedte en tijdstip waarop de ascendant samenvalt met het MC; wanneer de horizon parallel is met de ekliptika zijn gedurende een infinitesimaal moment alle dierenriemtekens zichtbaar.

Willen we toch een systeem met ascendant = kusp 1 en MC = kusp 10, dat ook werkt in de poolgebieden (er wonen daar al bij al toch ook nog mensen), dan resten ons

---

¹ Hij staft zijn bewering met statistieken, maar aangezien de toon van zijn betoog in het algemeen nogal dogmatisch is, en er redeneerfouten in zitten, sta ik daar nogal wantrouwig tegenover. Zo zegt hij bv. dat de betekenis van Venus en Mercurius historisch verwisseld is, omdat in afbeeldingen van de "planeetsferen" Venus dicht bij de zon stond. Maar natuurlijk, als men weet dat de snelheid van de hemellichamen het enige ordeningskriterium was, dan moest Venus inderdaad op die positie staan!

Porphyrius, Regiomontanus en Alcabitus.

Het eerste is eigenlijk maar een verbastering van het gelijke huizensysteem (opdeling van het stuk asc-MC in drie gelijke stukken op de ekliptika), met geen natuurlijke grondslag. Bij het tweede wordt eerst de hemelevenaar opgedeeld in gelijke stukken vanaf de meridiaan. Men trekt dan grote cirkels door deze punten en de noord- en zuidpunten (dus o.a. de meridiaan en de horizon). De snijpunten van deze cirkels met de ekliptika zijn dan de huiskuspen. Het nadeel hierbij is echter dat op hoge breedtes alle tussenliggende kuspunten zeer dicht bij de ascendant komen te liggen en de hemel er dus allesbehalve mooi verdeeld uit ziet.

Dat van Alcabitus is misschien nog het elegantste: men deelt hier de sterretijd die de ascendant nodig heeft om tot op de positie van het MC te komen, op in drie stukken, en berekent daarmee als het ware twee nieuwe ascendanten, die dan kusp 12 en 11 worden. Analooq voor kusp 2 en 3. Met dit systeem krijgen we tot op hoge breedten een mooie taart, met op de pool zelf gelijke spieën van 30° die de gelijkwaardigheid van alle richtingen weerspiegelt! Eigenaardig genoeg ken ik niemand die dit systeem gebruikt. Vroeger kon men dat wijten aan de niet-verkrijgbaarheid van tabellen, maar in het komputertijdperk komt deze hinderpaal te vervallen.

Uiteindelijk moet natuurlijk wel het experiment beslissen over de keuze van het huizensysteem, maar logisch gezien zou het Alcabitus-systeem toch een goede kans moeten maken.

In de praktijk zal dit onderzoek echter niet gemakkelijk zijn: in gematigde breedten vertonen de verschillende systemen weinig verschil, en zijn dus veel zeer exakte geboortegegevens benodigd.

Dat er überhaupt belang moet gehecht worden aan de plaatsing van planeten ten opzichte van de horizon, hebben de Gauquelin-resultaten wel afdoende bewezen (t.t.z. ze zeggen dat sommige planeetprincipes *beter* tot uiting komen in bepaalde huizen; het kan ook zijn dat ze zich *anders* uiten volgens de huizen, zoals astrologen beweren, maar dat heeft hij niet gemeten). Maar zelfs met zijn gegevens is het moeilijk een huizensysteem te kiezen; hij bekwam met gelijke huizen resultaten die niet veel slechter waren dan met placidushuizen.

Verrassingen zijn echter nog best mogelijk.

Misschien zullen we ontdekken dat er niet zoiets is als abrupte huisgrenzen, en verandert de "kracht" van een planeet op een geleidelijke manier. Iemand die in die richting dacht, was bv. John Addey [Addey 1996]. Hij en Peter Roberts vonden met behulp van Fourieranalyse van de Gauquelinggegevens intrigerende golfpatronen die overeenkomen met het opdelen van de hemel in 3, 4, 5 en 7 "positieve" en "negatieve" zones. Mensen met planeten in de positieve zones (of de toppen van de golven zoals u wil) vertonen eigenschappen die karakteristiek zijn voor elke frekwentie [Roberts 1991, p.81]. M.a.w. een opdeling van de hemel in 6, 8, 10 of 14 huizen (+ en - zones van elke golf) geeft telkens andere informatie, en er is alleen onderscheid in betekenis tussen even en oneven huizen!

Misschien zullen we ontdekken dat het de echte hoogte van een planeet t.o.v. de horizon is die telt, in plaats van de projectie op de ekliptika. Pluto leent zich hiertoe het best als proefkonijn, want deze planeet staat dikwijls vrij ver onder of boven de ekliptika, wat maakt dat je in de horoskooptekening bv. Pluto rechts van de ascendant kan zien staan terwijl ze zich eigenlijk nog onder de horizon bevindt.

Meer dan waarschijnlijk zullen we de betekenis die aan elk huis gegeven werd serieus moeten herzien. Die ontstond vooral naar analogie met de tekenbetekenissen: huis 1

werd geassocieerd met Ram, huis 2 met Stier, enz., wat absoluut niet a priori zo hoeft te zijn. Uit onderzoek blijken dan ook andere betekenissen. Daar waar bv. de traditie huis 10 als belangrijk voor het beroep achtte, vonden de Gauquelins dat de funktie waarvoor een planeet staat, uitgesproken tot uiting kwam in de huizen 9 en 12. Zo zegt een typisch leerboek over "Saturnus in 10": "Eerzuchtig, presteert veel. Zeer serieus bij het plannen van carrière. Sterke discipline...." [Boot 1981, p.180]. Welnu, dat zijn juist de omschrijvingen die de empirie toeweest aan huis 9 en 12, en de buurt van de descendant en het IC [Gauquelin 1985, p.121]. Bovendien werd dit reeds 2000 jaar geleden verkondigd:

"De kracht van de sterren moet worden afgeleid uit hun positie ten opzichte van de horizon, want zij zijn het sterkst als ze in de buurt van de midhemel zijn of aan de horizon,.." [Claudius Ptolemeus, geciteerd in: Gauquelin, 1991, p.73].

3.3.4.2. Kuspen in tekens

Tot zover de verschillende huizensystemen.

Een groter probleem i.v.m. huizen is de toekenning van betekenis aan het teken waarin de kuspen vallen. Immers: op het noordelijk halfrond zijn er veel meer mensen met Maagd als ascendant dan Vissen omdat Maagd daar veel trager rijst. Even logisch hierop doordenkend zou dat moeten betekenen dat de ganse noordelijke populatie veel "kritischer, nuchterder,..." zou moeten zijn dan de zuidelijke! Is dat zo? Is er een gemeenschappelijk kenmerk van Canadezen, Zweden, Siberiërs enz. dat juist omgekeerd is bij Argentijnen en Nieuw-Zeelanders? Het verschil zou nochtans opvallend moeten zijn, want op 50°NB is de verhouding Maagd/Vissen ongeveer 4 op 1. Ongeveer de helft van de mensen daar heeft ascendant Leeuw, Maagd, Weegschaal of Schorpioen. Op 65°NB zijn er al 30 keer meer Maagden dan Vissen! Aangezien er bij mijn weten geen opvallende sociologische effecten van dit fenomeen te zien zijn, meen ik hieruit te moeten konkluderen dat we op zijn minst *het belang van iemands ascendantteken schromelijk moeten relativeren!* Ik wacht in spanning tot iemand mij het tegendeel kan bewijzen. Opmerking: met de midhemel hebben we dit probleem niet, omdat die onafhankelijk is van de geografische breedte.

Tegen het gebruik van de zgn "huisherer" (heer van het teken waarin de huiskusp valt), zijn niet alleen alle bezwaren in te brengen die reeds hoger bij de tekenheersers ter sprake kwamen, maar daar bovenop komen dus de hier genoemde. Om nog maar te *kunnen beginnen* met empirisch verbanden te zoeken met een konstellatie als "heer 2 staat vierkant met heer 9", moet men (1) over een nauwkeurige geboortetijd beschikken (okee, dat kan zijn), (2) akkoord zijn over het huizensysteem, (3) een ondubbelzinnige associatie kunnen leggen tussen teken en planeet (onmogelijk vermits planeetbetekenissen overlappen) en (4) overeenkomen over de orb (maximale aspektafwijking, zie verder).

Beschouw even een willekeurige horoskoop van bv. 20 nov. 1997, 13.45 te Gent, met Regiomontanushuizen; heer 9 staat daar driehoek (120° van) heer 6. Twee minuten later staat heer 9 opposiet (180° van) heer 6, terwijl er eigenlijk aan de hemel zo goed als niets veranderd is. Heer 5 staat sextiel (60° van) heer 1, terwijl die twee met Placidushuizen opposiet zouden staan. En zo kan je in elke horoskoop een hoop twijfeltoestanden vinden die tot totaal verschillende interpretaties leiden. Daaraan kan slechts iets verholpen raken als alle fundamentele factoren opgehelderd zijn.

3.3.5 Aspecten

Als planeten onderling bepaalde specifieke hoeken maken, wordt ervan gezegd dat ze “in aspekt staan”. Een hoek van 90° heet een “vierkant-aspekt”, van 120° een driehoek, enz. De maximaal toegelaten afwijking van de exakte hoek wordt “orb” genoemd. Bv., als we 6° orb nemen voor een driehoek, zeggen we dat twee planeten “driehoek staan” als hun hoekafstand tussen 114 en 126° is. De *betekenis* van een aspekt wordt afgeleid uit de combinatie van de twee planeetbetekenissen: als Mercurius iets te maken heeft met iemands denkvermogen en Uranus met originaliteit, dan zal een Mercurius-Uranus-aspekt dus iets te maken hebben met origineel denken, naargelang het type aspekt iets uit het skala “genie” tot “geflipte zenuwzieke”.

Dat er mogelijke empirische evidentie voor aspecten bestaat, vond ik door eigen onderzoek (zie appendix); en diverse andere auteurs zoals H. von Klöckler en J. Dieschbourg komen met resultaten [Dean 1976].

Er zijn evenwel nog discussiepunten.

3.3.5.1. Welke hoeken?

Een vijftal aspecten (de zgn. “majeure”) worden door, zeg maar, alle astrologen gebruikt: konjunctie, sextiel, vierkant, driehoek en oppositie (0, 60, 90, 120 en 180°). Alle andere worden “mineur” genoemd.

Aspekthoeken en -betekenissen worden doorgaans vanuit twee in zwang zijnde grondideeën afgeleid: (1) de afstand in tekens, en (2) de numerologische betekenis van de cirkeldeling.

Idee 1 zegt dat je naar analogie moet denken met de verschillen in de tekens waartussen aspecten normaal planeten verbinden. Om een driehoek-aspekt te begrijpen dien je na te gaan hoe de relatie is tussen Ram en Leeuw, tussen Stier en Maagd, enz. Planeten in driehoek staan in hetzelfde element, dus in harmonie met elkaar. De verhouding Kreeft-Weegschaal, Leeuw-Schorpioen, enz. verklaart het vierkant, enz.

Op die manier kan je betekenis geven aan alle aspecten die een veelvoud van 30° (konjunctie, halfsextiel, sextiel, vierkant, driehoek, inkonjunkt en oppositie), niet meer en niet minder. Een aspekt van 45° bv. past niet in deze reeks, want dat kan tussen planeten in naburige tekens vallen, of er kan een teken tussen vallen. Als je aanneemt dat aspektbetekenissen op deze manier tot stand komen, dan is het niet logisch om ook nog andere aspecten in overweging te nemen. Als men transits of progressies (zie verder) “aanneemt”, kan men ook niet bv. het inkonjunkt (150°) of het, doorgaans onbelangrijke geachte, halfsextiel weglaten. Immers, als planeten A en B inkonjunkt staan en A krijgt een vierkante transit, dan krijgt B de driehoek of het sextiel gelijktijdig, zodat A en B hoe dan ook ergens gekoppeld zijn.

Voor uurhoekhoroscopen (zie verder), tenminste als men geen rekening houdt met de evolutie in de tijd, vervalt deze redenering.

Uitgaande van de tweede idee worden verschillende reeksen aspecten gekonstrueerd: men start met de deling van 360° door 1: 360° of 0°, de konjunctie, die dan de eenheid voorstelt. De deling door 2 levert de oppositie op, het aspekt van het dualisme. De met zijn tijd meegaande astroloog Rick Levine tracht ook gegevens uit de wetenschap te integreren in de astrologische symboliek, en zegt bv. over de deling in 3: “According to Buckminster Fuller, the triangle is the most stable form in the universe, and so the trine naturally represents equilibrium” [Levine, 1995, p.32]. Op deze manier kan je natuurlijk

tot in het oneindige doorgaan, en sinds dat gemakkelijker geworden is door de komputer, experimenteert men dan ook vrolijk met “septielen”, “nonielen” enzovoort. Bovendien worden ook nog veelvoudigen van alle delingen beschouwd, zo vormen “septielen”, “bi-septielen”, “tri-septielen”, enz. de leden van de zgn. 7de “harmonische”, een term die men uit de muziekwereld heeft gepikt (=boventoon). Aanbevolen lektuur hierover is zeker de interessante exploratieve studie van Nick Kollerstrom en Mike O'Neill i.v.m. de tijdstippen van wetenschappelijke ontdekkingen [Kollerstrom & O'Neill, 1996].

Men tekent ook “harmonischen” van de horoskoop: daarbij worden alle posities met eenzelfde getal vermenigvuldigd (of het aantal graden op de cirkel door dat getal gedeeld, wat op hetzelfde neerkomt voor de tekening). De Ebertin-school tekent bv. dikwijls alles in een 90°-cirkel (4de harmonische) [Ebertin 1983, p.235]. Alle “harde” aspecten (veelvouden van 90°) worden dan schijnbare conjuncties. Er moet hier opgemerkt worden dat een dergelijke voorstelling niets nieuws aan een horoskoop kan toevoegen, ze dient alleen om sommige zaken beter te laten uitkomen (bv. indirecte midpunten), maar in feite gaat er zelfs informatie verloren.

Het eerste aspektensysteem heeft als voordeel dat het het best voldoet aan het scheermes van Occam: er wordt gewoon voortgeborduurd op bestaande astrologische regels. Bij het tweede wordt een extra concept ingevoerd, namelijk de getallensymboliek. En in feite is er a priori geen reden waarom ook andere hoeken tussen planeten niet belangrijk zouden kunnen zijn. De getallensymboliek hoeft helemaal niet toepasbaar te zijn op de astrologie; het is niet omdat een driehoekige structuur stabiel is, dat een driehoek-aspekt daarmee ook stabiliteit vertegenwoordigt; dat is magisch denken. (Bedenk trouwens dat bv. de maan, Pluto en de aarde in het echt helemaal geen mooie gelijkzijdige driehoek vormen als wij die in een horoskoop zo zien staan!) Ook vervalt de kracht van het eerste aspektensysteem als de leer van elementen en kruizen niet zou kunnen bewezen worden. Dus moeten we er mee rekening houden dat aspecten van 26° of 141,77° evengoed het onderzoeken waard zijn.

3.3.5.2. Afwijkingen

Een punt van onenigheid is de te gebruiken orbs. In de tijd van de oude Grieken sprak men al over een conjunctie als twee planeten in hetzelfde teken stonden. Later, toen men aspecten echt als hoeken begon te zien, gaf men aan elke *planeet* een orb (twee planeten stonden dan in aspekt als de afwijking van hun afstand t.o.v. de exakte aspekt-hoek kleiner was dan het gemiddelde van de betreffende planeet-orbs); en vanaf Alan Leo is men orbs gaan toewijzen aan *aspecten* [McCann, 1997, p.33]. Sommige moderne astrologen gebruiken een combinatie van de twee.

Wat kunnen we nu met een beetje logika over de grootte van orbs bedenken?

Als een orb aan een planeet vasthangt, dan moeten we wel het aantal aspecten beperken tot bv. de veelvoudigen van 30°, ofwel die orb zeer klein maken, of anders staat elke planeet met elke andere in aspekt. Als de orb met het aspekttype samenhangt, dan moet men ofwel zich aan de veelvoudigen van 30° houden, en die uit symmetrie-overwegingen allemaal dezelfde orb geven (uit de eerste aspekttheorie volgt is immers geen voorkeur voor bepaalde tekenafstanden), ofwel de orb zeker laten afnemen bij aspecten van hogere harmonischen (als men deze theorie aksepteert); zij zouden anders immers beginnen overlappen en alle planeetparen zouden in aspekt staan. Hoe sterk moet de orb afnemen om te voorkomen dat men een oneindig aantal aspecten zou hebben in elke horoskoop? Stel dat men N objecten gebruikt (meestal 10: zon, maan en planeten) en als orb voor de conjunctie B geeft (bv. B=10°, d.w.z. de ene planeet mag ergens staan tussen 10° voor en

10° na de andere planeet), dan is het gemiddeld aantal konjunkties met een bepaalde planeet ruw geschat:

$$\frac{2B(N-1)}{360} = \frac{B(N-1)}{180}$$

Als we dan de orb voor aspecten van harmonische nr. I laten afnemen volgens een rekenkundige rij, zoals "autoriteit" John Addey voorstelde [Addey, 1976], dus:

$$\text{orb} = B/I,$$

wat neerkomt op $10/2 = 5^\circ$ voor de oppositie, $10/3 = 3.33^\circ$ voor de driehoek, 2.5° voor het vierkant, enz., dan komen we ruw geschat op een gemiddeld totaal in de orde van

$$\frac{B(N-1)}{180} \cdot 2 \left(\sum_{I=\text{priemgetallen}} \frac{1}{I} - 1 \right)$$

ofte oneindig [Wells 1986, p.41], en dan hebben we de harmonische veelvouden (bi-septielen enz.) nog niet meegerekend.

De orb moet dus veel sterker afnemen, als de veelvouden meetellen moet de orb van harmonische I zelfs kleiner zijn dan B/I^2 ; dus: oppositie $10/2^2 = 2.5^\circ$, driehoek $10/3^2 = 1.1^\circ$, ... septiel $10/7^2 = 0.2^\circ$, enz., wat nogal mager lijkt in vergelijking met de gangbare waarden. (Ofwel moeten we de rij van harmonischen ergens abrupt afbreken, maar aan welke, en waarom?)

Dat de orbs van de majeure aspecten doorgaans groter zijn, daarover is er een zekere consensus, maar voor de rest zit er in de dagelijkse astrologenpraktijk weinig systeem in de gebruikte orbs en is het allemaal een kwestie van *meningen*. De astrologen houden zich dus niet aan hun eigen logica (d.w.z. van de achter de aspecten liggende idee).

We mogen dus aannemen dat het eigenlijk niet geweten is of er een systeem zit in aspecten, en het aan het empirisch onderzoek overlaten om na te gaan welke hoeken effect hebben als aspekt. Dit heeft reeds verrassende bevindingen opgeleverd. Zo heeft Theodor Landscheidt reeds boeiende hypothesen geformuleerd over aspecten die de cirkel verdelen in de zgn. "gulden snede" (137.5° , 68.8° , 47.5° en andere) [Landscheidt, 1995].

Wat orbs betreft, acht ik het zeer onwaarschijnlijk dat aspecten plots van de ene boogseconde op de andere ophouden te werken. Mijn eigen onderzoek heeft dan ook aangetoond dat de "sterkte" van een aspekt geleidelijk afneemt, en dat men dus onder "orb" eerder dient te verstaan de afwijking waarbinnen een aspekt minstens een zeker percentage van zijn kracht heeft. "Kracht" ofte "sterkte" moet hier gerelateerd worden aan effectgrootte (zie appendix). Het concept van "orb" zoals nu gebruikelijk is, is dus wellicht een versimpeling van de realiteit. Er zijn zelfs aanwijzingen dat de orb beter asymmetrisch kan genomen worden. In het onderzoek van Nick Kollerstrom met chemische reakties was bv. de werking van konjunktie-aspecten zichtbaar vanaf het moment dat de betreffende planeten 1° uit mekaar stonden, tot het moment dat ze 5° van mekaar waren gekomen [Kollerstrom 1984, p.32].

3.3.5.3. Ingaand/uitgaand?

Moet men een onderscheid maken tussen "ingaaende" en "uitgaande" aspecten? Bij de eerste loopt de snellere planeet in op de tragere (bv. de maan op 5° Stier en Pluto op 5° Kreeft), en gaan we dus naar een konjunktie toe; bij de tweede gaan we ervan weg (bv.

maan op 5° Maagd). Beide komen dus overeen met twee verschillende fasen in de cyclus die gedefinieerd kan worden door twee planeten. Robert D. Doolaard, die zich intensief bezighoudt met de studie van mundane cykli (van bv. oorlogen), vindt in zijn onderzoek een zeer beduidend verschil tussen beide [Doolaard, 1993]. Ook John Addey ontdekte hierover iets, met name dat hoogbegaafden zeer veel uitgaande aspecten hadden [Toonder & West 1971, p.224]. Andere onderzoeken, zoals bv. dat van Jozef Verhulst naar de maanfase bij de geboorte van pioniers van de antroposofische beweging, geven een mooi *symmetrisch* verloop met de volle maan in een dal [Verhulst, 1997].

Al bij al, het feit dat het onderscheid in bepaalde gevallen blijkt te werken, dient ons hiervoor waakzaam te maken.

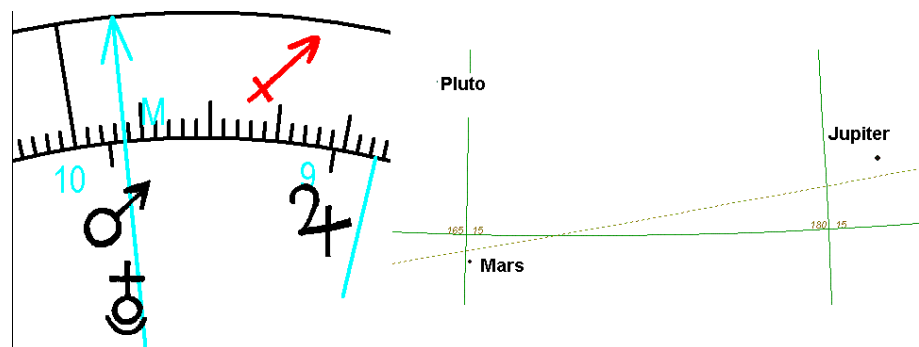
3.3.5.4. Een tweede dimensie?

Men kan zich afvragen of het niet beter zou zijn om “echte” ruimtelijke aspecten te gebruiken, d.w.z. waarbij de boogafstand in lengte en breedte telt in plaats van alleen in lengte. Immers, astrologen noemen 2 planeten “konjunkt” als ze dezelfde ekliptische lengte hebben, terwijl ze in werkelijkheid (dus zichtbaar aan de hemel) slechts konjunkt zijn als ook hun ekliptische breedte gelijk is.

Er is hierover nog weinig onderzoek verricht, en men vindt soms dat deze berekeningswijze geen verschil maakt

[Kollerstrom & O'Neill, 1996, p.25], maar anderzijds kwam uit Nick Kollerstrom's onderzoek naar de maanfase bij noodoproepen duidelijk het verschil tevoorschijn tussen periodes waarin de maan dicht bij de knopen stond (kleine ekliptische breedte; eklipsen) en de overige periodes [gepresenteerd op de Kepler Research Conference, London, 23 nov. 1997]. Wat bleek? Het aantal oproepen van mensen met zelfmoordneigingen of akute depressie (het ging over enkele honderdduizenden, jarenlang geregistreerd door de Samaritanen) was rond volle maan telkens iets hoger. Nu zou men dit misschien zonder astrologie kunnen verklaren; misschien worden mensen gemakkelijker emotioneel, gewoon bij het zien van de volle maan, maar het interessantste aan dit onderzoek was dus dat het surplus aan oproepen duidelijk hoger was naarmate de maan in breedteligging dichter bij de zon kwam, dus wanneer de echte tweedimensionale hoek tussen zon en maan exakter de 180° benaderde, en dit is niet met het oog te zien, behalve in de uitzonderlijke gevallen van een maansverduistering.

Het belang van dit onderzoek mag niet onderschat worden: het suggereert enerzijds dat we belang moeten hechten aan de twee dimensies van interplanetaire aspekthoeken, en anderzijds is het een indicatie dat er werkelijk sprake is van een “astrologisch” effect dat dus niet te verklaren valt vanuit de psychologie; een stukje bewijsmateriaal ten gunste van de astrologie dus. Vandaar dat ik de mogelijkheid om tweedimensionale aspecten te bestuderen, heb ingebouwd in mijn softwareprogramma *Radix 4.1*.

Figuur 5: 13 jan. 2007: terwijl in de gewone horoskooptekening mars exakt konjunkt staat met pluto (d.w.z. gelijke ekliptische lengte), is hun echte afstand aan de hemel meer dan 7°! (tekening links met “Radix 4.1”, rechts met “Hallo northern Sky” van Han Kleijn, www.hnsky.org)

Als astrologen al buiten het platte vlak van de horoskoopcirkel gaan kijken, beschouwen ze de zgn. “deklinatie-aspekten”: planeten die op dezelfde of tegengestelde deklinatie staan (parallel/kontraparallel). Daarmee mengelt men wel twee coördinatensystemen; als compliment tot de gewone lengte-aspekten dient men eigenlijk naar de breedte te kijken in plaats van de deklinatie. Buiten vage beweringen als “een parallel is zoiets als een konjunctie” wordt hierover weinig verkondigd. Eigenaardig, want dit is nu juist een voor de hand liggend onderzoeksgebied.

3.3.5.5. Toenemend/afnemend?

Sommige scholen aanvaarden een aspekt alleen als het “toenemend” is (na de geboorte nog exakt zal worden, bv. de maan op 6° stier en Saturnus op 8° leeuw vormen een toenemend vierkant omdat het enkele uren daarna exakt wordt), wat overeenkomt met het gebruik van een eenzijdige orb (maar dan in de andere zin als uit Kollerstrom’s experimenten bleek); alleen in het kader van de progressie-theorie (zie verder) is dat ergens logisch.

Bepaalde uurhoekastrologen (zie verder) doen dit ook, maar aanvaarden daarnaast ook afnemende aspekten als er een derde planeet een overbrugging (bv. “translatie”) maakt tussen de twee, en beschouwen een toenemend aspekt toch als ongeldig als een derde planeet roet in het eten komt strooien [McCann, 1997c]. Er valt a priori niets te zeggen tegen deze regels, maar alles wordt wel ingewikkelder omdat ook nog de bewegingsfaktor komt meespelen, en het testen wordt dus ook moeilijker.

Als astrologische effecten fysisch van aard zijn, lijkt het waarschijnlijker dat aspekten langer werken *nadat* ze exakt geworden zijn, dan ervoor, m.a.w. voor afnemende aspekten zou men dus een grotere orb mogen nemen. Dit is te vergelijken met zgn. “hysteresis”-effecten die optreden bij elektromagnetische interacties, of met een snaar die blijft natrillen nadat ze getokkeld is.

3.3.5.6. Moeten aspekten binnen het juiste teken vallen?

Men kan zich bv. afvragen als een planeet op 29° Ram staat en een andere op 1° Maagd, of dit een geldig driehoek-aspekt is. Vanuit de visie dat de betekenissen komen naar analogie met de tekenbetekenissen, kan men daar inderdaad aan twijfelen, t.t.z. enkel als de grenzen van de tekens ook “abrupt” zijn. Vanuit het “numerologisch” oogpunt is er geen enkele reden om het aspekt niet aan te nemen. Hoe het nu juist zit, is eigenlijk in principe eenvoudig empirisch te achterhalen: men hoeft maar een effect te vinden dat gerelateerd is aan aspekten, en dan kijken of dat wegvalt bij de verdachte gevallen, bv. een “aantrekking op eerste zicht”-test (zie appendix) met bij de interviewer Venus of Mars aan het eind of begin van een teken. Men zou hierbij dan ook nog moeten kijken of het gebruik van de tropische of de siderische dierenriem een verschil geeft...

3.3.6 Midpunten

Neem de kortste ekliptische boog tussen twee planeten A en B en deel die in twee; je bent dan op het zgn. midpunt van die planeten. Volgens Reinhold Ebertin, auteur van het standaardwerk hierover, zou dit punt betekenis krijgen als een derde planeet C erop staat, of op een veelvoud van 45° ervan staat binnen een kleine “orb” (orde van een

graad); men noteert: "C=A/B". De konstellatie krijgt dan een betekenis die lijkt op wat je zou krijgen met een aspektpatroon tussen de drie. C mag daarbij ook een transiterende of progressieve planeet zijn. Bv.: Venus en Mars hebben in combinatie te maken met seksuele drift, aantrekkelijkheid, enz. Als Jupiter dan in het midpunt tussen die twee komt, dan zou er een expansie, enthousiasme, enz. op dat gebied kunnen zijn.

A priori heeft deze techniek hetzelfde bestaansrecht als aspecten; hij is in feite een soort uitbreiding ervan. Wat ik apprecieer aan Ebertin is dat hij minutieus zeer veel concrete (o.a. medische) praktijkgevallen heeft opgetekend en in zijn boek verwerkt. Ik heb er dus ook zelf mee geëxperimenteerd, en ik moet zeggen dat verbazing af en toe mijn deel is geweest. Over neptunus=zon/uranus zegt hij bv.:

"Een geremde dadendrang, blinde eerezucht richt slechts schade aan. - Onverwachte gebeurtenissen i.v.m. water, de zee- of luchtvaart. Een aanval van zwakte. - In enkele gevallen de desintegratie van een lichaam, de dood." [Ebertin 1983, p.89]

Nu, op het moment dat Neptunus op mijn zon-Uranus-midpunt transiteerde, is mijn geliefkoosde papegaai gestorven aan een vergiftiging. Vooral het feit dat hij over luchtvaart (vogel?) sprak, vond ik wel eigenaardig. Neptunus wordt traditioneel ook met vergif geassocieerd.

Anderzijds zit hij er ook veel naast, zo zegt hij over maan=Venus/Pluto:

"Een overprikkelde emotionaliteit, een groot voortplantingsvermogen. - Moederschap."

Nu, deze vrouw ging juist naar een astroloog omdat ze *problemen* had met vruchtbaarheid! De klok was wel juist, maar de klepel zat aan de verkeerde kant.

Iedereen heeft een waslijst midpunten in zijn horoskoop, en ik heb de indruk dat telkens de helft van de interpretaties klopt, en de andere helft op weinig slaat. Er is dus nog werk aan de winkel om zijn teksten aan te passen. De medische uitspraken hebben wel het voordeel dat ze zich goed lenen tot verificatie, zodat deze taak eenvoudiger zou moeten zijn dan bv. een huizensysteem kiezen.

3.3.7 Synthesystemen

Met al die verschillende details in horoscopen, ziet men al vlug door de bomen het bos niet meer. Astrologen doen dan ook pogingen om ergens de "kern" van de horoskoop kort en bondig te vatten.

3.3.7.1. De dominante planeet

Kan men één planeet uitkiezen die in een horoskoop het "sterkst" staat, d.w.z. dat de eigenaar van de horoskoop het meest met die psychische functie naar voren treedt, zoals men in de volksmond een mens kernachtig typeert als "een gevoelsmens", "een man van aktie", "een denker", "een filosoof", en dergelijke? Veel auteurs beschrijven hiertoe inderdaad hun systeempje. Meestal maakt men een optelsommetje van verschillende factoren [bv.: van den Dungen 1994, p.39; Nouvel 1991b, p.216]. Elke planeet krijgt punten volgens het teken waarin ze staat (eigen teken, in val, in verheffing, enz.), volgens aspecten die ze krijgt, volgens het huis waarin ze staat, enz. De planeet die de meeste punten krijgt, "wint" en wordt "dominant" genoemd.

Een faktor die veel gebezigd wordt, maar ten onrechte, is de heer van het ascendant-teken (bv.: de ascendant is Stier, dus krijgt Venus veel punten). Zoals reeds hoger gezien, is de gedachte dat een planeet met een teken overeenkomt, gespeend van elke logika. Bovendien, stel dat we toch deze planeet zouden bestempelen als “typerend”, dan zijn er in het noorden dus veel meer “Pluto-mensen” dan “Mars-mensen”, vermits ascendant Schorpioen daar veel meer voorkomt dan ascendant Ram, of nog: dan zijn “Pluto-mensen” dus meer “normaal” (volgens de nom), niet?

Opdat een toewijzing van dominante planeten geloofwaardig zou zijn, moet de astronomische kansverdeling daarvan ongeveer overeenstemmen met de reële sociologische situatie, althans dat lijkt mij logisch. Als 50% van de mensen astrologisch gezien Pluto-mensen zijn op een bepaalde breedtegraad, dan moet dit voelbaar zijn aan de atmosfeer aldaar. En of dat zo is, daar heb ik nog geen studie van gezien!

Meer zinvolle astrologische factoren om te gebruiken, zijn bv. planeten in Gauquelinzones, iets dat toch al **empirisch relevant** gebleken is. In geval er meerdere zijn, kunnen we die nemen die het dichtst bij de ascendant of midhemel staan. Ook logischerwijze belangrijk is de planeet die de grootste “aspectsterkte” heeft (veel en nauwe aspecten), want die planeet is het meest “betrokken” bij de rest van de horoskoop. In principe komt elke kwotering van de plaatsing van planeten t.o.v. de horizon of het lentepunt in aanmerking.

Om empirisch na te gaan hoe we verschillende factoren waarderen, dienen we wel precies te definiëren wat we verstaan onder een “zon-type”, een “maan-type”, enz. Wat men bijvoorbeeld kan doen, is kijken of bij de door de Gauquelin's onderzochte groepen dezelfde planeten naar voor treden als men hun dominante planeet berekent. Er is geen astronomische korrelatie tussen het hebben van een planeet in een G-zone en het hebben van veel aspecten daarop. Het zou bv. kunnen zijn dat sporters die Mars niet in een G-zone hebben, wel sterke aspecten op Mars hebben. De gewichten van de verschillende gebruikte factoren kunnen dan aangepast worden tot men een zo sterk mogelijk effect bereikt.

Opmerking: strikt genomen is het niet “nodig” dat een horoskoop-synthese empirisch verifieerbaar is; men kan ook gewoon *stellen* dat iemand met een Jupiter zus of zo een “Jupiter-type” mens is, maar dan zitten we met het probleem dat al naargelang de auteur u een ander planeettype kunt zijn. Waarom dan de Gauquelin-karaktertrekken volgens de planeten als maatstaf gebruiken? Omdat we tenminste weten dat deze gekorreleerd zijn met de plaatsing van de planeten. We weten dat we goed zitten met een definitie van planeetdominantie als we voor elke planeet een zo sterk mogelijk gekorreleerde kluster van karakteromschrijvingen krijgen.

3.3.7.2. Het dominante element

Een synthese van de horoskoop die volgens mijn subjektieve waarneming erg “herkenbaar” is, is wel die volgens de vier elemententypologie. We moeten deze goed onderscheiden van de planetaire klassifikatie: het is niet omdat iemand een “vuur-type” is, dat hij ook een “Mars-type” is. “Mars” heeft niets met “vuur” te maken, herinner u. Iemand met een sterke Mars (in de zin van hierboven) kan evengoed een luchtig denktipe zijn.

Om een “skore” te krijgen voor elk element, telt men het aantal planeten daarin. Meestal krijgt elke planeet wel een verschillend aantal “volmachten”, zo tellen de zon en de maan

gewoonlijk het meest mee en de achterste planeten het minst [bv. Lozie 1997, p.2]. Ik zie in deze werkwijze geen logische problemen; het is een soort omzetting van puur astrologische omschrijvingen naar een vereenvoudigde typering die dicht aanleunt bij een van de typeringen die men in de psychologie kent. Astrologen identificeren immers graag de vier elementen met de psychologische functies van Jung of Eysenck (vuur= intuïtie, aarde=gewaarworden, lucht=denken, water=voelen; iemand die veel planeten in vuurtekens heeft, is van het "intuïtieve type" enz.). Het belangrijkste probleem dat zich hier stelt, is de empirische ijking. Men moet zich immers afvragen hoeveel gewicht men aan elke planeet moet geven om de overeenkomst tussen de elementen en de psychologische typen te optimaliseren, indien überhaupt bestaande. Empirisch kan dit bv. door gebruik te maken van vragenlijsten die voor de vier typen een score geven [bv. Thienpont 1995], en de gewichten naargelang aan te passen. Onderzoek van Jan van Rooij suggereert echter dat deze relatie er niet echt zou zijn. Hij keek wel alleen naar de zonnetekens [van Rooij 1993].

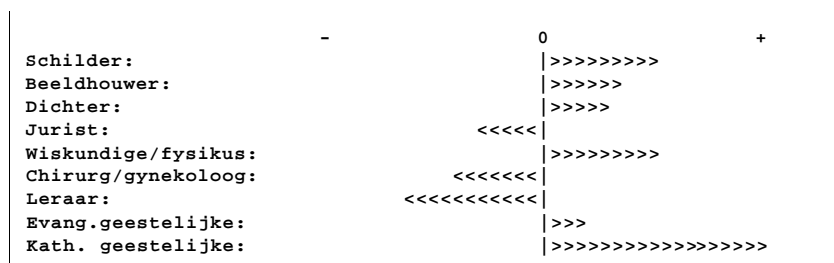
Zeer analoog is de karakterisering van een horoskoopeigenaar als introvert of extravert. Doorgaans telt men hiertoe diezelfde punten op, met als extraversiescore: vuur+lucht, en intraversie: aarde+water. Gerard Lozie echter, gebruikt voor de extraversiescore de planeten in lente- en zomertekens (en met een nuance: de planeten boven de horizon) [Lozie 1997, p.65], wat eigenlijk ook meer bij mijn persoonlijke (subjectieve) waarneming aansluit.

Op dezelfde manier kan men scores berekenen voor dominantie van tekens, kruizen, dwads, dekanaten, enz.

3.3.7.3. Van horoskoop naar mensentaal

Zoals reeds hoger gesuggereerd, valt het te verwachten dat we betere resultaten kunnen krijgen met het vertalen van horoscopen naar mensentaal door factoren te combineren, en af te stappen van ideeën als "het is Mercurius in Maagd die hem zo een wiskundige aanleg geeft". Het kan immers ook zijn dat Mercurius daartoe beter in Steenbok staat, en dat bv. iemands maan in Tweelingen daartoe ook bijdraagt¹. Een soort gewogen optelsom van alle factoren kan ons wellicht tot een veel exaktere voorspelling van iemands karakter of eigenschappen leiden.

Een poging hiertoe heb ik in mijn computerprogramma *Radix* geïmplementeerd, uitgaande van de interessante gegevens die von Klöckler verzamelde. Als men de gevonden percentages van tekenbezetting omzet naar een "puntensysteem" (bv. maan in Vissen komt meer voor bij dichters dan door toeval te verwachten, dus die stand geeft positieve punten voor de kwaliteit "dichter"; terwijl maan in Steenbok zeldzamer is, dus negatieve punten geeft). Het resultaat van zulke optelsom wordt in *Radix* voorgesteld in een grafiekje (zie hierboven). In wiskundige termen kan je dit

Figuur 6: Synthèse van overeenkomsten gebaseerd op statistieken van H. von Klöckler, voor de horoskoop van Salvador Dalí. Merk de grote piek op bij "katholieke geestelijken". Dalí's werk bevat inderdaad nogal wat religieuze symboliek.

¹ Beide zijn nota bene waar, volgens von Klöckler's onderzoek.

“ondertiteling” van het leven te bekomen door naar de planeten te kijken. Er zijn, wat had u gedacht, meer dan genoeg technieken voor dat doel.

Hoe skeptisch we weerom mogen zijn, toonde Geoffrey Dean fijntjes aan op een van zijn lezingen in Utrecht. Hij toonde artikels die door “serieuze” (althans befaamde) astrologen werden gepubliceerd ten tijde van het huwelijk van prins Charles en Diana, en ten tijde van hun scheiding. In de eerste periode werd bezongen hoeveel harmonie en romantiek er in hun horoskoopkombinatie te zien was, in de tweede werd beschreven hoe klaar het wel niet was dat dit huwelijk op een catastrofe moest uitdraaien! [Dean 2001]

3.3.8.1. Transits

Ik ga maar met de deur in huis vallen: transits zijn de enige voorspeltechniek waar iet of wat logika in te vinden is. Men kijkt simpelweg naar de planeten nu, en vergelijkt die met de geboortestanden (aspecten, huisposities). Er is niets gezochts aan. We hebben van bij de geboorte een bepaald planeetpatroon, en de planeten kunnen daar op een later tijdstip al of niet mee in harmonie staan. Dat wil niet zeggen dat we ook niet empirisch moeten nagaan of, en welke, transits werken, maar het is denkbaar dat ze kunnen verklaard worden binnen het huidig wetenschappelijk paradigma. Sterke indicaties ten voordele van transits zijn al door verschillende onderzoekers gevonden [bv. Tomassen & van Roekel 1991; Klein 1992]. De studie van transits van planeten in aspekt met hun eigen radixpositie kan ons ook van nut zijn om hun kembetekenissen te achterhalen.

3.3.8.2. Sekundaire progressies

Bij de zgn. “*sekundaire progressies*” is de idee: “de horoskoop van *X dagen* na de geboorte zegt iets over iemands lotgevallen *X jaar* na de geboorte”.

Over de oorsprong hiervan lopen de meningen uiteen, maar het feit dat de aarde rond de zon draait in een jaar en de zon schijnbaar rond de aarde in een dag, zit er zeker voor iets tussen. De inspiratie zou Placidus in 1657 vanuit de bijbel gehaald hebben (Ezechiël 4,5: “Ik reken het aantal jaren van hun schuld in dagen om.”), maar tegenwoordig geeft men er doorgaans een meer psycho-analytische draai aan: de trauma's van de eerste levensdagen (dus eigenlijk de transits van die periode) worden later progressief verwerkt; om maar een voorbeeld te noemen: op 14 dagen na de geboorte krijg ik een klap van mij pa en daardoor krijg ik het op 14 jaar met hem aan de stok.

Dat de bijbelse uitleg wetenschappelijk zwak te noemen is, zal iedereen wel beamen, veronderstel ik. Voor de psychologische valt op het eerste zicht wel sympathie te voelen, maar er zitten haken en ogen aan.

Ten eerste lijkt het mij zeer ongeloofwaardig dat een gebeurtenis van 10 dagen na de geboorte *exakt* op de leeftijd van 10 jaar “verwerkt” zou moeten worden en niet op bv. 8 of 13. Ten tweede komen trauma's van na de derde maand dus niet meer aan bod; vreemd! Ten derde, *kan je dus logischerwijze met deze techniek niets voorspellen dat “van buiten op je afkomt”* zoals bv. de dood van een vriend. Goed, ik hoor de esoterici al roepen “Jawel want alles hangt uiteindelijk toch met alles samen!”, maar dan zitten we weer in het magisch denken waarmee we alles en niets kunnen aantonen.

3.3.8.3. De logaritmische tijdschaal

Een poging om aan bezwaar twee tegemoet te komen, is door Tad Mann geleverd met zijn systeem van de *logaritmische tijdschaal*. Daarbij lopen de progressies met de jaren

trager en trager, “omdat we onze inwendige klok met de jaren ook trager gaat lopen (het lijkt of de tijd sneller loopt)” [Mann, 1985]. Voor de rest zitten we met dezelfde zwakheden.

3.3.8.4. Primaire direkties

Alle planeten en het MC worden hier per levensjaar evenveel opgeschoven in rechte klimming (d.w.z. gedraaid rondom de aardas) als de zon in een dag. Daarbij worden dan opnieuw de overige huizen berekend. De ene versie neemt de ware zonnehoogte als verplaatsing, de andere de gemiddelde, nog een andere neemt gemakshalve juist één graad per jaar (Noel Tyl maakt daar in zijn cabaretvertoningen nogal reclame mee “omdat je daarmee zeer snel op het zicht prognoses mee kan maken en dat maakt indruk op de cliënt” (sic)), en als deze methodes niet werken, vindt men wel nog andere tijdsleutels.

Nu, ten eerste is er *geen enkele rechtvaardiging* voor dit gepruts, en ten tweede is een direktie eigenlijk zelfs *geen “horoskoop”*, het is geen planeetstand die ooit heeft of zal bestaan.

Ondanks het feit dat er nu en dan een kollega op wijst [bv. Terwiel 1990, p.48], maken veel astrologen bovendien de fout direkties en progressies door mekaar te mengen. De progressieve huiskuspen leggen namelijk ongeveer 361° per jaar af¹ in plaats van 1° bij de direkties, en dat is naar de mening van sommigen “te snel”, dus nemen ze maar de primaire huiskuspen.

Wat het werkingsmechanisme van astrologie ook is (kausaal of iets anders), hoe je het ook bekijkt, alle soorten progressies en direkties vereisen dat de planeten op een of andere manier een soort gesofistikeerde kalender bijhouden die zegt wanneer ze in de toekomst hun werking zullen moeten laten gelden op elk individu. Ofwel moet elk individu over een soort ingeprente efemeridentabel beschikken om te voelen wanneer een progressie zich ontwikkelt. Ik kan dat onmogelijk geloven. Moest ooit een van deze systemen toch ondubbelzinnig blijken te werken, dan pas moeten we echt schrik hebben voor de omverwerping van ons wereldbeeld. Zeggen “ja, maar het werkt toch in de praktijk!”, daarmee moet men zeer voorzichtig zijn (zie inleiding).

3.3.8.5. Terugkeren

De “*solaar*” is de horoskoop van het exakte moment waarop iemand verjaart (dus wanneer de zon terugkeert op de geboortepositie), getrokken voor de plaats waar men zich op dat moment bevindt. De planeetstanden daarin zijn dus eigenlijk gewoon de transits van dat moment. Het eigenaardige is dat men deze horoskoop beschouwt als geldig voor een gans jaar, alsof hierin het “thema” te vinden is voor dat levensjaar. Hier-tegen zijn natuurlijk bezwaren in te brengen. Ten eerste is het uiterst onwaarschijnlijk dat snellopende transits als die van de ascendant, die anders nooit belangrijk geacht worden, plots een gigantische “verantwoordelijkheid” krijgen voor een gans jaar! Tussen haakjes: ik heb zelfs mensen ontmoet die speciaal op hun verjaardag op reis gingen om toch maar geen vervelende huizen te hebben dat jaar. Ten tweede klopt de idee gewoon niet met de waarneming: mensen hebben “periodes” in hun leven, interesses veranderen, zaken

---

¹ Voorbeeld: bij de progressies zegt de horoskoop van 10 dagen na de geboorte iets over de tiende verjaardag. Wil men iets over een datum zes maand daarna weten, moet men dus de horoskoop van 10.5 dagen na de geboorte beschouwen. Op die halve dag zijn de huizen helemaal naar de andere kant doorgedraaid.

gebeuren enz., maar het is *niet* zo dat deze afgebakend zijn tussen verjaardagen. Ik moet nog de eerste biografie zien van iemand die zijn leven in zulke blokjes beschrijft.

Analoog zijn er “*lunaar*”-horoscopen die dan voor een maand geldig zijn, enz. Eigenaardig genoeg wordt er aan de terugkeren van andere objecten op hun geboorteplaats wel veel betekenis gehecht, maar gaat men daarbij *niet* zover om bv. de terugkeer van Saturnus als horoskoop voor de komende 29 jaar te nemen. Hier denkt men dus wel logisch.

Een andere terugkeer die door de Slowaakse gynecoloog dr. Eugen Jonas populair gemaakt is, is die van de *maanfasen*. Het zou gebleken zijn uit zijn onderzoek dat vrouwen vruchtbaarder zijn op het moment dat de maanfase is zoals bij hun geboorte [Jonas 1982]. Helaas weerom voor de astrologie, is deze konklusie voorbarig gebleken, ze kon niet gerepliceerd worden.

3.3.8.6. Rektifikatie

Niet tevreden met uw geboortehoroskoop? Geen nood, een gevorderd astroloog kan uw geboorte-uur wel korrigeren (of “rektificeren” zoals men pleegt te zeggen). Men neme een reeks data van belangrijke gebeurtenissen en kijke of de prognosetechnieken voor die data inderdaad iets te vertellen hadden. Indien niet, verschuift men het geboortetijdstip tot er zoveel mogelijk data kloppen. Omdat progressies en direkties zo gevoelig zijn voor het exakte geboorte-uur, gebruikt men meestal deze technieken, maar zoals u al kan vermoeden, zal ik eerder transits aanbevelen.

Nu is deze sport, maar dan aangewend op mensen waarvan het exakte uur wel gekend is, wel een zeer interessante test voor de validiteit van voorspeltechnieken. Skeptici hebben er dan ook al astrologen mee opgescheept, maar geen van de kandidaten kon de echte geboortetijd van de proefpersoon achterhalen.

Een hulpmiddel om met rektifikatie te experimenteren, is in mijn softwareprogramma *Radix* geïntegreerd (zie appendix transitkoncentraties).

3.3.8.7. Astrokartografie

Niet alleen in de tijd wil men voorspellen, ook in de ruimte. Hoe zou het zijn om naar deze of gene stad te verhuizen? Zulke vragen stelt de door Martin Davis zo gedoopte “astrokartografie” zich, of beter: zulke antwoorden geeft ze (vragen stellen is iets voor wetenschappers). Om een lief te vinden moet je bv. naar een van je Venus-lijnen¹ gaan wonen en dergelijke dingen meer.

De basis van dit systeem is natuurlijk drijfzand. Er is absoluut geen enkele reden om aan te nemen dat je iets aan je geboortehoroskoop zou kunnen veranderen door naar een andere plaats te gaan, of dat je een extra tweede kans-horoskoop zou krijgen die werkt alsof je op die plaats zou geboren zijn. Met eenzelfde soort redenering zou je ook kunnen zeggen dat je elke morgen een nieuwe horoskoop zou moeten maken van het moment dat je wakker wordt (misschien ook nog een kommercieel interessant idee). Ook pikant is dat het concept astrokartografie en het idee om met je verjaardag een plezant *so/laar*plekje te gaan opzoeken, wel eens flink vuurwerk kunnen geven. Zo kan bv. je veelbelovend astrokartografisch zon-Venus-kruispunt een gevaarlijk zon-Saturnus-vierkant tussen huis 8 en 12 blijken te zijn in je solaarhoroskoop!

---

¹ Venuslijn = de lijn van punten waar Venus op je ascendant, descendant, MC of IC zou staan, moest je daar geboren zijn.

Niets belet ons natuurlijk met deze theorie te experimenteren. Ze is in principe controleerbaar; maar alle “bewijzen” tot hiertoe zijn een hoop zeer subjektieve anekdotes, geselecteerd door aanhangers.

3.3.9 Relaties

Een skeptikus merkte mij ooit eens op: onderzoek eerst maar geboortehoroscopen, dat is al erg genoeg, vooraleer je hypothesen over relaties en astrologie begint te maken. Dat is natuurlijk even kortzichtig als zeggen tegen een fysikus: bestudeer eerst maar de eigenschappen van een elektron op zich, voor je begint aan de interactie met protonen. Zonder interactie is er namelijk geen “karakteristieke eigenschap” om over te spreken; het is pas in relatie tot anderen dat iemands kenmerken zichtbaar worden! Zodus is synastrie-onderzoek wellicht het *beste* middel om de betekenis van astrologische factoren te achterhalen.

Hetzelfde argument konden we trouwens aanvoeren voor de studie van voorspeltechnieken. “Hoe reageert iemand op een prikkel van een bepaalde planeet?” is een interessante vraag, want het is bij prikkeling dat de verschillen tussen individuen naar buiten komen. Iemand met de zon in Steenbok zal bv. waarschijnlijk anders reageren op een Saturnus-zon-transit dan iemand met de zon in Ram.

Er zijn natuurlijk ook weer vele technieken in de “synastrie” of relatie-astrologie. Enkele populaire komen hierna aan bod.

3.3.9.1. Onderlinge aspecten

De meest voor de hand liggende techniek om iets over een koppel te zeggen is simpelweg de twee horoscopen te vergelijken: men kijkt in de eerste plaats hoe de planeten van de ene persoon die van de andere aspecteren. Dat is niet onlogisch: als iemand met Venus in Stier zijn affektie graag op een aardse manier uit, dan zal die op dat vlak goed overeenkomen met iemand met Venus ook in een aardeteken. Gaan kijken in welk huis van de ander iemands planeten staan, is al wat verder gezocht, en dat levert trouwens niets fundamenteel onafhankelijks meer op dan de vergelijking van de ascendanten en midhemels (d.w.z. als je die al kent, liggen die onderlinge huisplaatsingen al ongeveer vast).

Ter staving van deze techniek kan ik bv. mijn eigen onderzoek aangeven, waarvan verslag in de appendix.

3.3.9.2. De komposiethoroskoop

Om een relatie te bestuderen, wordt soms een nieuwe “samengestelde horoskoop” geconstrueerd, die men ook “komposiet” noemt. De kern van de methode zit hem in het gebruik van de midpunten van elk planetenpaar als nieuwe “planeetpositie”. Net zoals de primaire direktie is dit ook een luchtkasteel en in strikte zin ook geen “horoskoop”; er is nooit een moment dat de planeten ook zo staan (Venus kan hier bv. zelfs opposiet met de zon staan).

Wil men deze techniek toch gebruiken, dan is er nog een logisch probleem dat zich stelt. Er zijn namelijk in een cirkel altijd twee midpunten tussen twee punten. Bv.: persoon A heeft zijn zon op 10° Stier en persoon B op 20° Steenbok; de komposietzon kan men dan

nemen op 15° Maagd of 15° Vissen.

Dikwijls wordt telkens het “kortste” midpunt genomen, d.w.z. het punt in de helft van de kortste boog tussen beide planeten. Wat men dan moet aanvangen in geval de twee planeten juist opposiet staan, is niet duidelijk! Je kan zeggen: er is altijd wel een fraktie van een graad “speling” op die oppositie, zodat er wel een kortste boog bestaat. Alleen, als een van de personen dan een fraktie van een minuut vroeger of later zou geboren zijn, valt de kompositiepositie ineens helemaal aan de andere kant. Wat nog erger is aan deze methode: als je ze toepast voor de huiskuspen, dan krijg je soms zeer merkwaardige horoscopen waarin de midhemel *onder* de horizon valt!

Geen nood, u weet, astrologen zijn vindingrijk, en niemand minder dan Robert Hand bedacht ter oplossing de volgende truk: neem het kortste midpunt van de planeten en van de twee midhemels en bereken de rest van de huizen daarvan uitgaande, en wel voor de gemiddelde breedteligging van de twee horoscopen of voor de plaats van de relatie [Hand 1975, p.1].

De laatste bepaling is nogal vaag en weeral dubbelzinnig. Bovendien krijg je met deze methode als extra aardigheidje een kompositie-ascendant die verschilt van de kusp van het kompositie-eerste-huis (waarvoor desnoods ook weer een duiding kan worden bedacht natuurlijk)! Vuilbak dus - voor mijn part. Rob Hand heeft mij ondertussen meegedeeld dat hij zelf ook nog zelden een kompositie trekt, omwille van de onduidelijkheden.

Er bestaat evenwel een andere keuze voor de berekening, namelijk dat men steeds dat midpunt kiest dat men eerst tegenkomt als men van de planeet in horoskoop A tegen de wijzers van de klok naar die in horoskoop B draait. In het voorbeeld hoger zouden we dus 15° Maagd nemen.

Wiskundig: $M = (((B-A) \bmod 360)/2 + A) \bmod 360$.

Het lijkt erop dat deze keuze ten eerste *wel* zonder problemen kan toegepast worden op de huiskuspen, en dat ten tweede een kleine fout in een partners' geboortetijd ook slechts een kleine fout in de kompositie meebrengt, en ten derde: gemeenschappelijke huisplaatsingen komen ook in de kompositie terecht (als bv. beide partners zon in 10 hebben, zal dat ook in de kompositie het geval zijn), hetgeen ergens logisch lijkt.

Let wel: als je beide partners omwisselt voor deze berekening, vallen alle posities in de tegenoverliggende tekens. M. Meyer vermeldt deze methode in zijn boek over synastrie maar geeft daar wel een draai aan die niets met de zaak te maken heeft:

“De cyclische gerichtheid van de humanistische astrologie vereist dat we bij het bepalen van de compositieplaneten rekening houden met de fase waarin ze zich bevinden. Dat kunnen we bereiken door de boog tussen de twee planeten te delen in de richting van hun natuurlijke beweging.” [Meyer 1986, p.187]

Hij stelt daarbij ook dat in principe de oudste persoon als persoon A moet genomen worden, en de jongere als B. Dat is weer iets waar over gediskussieerd kan worden, en mij lijkt het eenvoudiger om aan te nemen dat in de kompositie de teken-as (bv. Stier-Schorpioen) van tel is en niet het teken op zich.

Maar ook hier zit er een adder onder het gras: in zeldzame gevallen, nl. wanneer de ascendant van A voorbij die van B staat, en toch het MC van B voor dat van A (bv. asc.A=0° ram, Asc.B=29° vissen en MC.A=0° steenbok en MC.B=1° steenbok), dan krijgen we ook hier weer het probleem dat het kompositie-MC onder de horizon valt, en moeten we ook weer gaan foefelen om dit te “normaliseren”. Men kan zeggen: “ja maar, dat zijn toch maar uitzonderingen!”, maar zoals hoger gezegd, zijn het juist de speciale gevallen die aantonen hoe sterk een theorie is.

Nog een ander fundamenteel probleem dat men tegenkomt bij kompositieten, is de

berekening van de ekliptische breedte van de planeten. Uit de basisdefinitie van de komposiet volgt namelijk niet logischerwijze hoe we die dan wel zouden moeten berekenen. Misschien kan de definitie logischer gemaakt worden door te zeggen dat men niet het midpunt in ekliptische breedte moet nemen, maar het midpunt in twee dimensies (lengte en breedte). Maar dan zijn alle bestaande komposieten niet meer juist natuurlijk...

Als men persé met komposieten wil experimenteren, realizeren men zich de beperkingen, en kijkt men ook nog steeds naar de synastrie-aspekten. Immers: de informatie over hoe de twee Venussen, manen enz. zich onderling verhouden, is niet terug te vinden in de komposiet.

3.3.9.3. De Davison-horoskoop

Een andere truc om van twee één te maken is de Davison-horoskoop, soms ook gewoon relatiehoroskoop genoemd. Dit is wel degelijk een "horoskoop", en wel van het midpunt in tijd en plaats (op de aardoppervlakte) van beide partners, bv. als A geboren is op 1 april, 50°NB, 4°OL, en B op 1 juni, 50°NB, 8°OL, dan moet men de horoskoop trekken voor 1 mei, 50°NB, 6°OL [Gettings 1985, p.426]. De planeetposities zijn hierdoor *ongeveer* gelijk of opposiet aan die van de komposiet (als de planeten gestaag zouden bewegen, waren ze exakt gelijk), met als voordeel dat ze continu zijn in de tijd; d.w.z. als een van de partners iets vroeger of later geboren is, blijven de relatieposities nog ongeveer hetzelfde, terwijl ze bij de komposiet plots kunnen "omfloepsen". Het addertje: als de partners wat ver van mekaar geboren zijn, dan kan het midpunt in plaats in een poolgebied vallen, met alle gevolgen vandien. Vindingrijke astrologen raden dan aan om dan maar de plaats van de relatie te nemen, maar dat is natuurlijk weer ad-hoc-gefoefel. Ik heb aan dit systeem zeer mijn twijfels. Er is geen enkele reden te bedenken waarom een plaats in Siberië iets zou zeggen over de relatie tussen een Zweedse en een Indiër; of waarom de planeten in 1950 iets zouden moeten zeggen over geborenen van 1945 en 1955.

3.3.9.4. De huiskontakthoroskoop

Dit is een gedrocht van formaat. Hier worden de planeetposities van beide partners beschouwd, maar ze worden zodanig gerekt en verwrongen tot beider horoscopen gelijke huizen hebben, zodat de twee horoscopen op mekaar passen [Meyer 1986, p.178]. Gebruik uw gezond verstand en blijf hieraf.

3.3.9.5. De horoskoop van de relatie

Als men, holistisch, denkt dat het geheel meer is dan de delen, en men wil aldus voor zijn relatie wat meer dan gewoon de twee aparte horoscopen, dan is het enige logische dat ik kan bedenken: neem de horoskoop van het ontstaan van de relatie. Dat is misschien niet altijd goed vast te stellen, maar er is toch altijd zoiets als "de eerste kus", ofwel het huwelijk. Men krijgt dan een echt bestaande horoskoop, waarin normaal toch de sfeer van het moment zou moeten weerspiegeld worden.

Toch zijn ook hier weer dingen om over na te denken: ten eerste is er hier geen fysieke "drager" van de horoskoop, en ten tweede krijgen we serieuze problemen met relaties die op afstand tot stand komen, via de telefoon, via internet,... Welke plaats zal men hier ge-

bruiken voor de horoskoopberekening? Het kan moeilijk zo zijn dat men voor sommige relaties wel en andere geen horoskoop kan berekenen.

3.3.10 Konsistentie

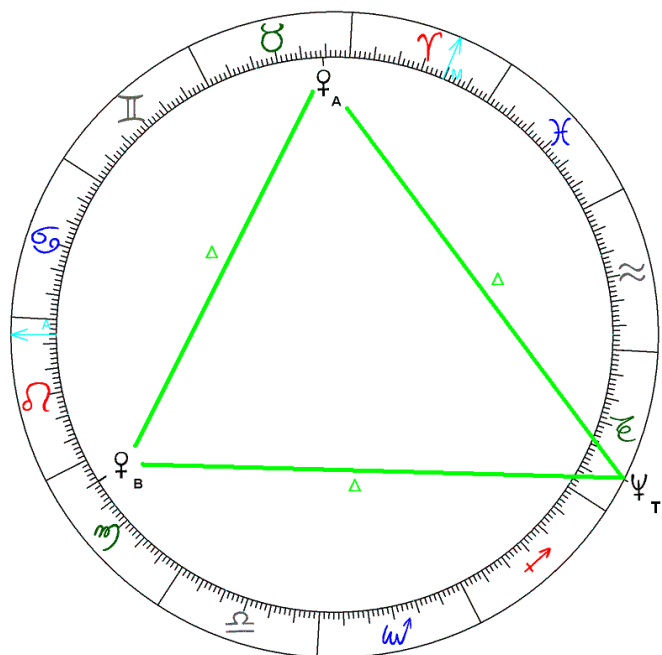
Een voorwaarde om een kennis-systeem au sérieux te nemen is dat de uitspraken die het doet, onderling consistent zijn, dat ze mekaar niet tegenspreken. “Natuurlijk!”, zal u zeggen...

Toch kunnen bv. de verschillende synastrietechnieken totaal tegenstrijdige konklusies over een relatie opleveren, of kunnen de verschillende voorspeltechnieken totaal verschillende data aangeven voor hetzelfde evenement.

We hebben al gezien dat van de voorspeltechnieken transits het meest zin hadden, en onderlinge aspecten bij de vergelijking van partners. Welnu, er is nog een reden waarom deze te verkiezen zijn. Deze twee zijn namelijk de enige die consistent zijn met mekaar en de geboortehoroskopie.

Als twee mensen een bepaalde planeet in aspekt met mekaar hebben, zullen zij gelijk-aardige transits op ongeveer hetzelfde moment hebben. Stel bv. dat een man zijn Venus op 5° Stier heeft en een vrouw de hare op 5° Maagd, dan zullen zij beide de neiging hebben om verliefd te worden als Neptunus op 5° Steenbok transiteert, en aldus bv. op mekaar verliefd worden, wat bevestigt dat een onderling Venus-aspekt iets met aantrekking te maken heeft! Vervang hier “transit” door “progressie” of “direktie” en het klopt niet meer.

Zonder enig empirisch onderzoek te moeten doen, zien we hier dus eveneens dat indien transits werken, synastrie-aspekten dat ook doen. Meer nog: als we nog maar weten dat transit-vierkanten en -driehoeken werken, weten we dat ook synastrie-inkonjunkten en halfsextielen een werking moeten hebben. Immers, als bv. de Venus van A op 5° Stier staat en die van B op 5° Tweelingen, dan ontvangen beide tegelijk een Neptunus-Venus-transit als Neptunus op 5° Maagd komt. Merk op: het omgekeerde (dat transits werken als synastrie werkt) is niet noodzakelijk waar.

Gebruik gelijk welke “relatiehoroskoop” en het kan best voorkomen dat die prachtige of erge transits, progressies, direkties of wat dan ook heeft, zonder dat er bij de betrokken personen een soortgelijke progressie o.i.d. op hun persoonlijke horoskoop is. M.a.w. er kan van alles met de relatie aan de hand zijn zonder dat een van de partners hier iets van merkt!?! Mijns inziens een serieuze ongerijmdheid.

3.3.11 Mengelingen van systemen

Zoals al hoger vermeld, kan men de wereld opdelen in verschillende categorieën, volgens verschillende systemen: yin en jang, de 3 goena's, 4 of 5 elementen, enz. Elk systeem heeft zijn beperkingen, en geeft structuur aan een bepaald facet van de menselijke leefwereld. Zo geeft het systeem van de 12 dierenriemtekens, verder gestructureerd in 4 elementen x 3 hoedanigheden, de kleuring aan van iemands karakter. Om goed te zijn moet zulk een systeem "volledig" zijn, in wiskundige termen een "partitie", d.w.z. dat elke mogelijkheid binnen een van de categorieën te plaatsen valt. Er mag bv. niet soms een dertiende teken nodig zijn om iemand te beschrijven. In de Grote Arkana van de tarot geven 22 kaarten alle mogelijke soorten antwoorden op een vraag. In de I Ching zijn dat er $2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 = 64$.

De verzameling van de in de astrologie bestudeerde hemellichamen is **niet** zulk een klassifikatiesysteem. Het is een groep van wat men zou kunnen noemen "organen" waarvan de werking zich telkens op 12 mogelijke manieren kan uiten. Men zou kunnen een, weliswaar beperkte, maar werkende, astrologie beoefenen met alleen maar de zon en Mars, of met alleen maar de maan en Saturnus, maar niet met alleen maar de Ram en de Stier! De planeten en de tekens zijn radikaal verschillende categorieën van dingen, en het is dus onder geen omstandigheid mogelijk deze op gelijke voet te behandelen. Mensen die bv. een verbinding leggen tussen de 22 tarotkaarten en de 12 tekens + 10 hemellichamen, zitten er dus zonder pardon naast. Analoog is er geen manier om tussen 12 tekens en 64 hexagrammen een relatie te trekken, wat sommigen ook mogen beweren. Wat ik over de mengeling van het op zich al uitermate twijfelachtige systeem van de numerologie en de astrologie denk, zal u allicht al kunnen raden.

Dat betekent natuurlijk niet dat men niet verschillende systemen *naast* elkaar zou mogen gebruiken om iets over een persoon te weten te komen. Men kan bv. perfect de konklusies uit een tarotlegging of een grafologisch onderzoek combineren met die uit een horoskoopanalyse.

Het bestaan van een verband tussen grafologie en astrologie is dan weer wel denkbaar natuurlijk. Immers, als iemands karakter van de horoskoop afhangt, en iemands geschrift op zijn beurt van het karakter, dan kan er logischerwijze bv. zoiets zijn als een typisch "rammen-geschrift" of een geschrift dat verband houdt met een sterk geaspekterde saturnus enz.

3.3.12 Uurhoekastrologie

In de zogenaamde "uurhoekastrologie" bestudeert men de planeetstanden van het moment waarop een bepaalde vraag wordt gesteld. Er gelden hier heel andere regels dan bij het ontleden van persoonlijke horoscopen; de vraagsteller wordt aangeduid door de ascendant, en het gevraagde door de kusp van het huis dat verbonden is met het onderwerp van de vraag. Het antwoord wordt dan geleverd door te kijken naar aspecten tussen de heerser van de ascendant en de heerser van het huis van de vraag.

Deze tak van de astrologie kampt met enorme logikaproblemen.

Een vraag als: "Zal mijn vrouw terugkomen?" is nog gemakkelijk; in geval de ascendant op het ogenblik van de vraag in Leeuw staat, kijke men dus naar aspecten tussen de zon (heer van de ascendant) en Uranus (heer van huis 7, verbonden met partnerschappen).

Als er een “goed” aspekt tussen beide is, dan zal het antwoord “ja” zijn, anders “nee”.

Over de kwestie wanneer een aspekt “goed” is, lopen de meningen natuurlijk ook uiteen. Wat is de te gebruiken orb? Is het niet raar dat bv. bij een aspektafwijking van 8°01' een aspekt plots niet meer telt en het antwoord “nee” wordt, terwijl we bij een afwijking van 7°59' nog volmondig “ja” zouden hebben? Tellen enkel toenemende aspecten? Kunnen aspecten geblokkeerd worden door tussenkomst van een derde planeet? [McCann 1997a]

Ingewikkelder wordt het met vragen als: “Zal de dochter van mijn vriend verhuizen?”. Geen paniek, men neme dan gewoon het vierde huis (de thuis) van het vijfde (dochter) van het derde (vriend) als huis van de vraag. Strikvraag: wat als die dochter van mijn vriend ook de echtgenote (huis 7) van mijn baas (huis 10?) is?

Of bij de vraag: “Zal Jan morgen mijn boek brengen?”, speelt het dan een rol of Jan mijn vriend is of niet? Of het een studieboek is of een roman?

Wat als de heer van de ascendant hetzelfde is als de heer horend bij de vraag? Neem een ko-heerser, de maan? Maar wat dan als de ascendant Kreeft is? Neem dan de graad van de ascendant?

Dit lijkt me nogal op een technisch spelletje dat zeer ongeloofwaardig wordt. Sommige astrologen zullen tegenwerpen dat dit toch maar uitzonderlijke gevallen zijn, maar *het is juist in randgevallen dat men het best de sterkte of zwakte van een theorie ontwaart.*

Verder staat of valt hier alles bij de keuze van het gebruikte huizensysteem. Bovendien kan men ook nog opteren voor de klassieke tekenheersers of een van de moderne varianten. We hebben hoger al gezien welke problemen hieraan vasthangen.

Men moet ook een “plaats” hebben voor de berekening van een uurhoek. En ook hier lopen de meningen uiteen of men de lokatie van de vraagsteller of van de astroloog zal nemen. Maurice McCann is hierover klaar:

“Always use the latitude and longitude of the person asking the question since the question was born in their mind at their location and not at that of the astrologer's. It is their question and only they fully understand it.” [McCann 1997b]

Andere astrologen zijn even rotsvast overtuigd van het tegendeel, zoals bv. Alphee Lavoie [Lavoie 1995, p.12] en Erik van Slooten:

“Ich bin fest davon überzeugt, dass der Aufenthaltsort des Astrologen massgebend ist. Gerade weil ich viel telefonische Fragen aus dem Ausland bekomme, habe ich ausreichende Erfahrungen damit sammeln können.” [van Slooten 1994, p.21]

Toch wel verrassend, niet?

Zal men het tijdstip nemen dat de vraag opgekomen is (bv. midden in de nacht), of het tijdstip waarop de cliënt zijn astroloog heeft kunnen opbellen de volgende morgen?

U ziet, er komt geen einde aan de problemen, en mij lijkt het eenvoudiger om “kruis of munt” te werpen als je dan toch een “kosmisch” antwoord wilt!

Ironisch is, dat uurhoekastrologie zich nochtans beter leent tot falsifiëren dan psychologische astrologie, omdat we alleen concrete ja- of nee-antwoorden krijgen. Bovendien genoemde “meningen” steunen volgens hun auteurs ook op “jarenlange ervaring”. Hoe komt het dan dat ze niet tot dezelfde konklusie komen? *Blijkbaar is er iets fout met de manier waarop astrologen konklusies trekken uit ervaringen.*

4. ONDERZOEK

4.1. Twee benaderingen

Er zijn twee aanvalshoeken om de astrologie met een wetenschappelijke blik te benaderen: ten eerste kunnen we ons afvragen hoe er een relatie kan zijn tussen de fenomenen in de ruimte en die op aarde, dus welk mechanisme zulk een relatie zou kunnen *verklaren*, en ten tweede moet er ook heel wat gemeten worden, statistisch geëxperimenteerd, om tot een nauwkeurige beschrijving te komen van wat er eigenlijk *bestaat* aan astrologische effecten.

Een verklarende theorie alleen zal waarschijnlijk weinig praktische waarde hebben voor astrologen in het dagelijks gebruik, net zo min als de kennis van de hersenen ons iets verklaart van de complexiteit van ons denken, maar ze is nodig om ons een zekere gerustheid te geven dat de eventuele statistisch bekomen resultaten geen toevalligheden zijn, dat we niet bezig zijn met nonsenskorrelaties¹. Beide benaderingen kunnen onafhankelijk van elkaar tot ontwikkeling komen en lange tijd weinig met mekaar te maken hebben, juist zoals de verklaring van de werking van neuronen in de hersenen niets zegt over het ontstaan van Shakespeare's werk.

4.2. Benadering 1: het zoeken naar de *werking* van astrologie

Voor de skeptici is de verklaring van astrologische effecten eenvoudig: men leest welke karaktertrekken men *zou moeten* hebben volgens zijn horoskoop, en gaat die dan ook aankweken. Voilà, zie hier hoe de Ram Ram wordt en de Stier Stier. Dat dit zeker een rol speelt is bewezen (zie hoger), maar goed, laat ons aannemen dat er ook nog wat anders te vertellen valt.

Antieke “verklaringen” als “zo boven, zo beneden” verklaren hoegenaamd niets (zie ook het deeltje over de betekenis van de planeten). Het tijdperk waarin men er zich met dergelijke dogma's kon vanaf maken, is stilletjesaan voorbij. Ze dateren uit de tijd dat men dacht dat de aarde plat was en dat er in de wereld een benedenverdieping was waar de stervelingen woonden en een bovenverdieping voor de goden. Nu weten we dat het ganse zonnestelsel niet meer is dan een stofje in het heelal waarbinnen wij dan als mensen nog kleinere stofjes zijn.

Filosoof Wim van den Dungen opperde enkele jaren geleden op een kongres de mogelijkheid dat de planetaire ritmes in onze genen ingebakken raakten doordat de ouden continu de planeten waarnamen en er mythologische zaken mee associeerden, een soort kollektief zelf-attributie-effekt dus. Dat lijkt me toch wel zeer onwaarschijnlijk, temeer daar het toch maar enkelingen waren die aan astrologie deden.

Tegenwoordig erg in de mode is de zgn. “synkroniciteitstheorie”, die altijd Jung wordt aangewreven, maar voor hem waren er ook al mensen met die idee aan het spelen. Ze komt erop neer dat de planeten ons niet *kausaal* beïnvloeden: er is geen “oorzaak-gevolg”-relatie tussen planeetstanden en wat er zich op aarde afspeelt, maar het is alsof de planeten een uurwerk vormen dat zoiets als de “kwaliteit van de tijd” aangeeft. Deze

---

¹ Een gekend voorbeeld is die van dat Franse dorpje waar sinds de komst van een groep nieuwe ooievaars ineens ook veel meer kinderen geboren werden, dus...

theorie verklaart echter niets; het probleem worden gewoon verlegd naar een ander raadsel: hoe werkt die synkroniciteit dan? [Jung 1955]

Peter Roberts merkte op dat de analyse van Gauquelin's gegevens suggereert dat planetaire "invloeden" of "informatie" zich met de lichtsnelheid verplaatsen en niet "onmiddellijk". Hij voerde dit aan als argument tegen synkroniciteit [Roberts 1991, p.85], maar dat is naast de kwestie; er is immers toch niet zoiets als "onmiddellijke informatie-overdracht"; ook klokken kunnen we maar aflezen met de snelheid van het licht. (Ik wil Einstein's relativiteitstheorie toch niet zomaar in de vuilbak kieperen.) "Synkroniciteit", zoals de astrologen het gebruiken, is een duur woord voor "we weten het niet", zeker geen verklaring, en de "theorie" kan als dusdanig dus ook niet gefalsifieerd worden.

Jung heeft er trouwens zelf op gewezen dat men indien enigszins mogelijk eerst en vooral naar een causale verklaring moet zoeken. Hij bedenkt dan ook de causale theorie van de "tijdsqualiteit" [Dean 1996], maar die druist dan weer in tegen wat tot hiertoe een succesvolle hypothese is gebleken, nl. dat de tijd homogeen is¹. Newton's zwaartekrachttheorie die nota bene leidde tot de berekening van de planeetstanden, is daarop gebaseerd!

Rupert Sheldrake, een van de origineelste wetenschappers van deze tijd, speelt met ideeën dat er achter het ontstaan van alles zgn. "morfogenetische velden"² zitten, en hij tracht dat ook experimenteel te staven. Er zouden hierin mechanismen kunnen gevonden worden ter verklaring van astrologie, anders dan traditionele causale beïnvloedingen. Een dergelijke theorie vergt wel een revolutionaire herziening van het wetenschappelijk paradigma, en hij zal dus nog heel wat bewijsmateriaal mogen aanvoeren eer zijn kollega's hem weer serieus zullen nemen [Sheldrake 1983].

Laat ons voorlopig eens kijken of er geen verklaring kan gevonden worden die past in de bestaande wetenschappelijke gedachtenwereld, een *fysische theorie*.

Bij mijn weten zijn er slechts enkele mensen op deze planeet die zich hier serieus mee bezighouden.

De rechter en astrofysicus wijlen Theodor Landscheidt bestudeerde hoe de planeetbewegingen een storende invloed hebben op de zonnestraling, en hoe die blijken samen te hangen met allerlei economische en biologische cycli [Landscheidt 1989].

Astronoom Percy Seymour, die aanvankelijk zeer skeptisch was, is zich beginnen afvragen hoe planeten ons zouden kunnen beïnvloeden, en hij moest tot de konklusie komen dat er een mogelijke weg was, via het magnetisch veld van de aarde, dat beïnvloed wordt door de getijdenwerking van de planeten, en door de zonnwind die fluctueert als planeten in bepaalde heliocentrische aspecten staan. Het zenuwstelsel van vele diersoorten (sommige bacteriën, vogels, vissen,...) fungeert een beetje als antenne daarvoor. En ook bij mensen blijkt uit experimenten een zekere gevoeligheid [Seymour 1988]³.

De arts Frank McGillion bestudeert de laatste stap, die van de ontvanger. Hij denkt dat we moeten zoeken in de pijnappelklier in onze hersenen. Er zitten daar namelijk stoffen die gevoelig zijn voor magnetische velden, zoals magnetiet en melatonine. Het is ook bewezen dat de aanwezige hoeveelheid melatonine bij de geboorte (t.t.z. de eerste dagen na de geboorte), bepalend is voor bv. de leeftijd waarop de puberteit zal intreden [McGillion 1995] en een verband heeft met de aanleg voor bepaalde psychische ziekten

---

¹ In een zwaartekrachtveld kan hij weliswaar trager gaan, maar dat is een andere kwestie.

²

De term "Morfogenetisch veld" zou volgens mijn bescheiden mening een nieuw woord kunnen zijn voor het oude Sanskrit "prakriti", waarin je al het Latijnse "procreare" kunt herkennen.

³ Tekenend voor het gebrek aan interesse vanwege de astrologen, is het feit dat zijn boek zelfs in het uitverkoopcircuit niet verkocht raakt!

zoals schizofrenie [McGillion 2002].

Deze onderzoekers hebben dus nog geen sluitende theorie, maar ze zitten ongetwijfeld op een spoor dat ons er dichterbij kan brengen.

Als het mechanisme achter de planetenwerking van biofysische aard is, dan wordt het wel moeilijk om horoscopen van landen, firma's, vragen, e.d. uit te leggen. Het zou raar zijn moest er voor die soorten horoscopen een apart mechanisme bestaan! Van de voorspeltechnieken zijn alleen transits plausibel vanuit een fysische theorie; progressies enz. niet, want er *is* op het moment van de progressie niets dat kan inwerken (de planeten staan niet echt op de "progressieve posities"). Als (onomstotelijk) blijkt dat deze astrologische technieken werken, dan moeten we waarschijnlijk een ander mechanisme gaan zoeken.

Los van de vraag hoe de planetaire informatie ons bereikt, is er de vraag hoe ze ons bepaalt. We hebben het hierover al gehad in het stukje over het geboorte-uur (planetaire vroedvrouw- vs. blauwdruktheorie).

Als de enige astrologische invloed erin bestaat dat de foetus "luistert" naar de planeten om geboren te worden, dan volstaat een zwakke planetaire invloed om astrologische effecten uit te leggen, ze hoeven immers maar alleen voor druppel te spelen die de emmer doet overlopen.

De blauwdruktheorie vereist een "straffere" werking van de planeten omdat "het" allemaal op dat ene moment van de geboorte moet gebeuren. Er valt hiervoor toch nog te pleiten, omdat het inderdaad zo is dat onze allereerste indruk van iets, ons dikwijls meer beïnvloedt dan al wat volgt. Ook dat wat we het eerst geleerd hebben, blijft dikwijls het langst hangen. Als een eerste leemeester u van iets overtuigd heeft, zal een tweede het meestal moeilijker hebben om uw mening te veranderen.

De vroedvrouwtheorie heeft als zwakte dat ze moeilijk karaktersverschillen volgens planeetstanden in de tekens kan uitleggen; immers: de foetus kan misschien zelf controle uitoefenen over het juiste uur van geboorte, maar al veel moeilijker over de maand! (Tenzij men natuurlijk veronderstelt dat men in de hemel over efemeridentabellen beschikt en klaarstaande geesten deze eerst raadplegen alvorens te reïnkameren.)

De blauwdruktheorie heeft als zwakte (nu ja?) dat de horoskoop na verloop van tijd wel eens zou kunnen "uitdoven", zoals een eerste indruk mettertijd toch kan uitgewist worden door latere beïnvloedingen.

Laat ons tenslotte niet vergeten dat de mogelijkheid nog niet is uitgesloten dat de planeten misschien niets met ons leven op aarde te maken hebben, maar dat astrologen succes hebben doordat ze goed inspelen op subtiele informatie die ze van hun cliënten oppikken. Dat kunnen bv. emotionele reacties zijn op vragen die ze stellen, geïmpressies, enzovoort, tot zelfs telepatische gedachtenwisseling. Misschien denkt u dat dit laatste al even onwaarschijnlijk is als de astrologie zelf, maar voor sommige paranormale verschijnselen zijn er al wel veel meer keiharde bewijzen gevonden dan voor astrologische. Indien dit u interesseert, raad ik u ten stelligste aan het werk van mensen als Dean Radin of Rupert Sheldrake te lezen [Radin 1997, Sheldrake 2004].

4.3. Benadering 2: de *beschrijvende* weg van de statistiek

4.3.1 Een beschrijvende theorie

Op dit moment is er niet zoiets als "de" astrologie. Er zijn een hoop astrologische uitspra-

ken, waarin allesbehalve een draad zit. Alvorens we ooit tot een beschrijvende theorie kunnen komen, d.w.z. een minimale set van consistente regels waarin alle waargenomen effecten passen, dient eerst het kaf van het koren gescheiden te worden. Wie daar nog niet van overtuigd is, raad ik als lektuur bv. aan: van den Dungen [1993, hfdst. II], Dean [1996], of van Rooij [1991a]. Dat we onze moeite kunnen beperken door vooraf de meer plausibele technieken op logische gronden te selekteren, hoop ik hiervoor al aangetoond te hebben.

Wat ik hier met mijn verder betoog nog wil bekomen, is vooral wat minder schrik van statistiek te krijgen. Ik zal ook enkele richtlijnen geven waarop bekeerlingen dienen te letten.

4.3.2 We doen allemaal aan statistiek

Stel, ik toon u een Vlaming en een Hollander. Misschien kan u op zicht zeggen wie wie is, misschien ook niet. Indien ik u echter 50 Vlamingen en 50 Hollanders zou tonen, dan zal u ze met vrij grote zekerheid kunnen identificeren, als u van de lage landen bent toch. Waarom? U hebt kenmerken geteld, u besluit bv. dat de groep met de meeste "konijnetanden" zitten, de Hollanders moeten zijn¹. Wellicht schat u ook de gemiddelde lengte en zal u nog zekerder zijn van uw gok als die groep inderdaad iets langer is dan de andere.

Begrijpt u waar ik naartoe wil? Niet elke Hollander heeft dezelfde kenmerken, maar elke goeie karikaturist weet wel hoe hij de "typische" Hollander, Belg of Engelsman moet uitbeelden. Ons brein blijkt er zeer sterk op gericht om uit herhaaldelijke waarnemingen het gemeenschappelijke (een "Gestalt" als u wil) te distilleren en elke volgende waarneming te vergelijken met de referentiegroepen in ons geheugen, om te zien waar ze bij hoort.

We doen dus konstant een beetje aan statistiek, alleen trekken we soms te vlug besluiten, bv. omdat we ons baseren op te weinig waarnemingen, omdat we slordig zijn in het waarnemen, of... omdat we *liever* bepaalde dingen al of niet bevestigd willen zien. Serieuze statistiek is gewoon een hulpmiddel om op een objektieve manier afwijkingen van verwachtingspatronen of modellen in kaart te brengen en daar konklusies uit te trekken, konklusies in de zin van waarschijnlijkheden weliswaar.

Nog enkele voorbeelden:

Als u een jong meisje met een pijp zou zien, bent u waarschijnlijk verbaasd, omdat u een pijp eerder associeert met een oude bebaarde man. Welnu: statistiek zegt gewoon *hoe* verbaasd u moet zijn.

Een uitspraak als "Als de zon hoger aan de hemel staat, is het warmer." is niet altijd waar; er kunnen wolken komen of wind, enz. Toch zal iedereen akkoord zijn met de bewering dat de hoogte van de zon inderdaad van invloed is op de temperatuur. We kunnen deze invloed detekteren ("bewijzen", als u wil) door te *tellen*, tellen hoe dikwijls deze uitspraak waar is en hoe dikwijls niet. We kunnen dan konkluderen (t.t.z. schatten met bepaalde formules) met welke *waarschijnlijkheid* deze uitspraak zal waar zijn. Als er slechts 5% kans is dat een bewering "onwaar" is, t.t.z. te wijten aan toevalligheden, dan zegt men doorgaans dat ze "signifikant" is.

Veel astrologen zijn bepaald huiverig tegenover statistiek, bv.

"Das Ableiten 'richtiger Aussagen' in einer wie auch immer gearteten astrologischen Theorie ist nicht möglich, weil die Astrologie von vornherein, streng genommen,

---

¹ Niet dat ik iets tegen Hollanders heb, natuurlijk!

nicht mit Aussagen, sondern mit Strukturen umgeht, die mit durchaus sachlich verschiedenen Aussagen 'interpretiert' werden (müssen). Infolgedessen erweist sich ein statistischer Zugriff auf die Astrologie als problematisch" [Schubert-Weller 1993, p.94].

Vrij vertaald: "Het is problematisch om de astrologie statistisch te onderzoeken omdat ze niet met uitspraken, maar met structuren omgaat, die met verschillende uitspraken 'geïnterpreteerd' kunnen worden". Nu, ook al zijn er meerdere interpretaties en uitwerkingen van elke astrologische faktor mogelijk, dat is geen argument tegen de mogelijkheid van statistisch onderzoek. In de geneeskunde weet men ook dat eenzelfde oorzaak op verschillende mensen soms een verschillende uitwerking kan hebben. Door genoeg naar correlaties te zoeken, kan men echter ook daar een samenhang ontdekken. De astrologie doet uitspraken over mensen en gebeurtenissen. En, uitspraken die falsifieerbaar zijn, lenen zich tot statistiek, de andere zijn niet meer dan ijle wolven die voor niemand nut hebben.

Een veel gehoorde kreet van astrologen tegen statistiek is dat "ge de horoskoop niet in stukken kunt trekken", en de statistische methode bezondigt zich daaraan.

"But this is like ripping out the heart of a person and then analyzing it to see what can be learned about the human body." [Perry 1995, p.33]

Welnu, om astroloog te kunnen worden, dient men leerboeken door te nemen waarin al de verschillende factoren apart besproken worden. Men kan dan later als volleerd astroloog wel zelf een synthese maken van de horoskoop in zijn geheel, maar ooit heeft men bv. ergens moeten halen wat het betekent om "Venus vierkant Pluto" te hebben. Personen met Venus vierkant Pluto moeten dus op een of andere manier iets gemeenschappelijks hebben dat herkenbaar is, ofwel is het leerboek lulkoek. Biologen *hebben* ook veel geleerd over het lichaam door het hart eruit te snijden! Zo is de medische wetenschap begonnen. We kunnen nu wel het lichaam holistisch gaan bestuderen, maar het astrologisch onderzoek *is* gewoon nog niet in dat stadium; we kennen de betekenis van de aparte stukken nog niet fatsoenlijk, wat zouden we dan over het geheel kunnen zeggen?

Er zijn trouwens statistische testen te bedenken die *wel* de hele horoskoop gebruiken, zoals die waarbij horoscopen aan de juiste persoon of psychologische beschrijving daarvan moeten gekoppeld worden. De astrologen zijn echter nog nooit heelhuids door zulke testen doorgesparteld, en dat kan natuurlijk een groot deel van hun angst verklaren.

Merkwaardig is ook hoe astrologen met statistieken zwaaien als het hun uitkomt. Zo stoeft Dennis Elwell in zijn boek *Cosmic Loom* over de studie gedaan door Gunther Sachs (zie verder), terwijl hij op dezelfde bladzijde schrijft dat "statistieken soms kontradictorische resultaten produceren" en dus "wellicht niet bruikbaar zijn voor astrologisch onderzoek" [Elwell 1999, p.15]. Een normale "boerenlogika"-besluit zou natuurlijk zijn dat de gevonden correlaties misschien niet echt waren...

4.3.3 Technische tips

4.3.3.1. Een hypothese

Stel dat ik in een klas van een 30-tal leerlingen de volgende test doe om te zien wie er helderziend is: ik gooi kruis of munt en laat dan de leerlingen "raden" wat er gevallen is. Alleen de leerlingen die het goed hadden, mogen meedoen aan de volgende ronde, en

zo doe ik dat vijf maal. Uiteindelijk blijft er één leerling over die ze alle vijf juist had. Mag ik nu konkluderen dat deze de meest helderziende is? Nee! Immers, er is één kans op 32 ($2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$) dat men vijf keer juist raadt, en in een dergelijke groep is er dus waarschijnlijk wel iemand die dat per toeval doet. In een groep van 1000 is er waarschijnlijk iemand die het 10 keer kan.

Analoog is er de Duitser Gottfried Angeli die zich bezighoudt met het astrologisch voorspellen van de lotto-uitslagen; een leuk idee natuurlijk, ware het niet dat de mislukking al bij voorbaat vaststaat als men weet dat de mensen van de lotto regelmatig al hun balletjes en machinerie veranderen opdat er toch maar geen “patronen” zouden optreden. Hij vindt echter “resultaten”! Zo zal “ 284° tussen Mercurius en Mars het getal 44 begunstigen; Jupiter op 3° Leeuw maakt dat 49 dikwijls wint, enz.” Tja, wat hij hier vergeet is dat als men maar in het wilde weg naar genoeg factoren (midpunten, afstanden, posities,...) kijkt, men altijd wel korrelaties vindt. Voor de geïnteresseerden: hij houdt zijn onderzoek steeds “up to date” en kan u op verzoek zijn volgende prognoses toesturen, weliswaar voor de luttele som van 50DM! [Angeli 1994]

Minder opvallend misschien, maar eveneens oppassen geblazen, is het met studies als die van Gunther Sachs. Deze meneer, een van de beter begoeden der aarde, kocht een hoop gegevens af van instituten, verzekeringsmaatschappijen, enz. om te zoeken of er verbanden waren met zonnetekens [Sachs 1997]. Vanalles en nog wat, van beroepen tot overlijdensoorzaken, van rijgedrag tot burgerlijke staat, bekeek hij in functie daarvan. Hij vond natuurlijk significante verbanden, waardoor hij astrologie zonder meer bewezen acht. *Waarom natuurlijk?* Omdat, als je 100 verschillende verbanden onderzoekt, er per definitie altijd 5 zullen bij zijn die per toeval speciale resultaten geven. Natuurlijk blijft het een lovenswaardig initiatief, maar men moet opletten met de interpretatie (temeer omdat er nog veel onnauwkeurigheden in zijn studie zitten¹).

Wat is de moraal van het verhaal? Voor men aan een onderzoek begint, moet men een *hypothese* hebben, een konkrete uitspraak die al of niet waar kan bevonden worden. Men kan weliswaar met een *exploratieve studie* beginnen als men nog geen idee heeft over welke samenhangen er zullen gevonden worden, maar deze heeft dan nog geen bewijskracht. Als dusdanig kunnen de vorige voorbeelden beschouwd worden. Ik kan nu bv. de hypothese formuleren dat de overgebleven leerling helderziend is, en alleen hem verder testen. Als hij *blijft* goed raden, dan pas kunnen we konklusies trekken.

Als men nog niet konkreet kan zijn, kan men ook beginnen met een zo breed mogelijke “nulhypothese”: de veronderstelling dat er geen effect is. In het voorbeeld van Angeli zou die dus zijn: “er is geen relatie tussen de lotto en astrologische factoren”. Men kan dan de *gezamenlijke* meetresultaten onderwerpen aan de zgn. χ^2 -toets (lees: chi kwadraat) om te weten met welke waarschijnlijkheid de nulhypothese geldig is.

Later, als men meent in een verkennend onderzoek iets gevonden te hebben, kan men een specifieke hypothese formuleren, maar ter bevestiging of ontkrachting daarvan dient men dan *nieuwe* gegevens te gebruiken.

4.3.3.2. Statistische problemen

Ik ga er hier geen cursus statistiek van maken, er zijn daar al bibliotheken mee gevuld

---

¹ Zo “konverteert” Sachs bv. dikwijls gegeven aantallen per maand naar aantallen per dierenriemtekens, wat slechts in zeer grove benadering mogelijk is; en wat we juist willen detekteren is, of de indeling in dierenriemtekens meer significante resultaten oplevert dan gelijk welke andere opdeling. Ook zijn bijna alle gemiddelden duidelijk fout berekend, en gebruikt hij soms verkeerde testen, ondanks het inhuren van “bevoegde” mensen van de universiteit van München.

[bv. Wijvekate 1960], maar het leek mij wel nuttig om enkele problemen toe te lichten die specifiek in astrologisch onderzoek optreden.

Een astrologische regel testen, houdt meer in dan enkele gevallen zoeken die kloppen. Men moet ook de gevallen in rekening brengen die niet kloppen, en een nauwkeurig idee hebben van hoe de situatie zou zijn als niet de astrologie, maar “het toeval” werkzaam is. Dat laatste is dikwijls véél moeilijker dan het lijkt.

Een typisch voorbeeld is het volgende: enkele jaren geleden vond ik in een astrologisch tijdschrift tot mijn blijde verrassing eens een artikel van iemand die een hypothese serieus probeerde te testen [Govaert 1995]. De vondst was dat bij politici Mars veel meer voorkwam in het zonneteken dan men door “toeval” zou kunnen verwachten. Helaas had de brave man niet het juiste “toeval” gebruikt!

Iedere astroloog weet dat Mercurius en Venus altijd dicht bij de zon hangen, maar dat er voor de andere planeten ook een korrelatie met de stand van de zon bestaat, is weinig geweten. Het is namelijk zo dat, hoe dichter een planeet bij de zon staat, hoe kleiner de gemiddelde booghoek zal zijn met de zon. Dit heeft niets met de excentriciteit van de planeetbanen te maken, we zouden dit ook hebben met perfect cirkelvormige banen. Het effect is gewoon te wijten aan onze waarnemingspositie, nl. de aarde.

Een telling in een groep van 1000 willekeurige horoscopen in de 20ste eeuw leverde mij als resultaat dat in 137 gevallen de zon en Mars in hetzelfde teken stonden. In slechts 28 gevallen stonden ze in opposiete tekens! De kans om door toeval Mars en de zon in hetzelfde teken te hebben is dus *niet* 1 op 12 maar wel ongeveer 137 op 1000 of 1 op 7.3. Voor Jupiter gaan we al meer naar 1 op 12, maar ze blijft groter met 99/1000 of 1/10.

Op de steekproef van 212 kamerleden konden we er door toeval dus $212 \times 137/1000 = 29$ verwachten met Mars in het zonneteken. Welnu, er werden er 30 geteld.

Wil men, zoals hierboven, gaan tellen of een bepaald type mensen een bepaalde astrologische faktor abnormaal veel of weinig heeft, dan moet men een controlegroep van willekeurige horoscopen hebben om te vergelijken. Maar ook met dit “willekeurig” moeten we opletten!

Er zijn twee soorten redenen waarom verwachtingsfrequenties van astrologische factoren niet eenvoudig te bepalen zijn:

- *astronomische*: in noordelijke streken zijn er bv. veel meer mensen met ascendant Leeuw en Maagd dan met Waterman of Vissen; sommige aspecten tussen traaglopende planeten kunnen zeer lang blijven duren; en zelfs bij het testen van snellopende aspecten zoals bv. Mars konjunkt ascendant moet men opletten, immers: over een lange periode beschouwd, is de kans daarvoor eenvoudig te berekenen ($2x \text{ orb} / 360$), maar als de gegevens uit slechts enkele jaren komen, zal door de lange retrograde-loop van Mars plus de ongelijke ascendantenverdeling de kans aanzienlijk verschillen [de Jager 1991]. Er zijn nog vele rare kansverdelingen te vinden [Pottenger 1995b]. Door middel van het programma *Radix 4.1* kan men deze verdelingen eenvoudig bekomen.
- *demografische*: er worden bv. meer mensen in de lente geboren, en ook op bepaalde uren van de dag, en er zijn daarin verschillen van streek tot streek. Ook bij onderzoek naar andere fenomenen dan geboorten, zoals bv. ongevallen, dient men op te letten voor mogelijke variaties volgens seizoen, dag van de week, enz. Als er meer ongevallen in het weekend zijn, dan zal er ook een korrelatie met de maanfasen te vinden zijn als men over een te korte periode gegevens neemt (omdat de maanfasen ongeveer een week duren).

Ideaal dient men dus een controlegroep te gebruiken van echte personen, geboren in

dezelfde streek en dezelfde tijdspanne als de onderzochte groep. De eerste dient ook liefst veel groter te zijn dan de laatste, en niet ongeveer even groot dan de laatste, zoals in menswetenschappelijke kringen nogal eens foutief gedacht wordt. De reden is dat men de ruis op alle gegevens (evenredig met de wortel uit het aantal) zoveel mogelijk moet proberen te beperken. Als dat niet gaat door de testgroep te vergroten (vanwege moeilijke verkrijgbaarheid bv.), dan toch door het aantal referentiegegevens te vergroten, als die gemakkelijk te vinden of te genereren zijn.

Een "willekeurige" groep verzamelen is niet evident; mensen op straat, klanten, vrienden, enz... zijn niet willekeurig. Een greep uit de bevolkingsregisters is het beste wat kan gedaan worden, maar wie kan er daar aan geraken? Het wordt ook extra moeilijk als de testpersonen niet uit dezelfde streek komen en men wil bv. iets over de ascendant onderzoeken.

Een controlegroep kan men het gemakkelijkst bekomen door hem op een kunstmatige manier te genereren. Dat kan op verschillende manieren: (1) met door de komputer bepaalde toevalsmomenten, (2) met op regelmatige intervallen liggende momenten, of (3) door de data van de onderzoeksgroep zelf te manipuleren.

Methode 1 heeft als nadeel dat ze meer ruis genereert, met methode 2 moet men opletten dat het interval niet bv. gelijk is aan een dag, of de periode van een planeet gedeeld door een geheel getal, omdat anders bepaalde factoren automatisch meer zouden voorkomen. Beide hebben als zwakheid dat ze de demografische storingen niet in rekening kunnen brengen.

Methode 3 is wellicht de zuiverste, maar moet voor elke probleemstelling apart doordacht worden, en dat is niet altijd evident [van Rooij et al. 1992]. In geval men onderzoek wil doen naar huisplaatsingen, zoals dat van Gauquelin, dan kan men een controlegroep genereren door dezelfde geboortegegevens te nemen, maar met op verschillende manieren verwisselde geboorte-uren. Men heeft dan immers wél de korrekte demografische verdeling kwa seizoen en uur, tenminste als er tussen geboorte-uren en seizoenen ook geen korrelatie is. Dit is onwaarschijnlijk, maar om zeker geen risico te lopen, kunnen ook bv. de geboortejaren verwisseld worden i.p.v. de uren [Ertel 1995]. In het geval van synastrie-onderzoek kan men bv. de onderzochte koppels dooreen mengen, met dien verstande dat dezelfde spreiding van leeftijdsverschil moet nagestreefd worden [Ruis 1992]. Als men genoeg controlegroepen heeft gekonstrueerd, zullen de effectgrootten in de totale verzameling normaal verdeeld zijn, en kan met de zgn. z-test nagaan in hoeverre de onderzoeksgroep in de staart van die verdeling ligt, om aldus aan een significantiegraad te komen.

Niet alleen de samenstelling van de controlegroep zorgt voor problemen, ook die van de onderzoeksgroep; het is immers niet altijd duidelijk of iemand aan de gestelde criteria voldoet. Een van de punten waarop de skeptici Michel Gauquelin aanvielen was bv. dat hij bepaalde sportmensen ten onrechte uit zijn groep zou gelaten hebben. Suitbert Ertel is dan zo slim geweest om de sportmensen te klasseren volgens eminentie en te kijken of het Gauquelin-effekt toenam naarmate een sportman meer tot de absolute top behoorde (wat ook zo bleek) [Ertel & Irving 1996].

Deze techniek is de sleutel om de noodzaak tot demografisch exakte controlegroepen te vermijden. Stel bv. dat men wil nagaan of het hebben van een ascendant Maagd gekorreleerd is met aanleg voor wiskunde. We zouden dan bij alle wiskundeknobbels van een bepaalde school het percentage Maagden kunnen nagaan, en dat vergelijken met een (moeizaam verkregen) controlegroep van willekeurige leerlingen van dezelfde leeftijd, zelfde geslacht, zelfde ras, enz. We zouden ook het globaal percentage Maagden op de

ganse school als referentie kunnen nemen, maar niets zegt dat dat representatief is voor de ganse populatie; het zou immers kunnen zijn dat die school om een of andere reden meer Maagden aantrekt. Wat dus beter is, is het maagdpercentage bij de wiskunde-knobbels vergelijken met dat bij de *rest* van de school. Nog meer zekerheid over eventueel gekonstateerde effecten kunnen we hebben door met *gradaties* van wiskunde-aanleg te gaan werken, bv. kijken of naarmate de examenresultaten voor wiskunde stijgen, ook het percentage Maagden stijgt; of nog: de gemiddelde skores per ascendant vergelijken. Het heeft dan geen enkel belang of we per ongeluk wat “teveel” ascendanten Schorpioen of Steenbok in de groep hebben. De aantallen per ascendant zullen gereflekteerd worden in de fouten (standaardafwijkingen) op elk gemiddelde, en die worden op hun beurt gewoon meegerekend in de significantiebepaling.

Een techniek waar men bij menswetenschappers blijkbaar zeer weinig weet van heeft, terwijl die in de exakte wetenschappen toch de gewone gang van zaken is, is *curve fitting*¹. Daarbij wordt door middel van de zgn. “kleinste kwadratenmethode” de best passende kurve van een bepaalde klasse door de meetgegevens (bv. wiskundepunten vs. ascendantpositie) gezocht. De te gebruiken kurven hangen af van de vooronderstellingen (het model) die we van het bestudeerde effect hebben. Voor de studie van veel astrologische korrelaties is het bv. aangewezen te fitten met golfvormige (sinusoïdale) funkties (“Fourier-analyse”), met name telkens we zoeken naar cyclische effecten zoals verbanden met de maanfasen, of plaatsing van planeten in huizen, Gauquelinzones [Smith 1995], tekens, dekanaten enz. (tenminste als we geen abrupte grenzen tussen huizen enz. veronderstellen). Voor aspekt-onderzoek zouden we deze funkties in principe ook kunnen gebruiken, maar als we verwachten dat de sterkte van een aspekt snel afneemt met de afstand tot de exakte aspekthoek, dan is een piekvormige funktie (bv. de zgn. Lorentz-funktie) meer aangewezen omdat die de veronderstelling beter weerspiegelt, d.w.z. er vallen minder parameters aan te passen om tot een goede fit met de metingen te komen (zie appendix “liefde op het eerste zicht” voor een voorbeeld).

Astrologietesten waarbij de kontrolegroep door pure kansberekening kan bekomen worden, bestaan ook, bv. *koppeltesten*: het koppelen van de juiste horoskoop aan de juiste persoonsbeschrijving e.d. Hoewel,... men dient ook hier op zijn hoede te zijn en bv. proefpersonen willekeurig te kiezen en niet naar gevallen gaan zoeken waar de horoskoop opvallend “klopt”. We krijgen anders inderdaad opvallend veel goede resultaten, maar die zeggen niets over de waarheid van de astrologie, maar wel over de boekenkennis van de geteste astrologen (het zgn. Vernon-Clark-effekt) [F. Gauquelin 1995]. Men moet er ook op letten dat de proefpersonen, indien aanwezig, ongeveer dezelfde leeftijd hebben, vermits men uit de horoskoop (m.n. de positie van de achterste planeten) gemakkelijk de leeftijd kan schatten. Bij het koppelen van transits aan gebeurtenisbeschrijvingen, mag men bv. niet laten kiezen tussen “geboorte eerste kind” en “promotie op werk” als men aan de horoskoop kan zien dat de persoon 45 is. Alle gebeurtenissen moeten er ongeveer even waarschijnlijkheid uitzien.

Voor zij die willen experimenteren, bekijken we even de test waarbij N x gekozen wordt uit M gevallen. De kans om alle N pogingen juist te raden, is dan $1/M^N$; bv. één op 1024 bij tien maal kiezen uit 2. De kans om er Q juist te hebben, is gegeven door:

$$P(Q) = \frac{N!(M-1)^{N-Q}}{(N-Q)!Q!M^N}$$

---

¹ Ik geloof niet dat hier een nederlands woord voor bestaat

Bv. als men vijf maal de astrologen laat raden uit twee gevallen (dus 5 personen met telkens 2 mogelijke horoscopen, of 5 horoscopen met telkens 2 mogelijke personen), dan hebben we resp. als kans voor 0 tot 5 juiste gokken: 1, 5, 10, 10, 5, en 1 op 32. Door puur gokken zullen de meesten er dus al 2 of 3 juist hebben. Men maakt het dus best wat moeilijker, door te laten kiezen uit meer horoscopen, maar dan wordt de opgave al vlug zeer complex. Het aantal gevallen opdrijven waarbij men telkens uit twee moet kiezen, vereist minder hersenpijnningen.

Mensen die meer in detail willen weten over astrologische onderzoekstechnieken kan ik van harte de bundel aanbevelen die bij de ISAR samengesteld werd [Pottenger 1995], of zich te abonneren op een van de tijdschriften die u achteraan vindt.

4.3.4 Suggesties voor testen

Ik stel vast dat, zeg maar alle, testen mislukken waarbij (1) een grote astrologische kennis vereist wordt, of (2) een ingewikkelde psychologische aan een astrologische analyse wordt gekoppeld.

Onder (1) vallen bv. rektifikatietesten zoals de wedstrijd die door de NVWOA en Skepsis was georganiseerd¹, en koppeltesten die bv. in de Werkgroep De Ronde Tafel zijn uitgevoerd (zie appendix).

Jan van Rooij geeft als aannemelijke verklaring hiervoor dat de informatie die hierbij dient verwerkt te worden, eigenlijk te groot is, en vergelijkt ze met een wedstrijd in een damesblad waarbij mensen de juistechtgenoten aan mekaar moesten koppelen, hetgeen ook niet bijster goed lukte [van Rooij 1995].

(2) omvat alles waarbij enquêtes, persoonlijkheidstesten enz. betrokken zijn. Psychologen zijn het er onderling al niet altijd over eens hoe ze bv. karaktertrekken als "introvert", "slordig", "moedig",..., intelligentiekwotienten, enz. het best meten; astrologen zijn het er niet over eens hoe ze die dingen uit een horoskoop moeten halen; geen wonder dat er uit het vergelijken van de twee niet veel tevoorschijn komt. Mike O'Neill's onderzoek naar huwelijksgeluk, de reusachtige enquête die Peter Niehenke als doktoraatsthesis deed, en noem maar op: ze brachten alleen teleurstelling. De laatste merkte nochtans iets op waarin waarschijnlijk een grote sleutel zit: iets wat we een soort "eigenvektoren-probleem" zouden kunnen noemen, ook al aangeraakt in het stukje "van horoskoop naar mentaal". F. Stark deed ook een persoonlijkheidstest, maar waarbij hij alleen naar de eigenschappen peilde die door de Gauquelins waren gevonden. Deze test gaf wel positieve resultaten, terwijl zijn eigen, netjes psychologisch geijkte test dat niet deed.

"Stark operationalisierte die Bedeutung der Planeten durch die Key-Word-Listen (KWL) der Gauquelins. Damit unterstreicht Eysenck deutlich die große Bedeutung einer angemessenen Operationalisierung der astrologischen Konzepte (...). Er geht dabei sogar so weit, den Unterschied zwischen der Operationalisierung durch Fragen anhand der KWL und durch die Skalen des FPI oder den eigens für diese Untersuchung entwickelten Fragen als gravierend genug anzusehen, um über den 'Erfolg' oder 'Mißerfolg' beim Nachweis eines 'Planeten-Effektes' für ordinary people zu entscheiden." [Niehenke 1987, p.188]

Met een beeldspraak kunnen we stellen dat astrologische factoren zouden kunnen zeggen in hoeverre je neigt naar noord of zuid, terwijl psychologische factoren zeggen hoe

---

¹ De astrologen kregen hier iemands geboortedatum, maar geen uur. Aan de hand van een lijst van belangrijke datums uit zijn leven, moesten zij trachten te achterhalen wat het juiste geboorte-uur was. Dit is echter niet gelukt.

je neigt in de oost-west-richting. Ze zijn dan komplementair en kunnen moeilijk veel correlatie vertonen.

Het zou daarom beter zijn om geen a priori-relatie tussen karaktereigenschappen en astrologische factoren meer te veronderstellen, maar aan te nemen dat elke astrologische faktor iets bijdraagt tot die eigenschap. Men kan (statistisch) nagaan hoeveel; en dan omgekeerd proberen die eigenschap voorspellen vanuit een model (in het simpelste geval een lineair, zoals de von Klöcklergrafiekjes of de karakterbeschrijving volgens Fuzeau-Braesch en Delboy) voor een nieuwe groep, en zien of dat klopt!

Peter Niehenke heeft ondertussen de hoop wel zowat opgegeven, en vreest dat het herkennen van iets in de horoskoop zoets is als het herkennen van gezichten of schaapjes in wolken. Iedereen kan zeggen dat hij er iets anders in herkent, en iedereen heeft gelijk [Niehenke 1996]. Ik zou zeggen: geldt dat dan niet voor de psychologie ook?

Ik denk dan ook dat we in de eerste plaats zullen moeten verder gaan met (1) testen waarbij de astroloog zich slechts op één facet moet concentreren, bv. het teken raden van de zon (op het uiterlijk [Barret 1972], omdat het gedrag misschien beïnvloed kan zijn door zelfattributie), de maan of de ascendant, waarbij natuurlijk de juiste probabiliteiten niet mogen vergeten worden; of (2) testen waarbij helemaal geen astroloog of psycholoog aan te pas komt.

Er zijn eigenlijk objectief vaststaande gegevens te over om te analyseren: examenresultaten (van scholen), statistieken van hospitalen en verzekeringsmaatschappijen, beurskoersen, historische cykli,... Er zijn niet zeer veel middelen nodig, alleen wat goede wil om de gegevens ter beschikking te stellen.

Ook uit onderzoek van ritmen en patronen die in de natuur te vinden zijn, valt veel te verwachten [Burns 1997].

Fenomenen waarbij ons onderbewuste (of hoe men het ook moet noemen) een grote rol speelt, zoals plotse aantrekking of afstoting, wederzijds begrip of onbegrip, moorden, de manier waarop we schrijven, gevoeligheid voor buitenzintuiglijke waarneming, enz. verdenk ik ervan meer samen te kunnen hangen met astrologische factoren, omdat we hierop met de rationele gedeelten van onze geest weinig invloed hebben, en dus de planeten meer kans krijgen om hun zegje te doen.

Wilt u meewerken aan wetenschappelijk onderzoek van de astrologie, al is het maar door enkele geboortegegevens te bezorgen? Kom dan af en toe eens kijken op mijn webstek www.astrovdm.com. Daar staat te lezen naar welk soort gegevens ik momenteel op zoek ben. Als ik voldoende gegevens verzameld heb om iets te kunnen besluiten, wordt dat ook daarop gepubliceerd.

5. KONKLUSIE

We zijn er met de grove borstel doorgegaan, en er valt blijkbaar heel wat buiten te keren! Misschien wat te veel naar uw zin als u astroloog bent, misschien te weinig naar uw zin als u skeptikus bent. Ik nodig u uit om gelijk hoe het stof te laten bezinken en dan te bezinnen op de overschot.

Ik ben er van overtuigd geraakt dat als zowel astrologen als wetenschappers hun vooroordelen opzij zetten, en niet krampachtig vasthouden aan wat hun respectievelijke “goeroes” hen ooit ingepompt hebben, we snel verderkomen. Daarmee wil ik niet zeggen dat we de jarenlange ervaring van praktizerende astrologen moeten wegsnijten; wel integendeel, die moet dienen als inspiratiebron voor de onderzoekers.

De astrologie van de volgende generaties zal er dan heel anders uitzien dan de huidige, en meer op een stevige grond gevestigd zijn.

Ik ben een beetje pessimistisch wat betreft de astrologen; immers: welke praktizerende astroloog houdt er bv. rekening met de bevindingen van pionier Michel Gauquelin? Toch durf ik hopen dat ik tenminste enkelen heb kunnen aanzetten tot een meer wetenschappelijke houding ten opzichte van hun bezigheid.

Vele technieken blijken erg onlogisch en onwaarschijnlijk. Voor de technieken die overblijven als “mogelijk” en “denkbaar” volgens het huidige wetenschappelijk paradigma, dient zeker nog veel proefondervindelijk bewijsmateriaal aangebracht te worden. Misschien zal dit uiteindelijk zeer beperkt blijven. Aangezien er toch veel mensen tevreden zijn over hun astroloog, en zeggen dat hij/zij toch echt concrete dingen kon vertellen die hij/zij onmogelijk kon weten, zullen we misschien moeten besluiten dat eerder de psychologische en paranormale gaven van de astroloog belangrijk zijn dan de astrologie zelf?

Ik besef dat ik in mijn betoog onmogelijk volledig kan geweest zijn, en dat er best nog denkfouten kunnen inzitten. Ik sta dan ook open voor elke **gefundeerde** kritiek op wat ik schreef. Ook suggesties voor (en hulp bij) onderzoek zal ik in dank aanvaarden.

Koen Van de moortel, 28 jan. 2006

P.S.: Voor de verantwoording van mijn spelling verwijs ik naar de tekst “De toestand van het Nederlands” op mijn webstek, www.astrovdm.com.

6. APPENDIX: LIEFDE OP HET EERSTE ZICHT

Een onderzoek naar aantrekking en astrologie

(gepresenteerd bij De Ronde Tafel, Gent 1993; NVWOA, Utrecht, nov.1993; Kepler Research Day, London, nov.1994; ISAR research conference Chicago, IL, juli 1996)

6.1. Motivatie

Als het waar is dat we het meest leren over onszelf door relaties, omdat anderen een spiegel voor ons spelen, dan is synastrie waarschijnlijk het eenvoudigst te onderzoeken gedeelte van de astrologie. Mensen zoals Carl Gustav Jung en Jan Ruis (Gauquelins koppel-kollektie) vinden inderdaad veelbelovende resultaten, en mijn persoonlijke ervaring vertelde me dat aspecten tussen horoscopen een belangrijke rol schijnen te spelen in relaties.

Het verzamelen van gegevens over gehuwde koppels is een zware taak, en niet alle koppels trouwen alleen voor de liefde. Zodus besloot ik het moment te bestuderen waar het allemaal begint, de allereerste interactie met een onbekend medemens. Het lijkt erop, ik denk dat de meeste mensen dat kunnen bevestigen, dat we over een soort "zesde zintuig" beschikken waarmee we iemand bliksemsnel kunnen beoordelen op het eerste zicht, of we hem/haar aantrekkelijk vinden, zonder te kunnen zeggen waarom. Omdat we op dat moment zo weinig informatie over de persoon hebben, zou de "astrologische informatie" (als die bestaat) wel eens dominant kunnen zijn.

6.2. Experimenteel opzet

Opdat een experiment "wetenschappelijk" kan genoemd worden, moeten we ons aan een welgedefinieerd protocol houden wat betreft de gegevensverzameling, en aan een concrete hypothese over de resultaten.

6.2.1 Het verzamelen van gegevens

Een winkelstraat is een gemakkelijke plaats om "onbekende" mensen te ontmoeten, zodat ik me dus daartoe beperkte.

Gewoon mensen uitkiezen die er sympathiek of aantrekkelijk uitzien, zou een methode zijn, maar dan heb je een controlegroep nodig. Immers: stel dat er veel "Kreeften" gekozen worden, dan is het onmogelijk uit te maken of (1) Kreeften zowiezo graag winkelen, (2) Kreeften graag een babbeltje slaan, (3) Kreeften graag stoppen voor juist deze persoon, of (4) er gewoon meer Kreeften zijn.

Om de noodzakelijkheid van een controlegroep te vermijden, sprak de interviewer zoveel mogelijk verschillende personen aan, stelde hen alle dezelfde vraag, en zich baserend op het korte babbeltje en de fysieke verschijning, noteerde hij dan een "skore" van -3 tot +3 (--- tot +++), met de betekenis:

---	“bah, verschrikkelijk kreauur”
--	“zeer onaantrekkelijk/onsympathiek”
-	“nogal onsympathiek/niet bepaald knap”
0	“neutraal”
+	“ziet er geen slecht persoon uit, sympathiek”
++	“ziet er knap/zeer vriendelijk uit”
+++	“Waw! Hiermee zou ik vanavond willen uitgaan!”

(+eventuele commentaren), het geslacht, en finaal de geboortedatum, -tijd en -plaats. Als de tijd onbekend was, werd gevraagd of het morgen, avond,... was.

De vraag die gesteld werd, was altijd “Wat denkt u over astrologie?”, maar in feite mag het elke vraag zijn die de interviewer in staat stelt een snel oordeel te vellen over de ondervraagde. Om problemen als meppen te vermijden, werd nooit iets over de echte vraag verteld.

6.2.2 Hypothese

Mij baserend op vroegere ervaring, nam ik de volgende hypothese aan:

Mensen die een majeure aspekt hebben (binnen 6°) tussen hun geboorte-maan (geocentrische lengte) en die van de interviewer, zullen door deze aantrekkelijker bevonden worden. Hetzelfde geldt voor Venus en Mars.

(“Majeure” aspecten zijn konjunkties (0°), sextielen (60°), vierkanten (90°), driehoeken (120°) en opposities (180°).

6.3. Resultaten

369 mensen werden ondervraagd door mezelf (geen andere vrijwilliger was beschikbaar) in de zomer van 1992 in Gent. 275 daarvan waren vrouwelijk, 94 mannelijk. 257 van hen wisten hun geboortetijd tot op twee uur nauwkeurig. Enkel deze mensen werden beschouwd voor de maan-maan-aspekten.

De geboortegegevens en skores werden in de komputer gestopt (mijn programma *Radix*), wat een gemiddelde aantrekkingswaarde (μ) opleverde van 0.745 en een standaardafwijking (σ) van 0.96. De vrouwen werden aantrekkelijker bevonden ($\mu=0.793$, $\sigma=1.01$) dan de mannen ($\mu=0.596$, $\sigma=0.79$), maar dat zal wel andere dan astrologische oorzaken hebben. De spreiding was goed, hoewel niet optimaal: een skore van -3 werd nooit opgetekend, -2 slechts eenmaal. Natuurlijk is het moeilijk om iemand te “verafschuwen” als ze tenminste zo vriendelijk zijn om te stoppen en je enkele minuten van hun tijd geven.

Het gemiddelde van de groep met gekend geboorte-uur was hoger, maar dat is normaal, aangezien die meestal jonger waren, dus fysiek beter gekonserveerd.

De resultaten worden gepresenteerd in tabel 1 (M=man, V=vrouw, T=totaal).

We zien dat de aantrekkingskores hoger waren in geval van een synastrie-aspekt, zoals verwacht! De belangrijke vraag die we nu moeten beantwoorden is: was dit slechts een toevallige afwijking, of is het een “echt” effect?

Een geëigende statistische test die toelaat uit te maken of twee steekproeven behoren tot

dezelfde populatie, is de zgn. t-test. Als we die toepassen op enerzijds de groep met een maan-maan-aspekt en anderzijds de groep zonder zulk aspekt, dan zegt die dat er minder dan 4% kans is dat de twee groepen niet echt verschillen. Zoiets wordt algemeen aanvaard als een significant resultaat, maar als het om astrologie gaat, zijn de skeptici wel strenger. De significantie voor Venus-Venus-aspekten is slechts 25%, en voor Mars-Mars-aspekten is het weer 4%.

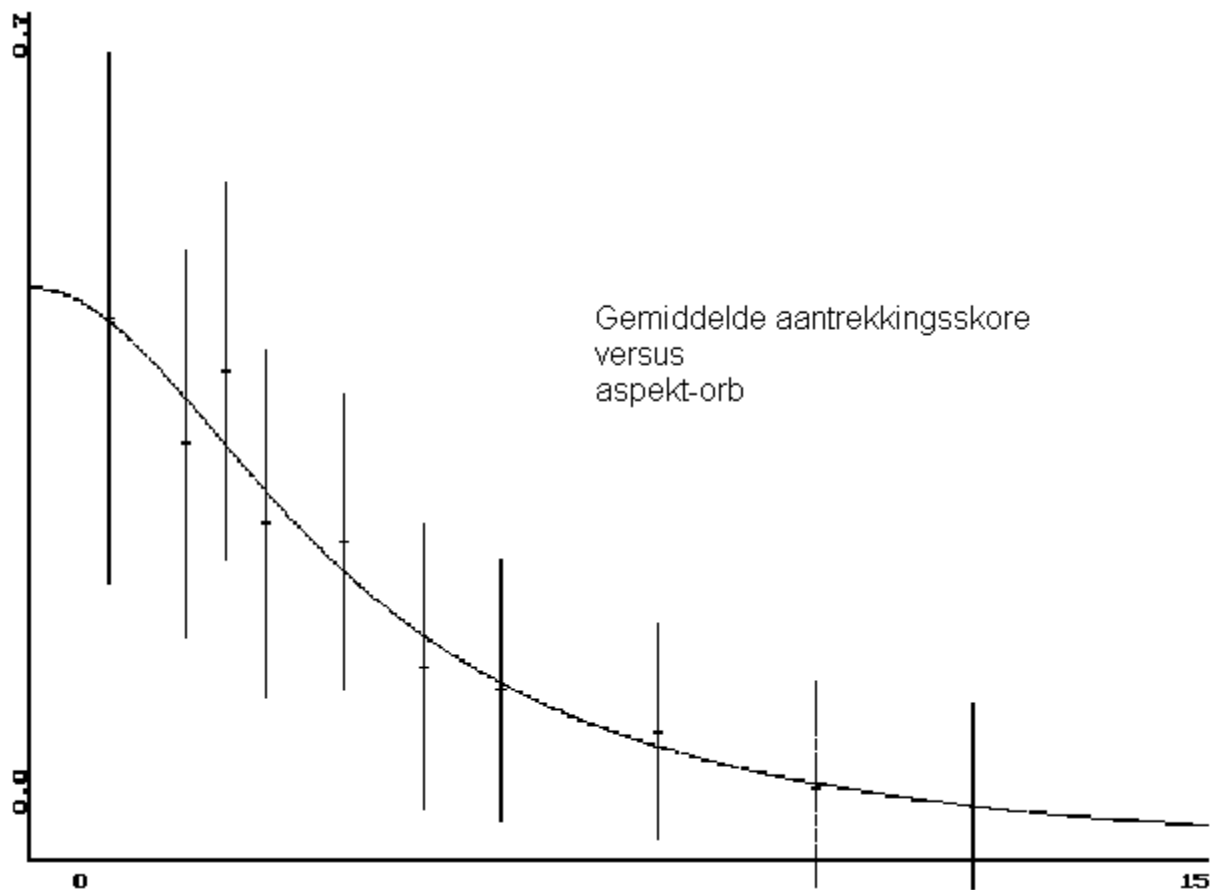
Tabel 1: gemiddelde scores bij de verschillende aspekten en geslachten.

		maan-maan			venus-venus			mars-mars		
		n	μ	σ	n	μ	σ	n	μ	σ
konjunctie		13	1.308	0.86	9	0.778	0.83	14	1.429	0.85
oppositie		7	1.286	0.95	13	0.923	1.04	15	0.600	0.91
vierkant		15	1.200	1.27	28	1.071	0.94	22	0.773	0.92
driehoek		17	1.118	0.86	28	0.821	1.02	26	1.192	1.13
sextiel		24	0.542	0.88	15	0.467	0.74	20	0.600	0.82
majeur aspekt	M	17	0.588	0.87	33	0.606	0.90	27	0.741	0.81
	F	59	1.119	1.00	60	0.983	0.95	70	0.986	1.04
	T	76	1.000	0.99	93	0.849	0.94	97	0.918	0.99
geen majeur aspekt	M	36	0.583	0.84	61	0.590	0.74	67	0.537	0.79
	F	145	0.738	0.99	215	0.740	1.03	205	0.727	1.00
	T	181	0.707	0.96	276	0.707	0.97	272	0.680	0.95

Zoals u ziet, als we er de sextielen uitgelaten hadden, hadden we een veel beter resultaat (0.1, 2 en 1% significantie)! Maar we moeten het spel eerlijk spelen en bij de hypothese blijven. Het is wel interessant op te merken dat ook bij Jan Ruis in zijn studie van aspekten bij huwelijksparen het sextiel uit de boot viel [Ruis 1992].

Er bestaan echter nog andere hulpmiddelen om de waarheid van de hypothese te testen. Ten eerste kunnen we nagaan hoe een veranderende orb de resultaten beïnvloedt, en ten tweede kunnen we zien wat er gebeurt als de ondervrager meer dan een aspekt heeft met iemand.

De gemiddelde aantrekkingskore versus de gebruikte orb, wordt getoond in de volgende afbeelding.

Figuur 9: aantrekking versus orb.

Om een globaal gemiddelde te bekomen, werd een basiswaarde, gelijk aan de gemiddelde skore van diegenen die geen aspekt hadden binnen 12°, afgetrokken. De foutenvlaggen representeren de fout op het gemiddelde plus de intrinsieke meetfout op elke meting (0.5 “punten”).

We zien dat een “Lorentzfunktie” mooi door alle punten past, en het zou zeer moeilijk zijn om er een horizontale rechte (de nulhypothese) door te wringen. In andere woorden: hoe nauwer de orb, hoe sterker het effect. Deze vaststelling steunt zeker de hypothese.

In de volgende tabel staan de gemiddelde skores voor mensen met kombinaties van synastrie-aspekten. Voor kombinaties met maan-maan-aspekten werd enkel de groep met de gekende geboortetijden gebruikt.

Tabel 2: scores bij combinaties van aspecten.

	Venus-Venus en Mars-Mars	maan-maan en Venus-Venus	maan-maan en Mars-Mars
beide aspecten	$\mu = 1.045$ $n = 22$ $\sigma = 1.00$	$\mu = 0.941$ $n = 17$ $\sigma = 0.97$	$\mu = 1.050$ $n = 20$ $\sigma = 1.05$
slechts één van de aspecten	$\mu = 0.836$ $n = 146$ $\sigma = 0.95$	$\mu = 0.933$ $n = 105$ $\sigma = 0.99$	$\mu = 0.963$ $n = 127$ $\sigma = 0.97$
geen van beide	$\mu = 0.642$ $n = 201$ $\sigma = 0.96$	$\mu = 0.667$ $n = 135$ $\sigma = 0.95$	$\mu = 0.615$ $n = 130$ $\sigma = 0.94$
geen enkel aspect		$\mu = 0.585$ $n = 94$ $\sigma = 0.94$	

Wat we hier zien, is weer konsekwent met de hypothese: meer dan een synastrie-aspekt verhoogt de aantrekking, gelijk welke combinatie we maken ($\mu \approx 1$), terwijl een totaal gebrek aan aspecten de laagste aantrekking geeft ($\mu = 0.585$). Het is ook zo dat als we deze laatste waarde vergelijken met de gemiddelden van de eerste tabel (een of meer aspecten), de significantienivo's 1, 5 en 2% worden!

6.4. Conclusie

De hypothese dat er een relatie is tussen synastrie-aspecten en aantrekking of sympathie, lijkt te worden bevestigd. De gegevens vertonen een consistent patroon dat ons toelaat te schatten dat het significantienivo zeker in de orde van 5% ligt, of beter.

In geval van replikatie kan de hypothese verfijnd worden door de sextiel-aspecten uit te sluiten, want zij droegen volstrekt niet bij aan het resultaat.

6.5. Opmerkingen

Mogelijke verbeteringen in het verzamelen van gegevens zijn:

- Vermits de resultaten meer uitgesproken waren met leden van het opposiet geslacht, zou het wijs zijn geen gegevens meer van hetzelfde geslacht te verzamelen (of beter: gebruik alleen het geprefereerde geslacht).
- Het geven van twee verschillende scores, namelijk een voor de sympathie/antipathie en een voor de fysische aantrekkelijkheid, kan de waarde van het onderzoek vergroten.
- Stel dat de ondervrager een Venus-Mars-konjunctie heeft. In dat geval is het onmogelijk uit te maken of het bv. een maan-Venus-synastrie-aspekt is dat voor aantrekking zorgt, of een maan-Mars-aspekt. Daarom zou het interessanter zijn vele personen te hebben die elk een kleine groep beoordelen, dan dat één persoon een grote groep beoordeelt. Idealiter zou men een relatief kleine groep mensen mekaar kunnen laten beoordelen. De steekproef zou op die manier dramatisch groeien: een groep van 30 personen geeft bv. $30 \times 29 = 870$ scores.
- Skeptici vertelden me dat de resultaten konden zijn beïnvloed doordat het dezelfde persoon was die beoordeelde en de geboortedata vroeg. Dat zou inderdaad kunnen meespelen als de positie van de *zon* betrokken was in de

hypothese, maar het is een vrij moeilijke taak om de efemeridentabellen van de andere hemellichamen van buiten te leren! Hoe dan ook, om alle discussie te vermijden, zou het beter zijn dat de beoordeling gebeurt door iemand met geen astrologische kennis. Een andere persoon de geboortegegevens laten vragen, lijkt me niet zo'n goed idee. Immers, het is de bedoeling even een "intieme" atmosfeer te creëren waarin de aandacht alleen gaat naar de persoon zijn "energie", en als daar een geheimzinnige tweede man staat rond te drentelen, dan zou de ondervraagde wel eens argwanend kunnen worden.

Vrijwilligers die willen helpen met een replikatie van deze studie, mogen zich altijd aanmelden!

7. APPENDIX: TRANSITKONCENTRATIES

(gepresenteerd op de ISAR research conference Chicago, IL, 6 juli 1996)

7.1. Gebeurtenisvoorspelling

Sommige astrologen bieden een dienst aan die ze “geboortetijdkorrektie” noemen. Ze vragen u data van belangrijke gebeurtenissen en proberen die te fitten in een of andere progressietechniek. Voor zover ik weet, zijn hun resultaten niet erg overtuigend, tenminste voor skeptici! Als we een of andere “levensgrafiek” zouden kunnen ontwerpen die de belangrijke momenten in iemands leven op een objectieve manier zou kunnen aanwijzen, dan zou dat een goed argument zijn voor de astrologie. Deze vraag heeft mij dus al enige tijd beziggehouden.

Mijn ervaring zegt me dat transits gewoonlijk iets “doen” met hun slachtoffers, dat lijkt te corresponderen met de uitleg die men in vele “kookboeken” kan vinden. Maar soms gebeurt er ook niets! Sommige astrologen zeggen dat een trage planeet moet “getriggerd” worden door een andere, snellere planeet, en dat lijkt me wel plausibel. Alleen, objecten als de maan aspekteren de gase tijd planeten, de ene achter de andere, en het blijft onduidelijk wanneer er feitelijk iets zal gebeuren.

Ik denk dat het afhangt van waar men naar zoekt. Wil men een ongeluk voorspellen, de geboorte van een kind, een liefdesrelatie? Als men het beetje logika in de astrologie volgt, is elk soort ervaring verbonden aan een specifieke combinatie van transitaspekten (of progressies, of wat dan ook). Voor ongelukken kan dat bv. een combinatie zijn van Saturnus-Mars, Mars-Saturnus en Pluto-Mars. Verschillende aspekt-typen kunnen meer of minder gerelateerd zijn met het ervaringstype dat we zoeken. We moeten dus misschien gaan kijken naar “patronen” of “koncentraties” van aspecten.

7.2. Wat zou een goede methode zijn om aspektpatronen te vizualiseren?

7.2.1 Harmogrammen?

Nick Kollerstrom en Mike O'Neill experimenteerden met wat ze noemden “harmogrammen”. Zulk een grafiek toont de evolutie van transitaspekten die tot dezelfde “harmonische” behoren (zoals gedefinieerd door John Addey). Ze veronderstelden dat de “kracht” van een aspekt lineair afneemt met de afstand van de exakte hoek. Dat is waarschijnlijk een overgesimplifieerd model, maar het versnelt de berekeningstijd, zodat ik kan begrijpen waarom ze het gebruikten [Kollerstrom & O'Neill 1996].

Ik heb meer bezwaren tegen de idee van “harmonischen” hier. De theorie van de Fourier-analyse zegt dat een periodieke functie kan beschreven worden als een som van een sinusgolf met die periode, en de harmonischen daarvan (i.e. de golven met de periode gedeeld door 2, 3, 4, enz.). De clou van deze theorie is dat zeer ingewikkelde functies kunnen benaderd worden door een eindig aantal sinusgolven, en dat elke toegevoegde harmonische de benadering verbetert (de limiet van de amplitudes is nul).

Nu heeft dit niet veel gemeen met de harmonischen van hoger: (1) het is niet duidelijk welke functie benaderd wordt en (2) en is totaal duister waar we moeten stoppen, bij de 12de harmonische, de 777ste? Het totaal aantal aspecten is ongeveer hetzelfde voor elke harmonische, dus elke harmonische heeft hetzelfde belang. Maar hoe hoger het nummer, hoe onbetrouwbaar de harmonische aspecten zijn (aspecten in de 777ste heb-

ben een orb van $12/777=0.015^\circ$, dus een aspekt met de MC duurt maar 3 seconden).
 Opmerking: de theorie van elementen en kruizen is ook niet in harmonie met andere dan veelvoud-van-30°-aspekten. Dat is een logisch, maar geen empirisch, argument tegen het gebruik van andere dan de harmonischen nr. 1, 2, 3, 4, 6 en 12.

7.2.2 Koncentratiepatronen?

Ervaring, niet alleen de mijne, suggereert dat (1) de invloed van een aspekt kan gevoeld worden enige tijd voor en na het exakt worden, en (2) de aard van de twee aspekterende planeten belangrijker is dan de aard van het aspekt, en (3) aspekten van verschillende aard een verschillend belang kunnen hebben.

Daaruit volgt dat de funktie die de "aktiviteit" van een planeetpaar beschrijft versus de hoek ertussen, eruit moet zien als een reeks "zachte" (1) pieken, eerder dan simpele driehoekjes. Een grafiek van de aktiviteit versus tijd zou niet slechts één "harmonische" moeten tonen, maar alle pieken van opeenvolgende aspekten gevormd door het planeetpaar (2), hoewel die verschillende hoogten kunnen hebben (3). Om onderscheid te kunnen maken tussen aspekten, kunnen ze bv. in verschillende herkenbare kleuren gezet worden, zoals blauw voor konjunkties, groen voor driehoeken, rood voor vierkanten, enz. Voorbeeld: zulk een grafiek voor de zon-zon-aspektcyklus (1 jaar) heeft een blauwe piek op de persoon zijn verjaardag, twee rode pieken 3 maand eerder en later, enz. In een grafiek van de meeste andere cykli zullen sommige pieken eigenlijk bestaan uit drie aan mekaar plakkende pieken door de retrogradatiebeweging van de transiterende planeet. Deze funktie zou kunnen beschreven worden in termen van harmonischen van een sinus, maar door de piek-achtige vorm lijkt een beschrijving in termen van Lorentz-funkties meer gepast, d.w.z. er zijn minder parameters nodig. De Lorentz-funktie lijkt wat op een Gauss-kurve, maar is wiskundig eenvoudiger (heeft minder berekeningstijd nodig):

$$y = a / (1 + bx^2).$$

De hoogte en de breedte van een piek zouden de relatieve belangrijkheid moeten weerspiegelen en dus in direkt verband staan met de orb die het aspekt krijgt.

Voorbeeld: stel dat we 10 "punten" geven aan een exakt aspekt dat een orb heeft van 1° . De Lorentz-funktie gebruikend, hebben we dan 5 punten als de transiterende planeet op een graad weg is van de geboorteplaneet, slechts 2.5 punten als ze 2 graden uiteen zijn, enz.

Een "transitkoncentratie" volgens een bepaald patroon, kan gerepresenteerd worden door een lineaire combinatie van de piekreeksen van elk planeetpaar, waarbij de koëfficiënten de relatieve gewichten van de planeetparen voorstellen.

7.2.3 Implementatie in het softwareprogramma *Radix*

De berekening van de transitkoncentratie C op een bepaald moment is geïmplementeerd als volgt:

$$C = \sum_{k,j,i} K_{ij} \frac{O_k}{1 + \left(\frac{B(D_{ij} - H_k)}{O_k} \right)^2}$$

Hier is

- O_k : de orb van aspekt nr. k,
- H_k : de hoek " "
- D_{ij} : de hoekafstand tussen transitplaneet i en radixplaneet j,
- K_{ij} : het gewicht voor de aspekten tussen planeet i en j,

B : een breedtefactor, gemeenschappelijk voor alle aspecten.

Om te kunnen onderscheiden welk type aspect actief is, worden de concentraties voor elke aspectkleur apart berekend en boven mekaar getekend. Zodoende betekent veel rood in een bepaalde periode dus veel “rode” transits (gewoonlijk vierkanten en opposities).

De breedtefactor kan op 2, 5 en 10 gezet worden. Hoe kleiner, hoe sneller de transit zal “over” zijn (effekt: smallere pieken).

Elk gewicht kan een waarde hebben tussen 0 en 9. 0 betekent dat een transit niet meetelt, 9 dat hij maximaal meetelt. Alleen de relatieve gewichten zijn van belang, juist zoals het niet uitmaakt of men in een kwis voor elk goed antwoord 1 of 5 punten krijgt.

De schaal van de grafiek wordt automatisch aangepast aan de hoogst mogelijke concentratie van het gekozen type voor de gebruikte horoskoop.

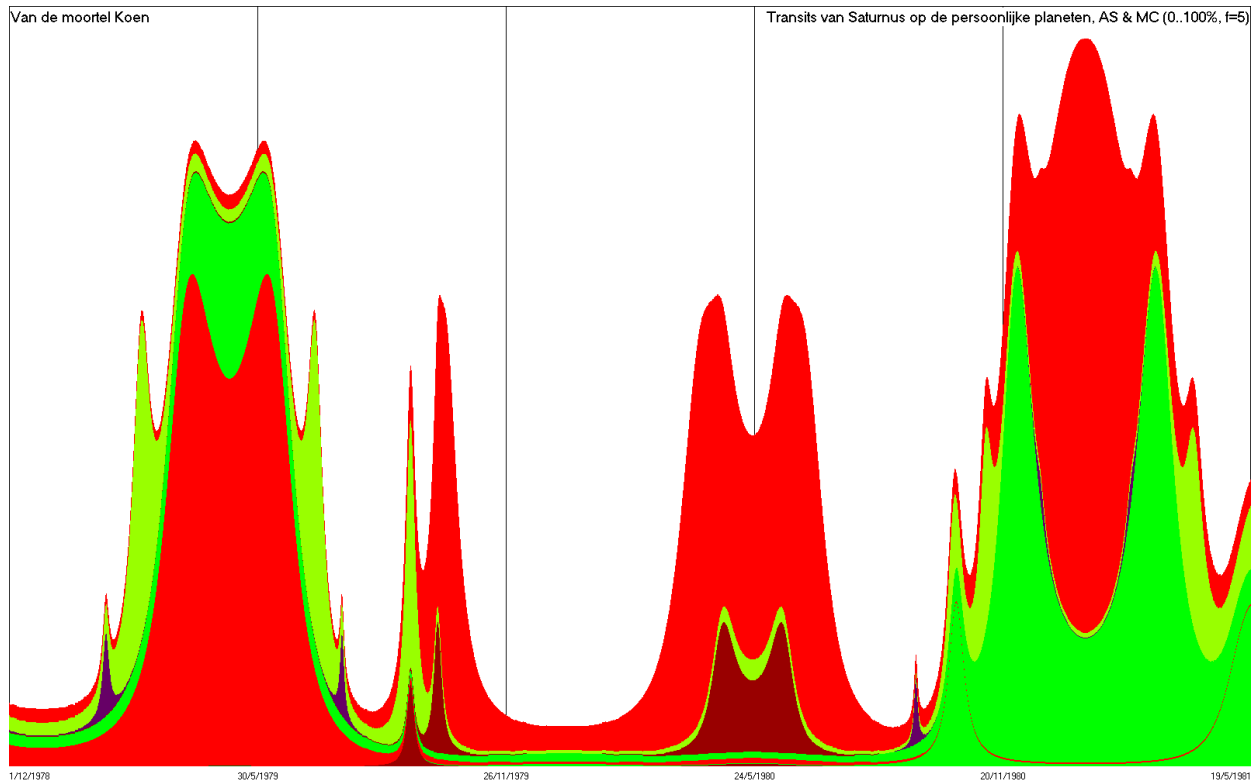
7.2.4 Waarde voor onderzoek

Het aantal aanpasbare parameters in deze transitvoorstelling is groot. Miljoenen verschillende grafieken kunnen geproduceerd worden door verschillende planeetparen te selekteren, de orbs te veranderen, enz.

Dus, de ideale manier om ze te gebruiken, is ter verifikatie van een specifieke hypothese. Bv. stel dat men veronderstelt dat transits van Jupiter en Neptunus op Venus “verantwoordelijk” zijn voor romantische avonturen, en in mindere mate die van Mars op Venus, Venus op de zon, enz. Men kan dan een patroon definiëren met 9 punten voor de eerste, 6 punten voor de andere, enz. Laat dan het programma de grafiek berekenen voor een periode waarin geweten is dat er een romance was, en test of er inderdaad een piek optreedt. Als er een is, en geen andere pieken van dezelfde grootte verschijnen in perioden waarin een geen romantiek was, dan is men op de goede weg. Natuurlijk moet men de test voor zoveel mogelijk gevallen doen.

Een andere interessante kwestie die met deze techniek kan bestudeerd worden, is de te gebruiken orb voor transits. Die wordt vertolkt door de B-parameter: brede pieken kiezen, betekent een grote orb kiezen. Met een kleine B zullen de drie pieken in geval van retrogradatie apart te zien zijn; met een grote B versmelten ze tot één brede piek met eventueel een losse smalle. Zodus kan het moment van maximale intensiteit verschillen van het moment waarop het aspekt exakt wordt. We kunnen dus uit de geobserveerde gebeurtenistijden afleiden wat de beste orb is.

Figuur 10: Voorbeeld: Saturnus-transits op alle geboorteplaneten voor een perioden in mijn eigen leven. Het midden van de eerste grote piek valt exakt samen met de dood van een vriendin, de meest rechtse was wat men kan noemen een "identiteitskrisis" en ik begon daar filosofiekursussen te volgen naast de universitaire studies die ik juist was begonnen. De midde lste piek was het einde van mijn middelbare school.

Men kan zich afvragen wat men bekommt als men gewoon alle transits bij mekaar telt met gelijke gewichten. Ik heb hiermee gespeeld, met de gebruikelijke aspecten en orbs, en mijn eerste indruk was dat er een tamelijk nonsensikaal ruis-achtig beeld ontstaat. Als men de grafiek voor een gans leven berekent, blijkt het er echter dat sommige periodes een veel grotere transitkoncentratie hebben, en in de gevallen die ik bestudeerde, vielen die toch min of meer samen met belangrijke periodes. Genoeg stof tot onderzoek, zoals u ziet!

7.2.5 Opmerkingen

Ik besef dat de voorgestelde representatie slechts een benaderend model is dat alleen door eventuele voorspelresultaten kan gerechtvaardigd worden.

In feite zou het wel eens kunnen zijn dat transits een soort "inkubatietijd" hebben, zodat we eigenlijk een dosis "transitstraling" moeten accumuleren alvorens er iets gebeurt. we kunnen daar nog weinig over zeggen omdat we niet weten *hoe* de planeten ons beïnvloeden. Slechts enkele mensen als Percy Seymour en Theodor Landscheidt werken

daaraan voor zover ik weet. En als het zo zou zijn, komen er nog meer parameters in het spel om alles nog ingewikkelder te maken: gebeurtenismomenten zouden dan ook nog anders kunnen vallen naargelang de individuele dosis waar we gevoelig voor zijn... Uw onderzoeksresultaten zijn zeer welkom!

8. APPENDIX: KOPPELTESTEN UITGEVOERD IN DE WERKGROEP DE RONDE TAFEL

8.1. Aankondiging in nieuwsbrief jan. 1996:

Iedereen met een zekere kennis van astrologie wordt van harte uitgenodigd op deze avond. Vijf mensen van dezelfde leeftijd komen zich in levende lijve voorstellen (levensvisie, interesses, smaken, meningen over actuele toestanden, enz.) en de astrologen worden verzocht op basis van hun kunde de juiste horoskoop bij de juiste persoon te plaatsen. Ze mogen ook vragen stellen, zolang het maar niet hun verjaardag is natuurlijk. Kritische waarnemers zijn ook welkom!

Om het allemaal wat aantrekkelijker te maken, mogen de astrologen een bedrag inzetten dat evenredig zal verdeeld worden onder de winnaars (een gedeelte van de pot dient ter dekking van de onkosten).

Als de planeten werkelijk invloed hebben op ons gedrag, moet dit toch een doenbare opgave zijn voor ieder die wat ervaring in die materie heeft, denk ik toch. De gemiddelde trefskore zou alleszins beduidend hoger moeten liggen dan volgens toeval te verwachten is. Hoe meer deelnemers, hoe interessanter de uitslag vanuit wetenschappelijk oogpunt zal zijn.

Een veel gehoorde kritiek van astrologen op statistisch onderzoek, is dat gewoonlijk slechts bepaalde factoren los bekeken worden uit het verband van de totale horoskoop. In deze test, dames en heren astrologen, hebt u de totale persoon én de totale horoskoop!

8.2. Resultaten in nieuwsbrief maart 1996:

Op 29 januari 1996 organiseerden we een test die erin bestond 5 horoskopen aan de juiste "eigenaar" te koppelen. 14 Astrologie-beoefenaren waren bereid gevonden om mee te doen. Ze konden naar believen vragen stellen aan de proefpersonen. Niemand vond echter alle juiste combinaties! Twee personen hadden er 3 van de 5 juist, drie hadden 2/5, vijf 1/5 en vier 0/5. Al bij al gaf dat een gemiddelde skore van 1.333 op vijf, iets boven het door gokken te verwachten gemiddelde van 1/5, maar niet significant.

Ikzelf stond als beste stuurman aan wal - ik kon niet meedoen want ik kende de proefpersonen - en had daarbij de indruk dat de meeste astrologen het te moeilijk maakten, teveel op ingewikkelde details zaten te spinnen. Zij met de beste skores hebben zich allen beperkt tot enkele essentiële astrologische factoren.

We probeerden een tweede keer op 26 februari, met slechts 4 proefpersonen. Helaas ook nu weer niemand met 4 op 4. Drie hadden 2/4, vijf 1/4 en zeven 0/4, wat nog een droeviger resultaat is als de eerste keer, nl. een gemiddelde van 0.733, onder de toevalswaarde 1. Nu zelf meegedaan hebbende, ondervond ik aan den lijve dat het inderdaad wel niet zo simpel was. Er moeten zoveel factoren geëvalueerd worden, en heb je er één mis, dan ook automatisch een tweede... hoewel er statistisch toch iets uit de bus zou mogen komen.

Waarom was het resultaat zo pover (de eventuele falings van de astrologie voorlopig buiten beschouwing gelaten)?

Misschien omdat astrologen in de omgekeerde zin getraind zijn: vanuit de horoskoop iets over het karakter zeggen, terwijl nu eerst een analyse van 4 of 5 karakters moest gemaakt worden (op een goed uur tijd) om dan te gaan zoeken naar de horoskoop.

De proefpersonen kunnen bewust geprobeerd hebben te misleiden - hoewel een goed

mensenkenner daar doorheen zou moeten kunnen zien (?). Jonge - onschuldige - kinderen als proefpersonen gebruiken, zou misschien beter zijn?

8.3. Nieuwsbrief mei 1996:

De 2 astrologische toewijzingstesten die in maart en april plaatsvonden, konden nog steeds een zekere belangstelling genieten, ondanks de povere resultaten van de eerste twee. De astrologen kregen van twee proefpersonen telkens 5 horoscopen, waaruit ze de juiste moesten kiezen. Op de test in maart was het resultaat weer in perfecte harmonie met "het toeval", maar op die van april kwam - wonder boven wonder - een tamelijk goed resultaat tevoorschijn! Een χ^2 -test leerde ons echter al gauw dat ook dit niet statistisch significant was.

9. NUTTIGE ADRESSEN

Serius onderzoek wordt onder andere gedaan bij de volgende verenigingen:

Astrological Association: 396 Caledonian Road, London N1 1DN, UK; tel. 0044/171/700 3746; fax: 0044/171/700 6479.

(kongressen, tijdschrift "Correlation")

Astro-Psychological Problems (Françoise Gauquelin): 8, rue Amyot, F-75005 Paris; tel.: 0033/1/45871412.

Centre Associatif de Diffusion et de Recherche d'Actes de Naissance (CADRAN) (Petitalot Patrice): 10 Lann Fouesnel, F-56350 Allaire.

C.U.R.A. (University Centre for Astrological Research): <http://cura.free.fr>

Deutscher Astrologenverband (DAV), Forschungszentrum (Peter Niehenke): Loretostr. 38, D-79100 Freiburg; 0049/761/406784

International Society for Astrological Research (ISAR): PO Box 38613, Los Angeles, CA 90038-0613, USA; Tel: 001/805/5250461, fax: 001/213/4613417.

(Tijdschrift "The International Astrologer" (voorheen "Kosmos"), kongressen)

Nederlandse Vereniging tot Wetenschappelijk Onderzoek v/d Astrologie (NVWOA):

De Blickestraat 145, NL-3572 WB Utrecht; 0031/30/2617723; fax 0031/30/2732954, e-post: lexbruin@worldonline.nl.

(Voordrachten, leden ontvangen het tijdschrift "Astrologie in Onderzoek"; dit kan ook apart besteld worden bij Wout Heukelom, Lederambachtstraat 119, NL-1069 HM Amsterdam)

RAMS (Groupe de Recherche en Astrologie par des Méthodes Scientifiques; Suzel Fuzeau-Braesch e.a.): 15 Rue du Cardinal Lemoine, F-75005 Paris; tel. 0033/1/43548888.

Werkgroep De Ronde Tafel: Jules de Saint-Genoisstraat 98, B-9050 Gent, tel.=fax: 0032/9/2277036,

e-post: koenvandemoortel@compuserve.com.

(Voordrachten, nieuwsbrief, experimenten)

Vanop mijn webpagina, www.astrovdm.com, vindt u ook verbindingen naar vele adressen.

10. LITERATUUR

- Addey, John** (1976): *Harmonics in astrology*, Urania Trust, London, UK.
- Angeli, Gottfried** (1994): *Astro-Lotto*, Logodata Verlag, Ottobeuren/Allgäu, D.
(Vb. van statistiek zonder hypothese)
- Arroyo, Stephen** (1980): *De Horoskoop, een energiepatroon*, Schors, Amsterdam, NL.
(Zinnige inleiding tot het astrologisch denken)
- Azgarde** (1990): *Astrologie anders*, BZZTôH, 's Gravenhage, NL.
(Verdeling dierenriem in 48)
- Banzhaf, Hajo & Haebler, Anna** (1994): *Schlüsselworte zur Astrologie*, Heinrich Hugendubel Verlag, München, D.
(Kernachtige formulering van veel astrologische factoren)
- Barets, Jean** (1977): *L'Astrologie rencontre la science*, Dervy-Livres, Paris, F.
(Goede uitleg over astrologische/astrologische terminologie; vb. van kansberekening.)
- Barret, B.** (1972): *Astrologie en uiterlijk*, Schors, Amsterdam, NL.
- Boot, M.** (1981): *Van Ram tot Vissen*, Servire, Katwijk, NL.
(Traditioneel leerboek)
- Burns, John T.** (1997): *Cosmic influences on humans, animals & plants*, Scarecrow press, London UK.
- Dean, Geoffrey & Mather, A.** (1976): *Recent advances in natal astrology*, The Astrological Association, London, UK.
(Ondertussen al wat verouderd overzicht van het gedane wetenschappelijk onderzoek, maar een nieuwe versie is naar verluidt in de maak.)
- Dean, Geoffrey** (1996): *Theories of astrology*, in: Correlation vol.15 nr.1.
- Dean, Geoffrey** (2001): lezing voor NVWOA in Utrecht, NL, feb. 2001.
- de Jager, Cornelis** (1991a): *De wetenschappelijke methoden*, in: Skeptische notities 7, Stichting Skepsis, Utrecht, NL.
- de Jager, Cornelis** (1991b): *Schijnbare periodiecieten bij het onderzoek naar planetaire correlaties*, in: Astrologie in Onderzoek, jg.6, nr.1.
- de Wit, Gerard** (1987): *Astrologisch woordenboekje*, Schors, Amsterdam, NL.
- Doolaard, Robert D.** (1993): *Golven en oorlogen 1700-1992*, in: Astrologie in Onderzoek, jg. 8, nr.1 (zomer 1993), Diemen, NL.
- Douglas, Graham** (1995): *Planets in semantic space*, eigen uitgave, UK.
- Ebertin, Reinhold** (1983): *Kombinatie van Planeetinvloeden*, Schors, Amsterdam, NL.
(Leer van de midpunten)
- Elst, Koenraad** (1987): *Veldtekens aan het zwerk - een onderzoek naar de grondslagen van de astrologie*, eigen uitgave (verkrijgbaar bij K. Van de moortel), B.
- Elwell, Dennis** (1999): *Cosmic Loom*, Urania Trust, London, UK.
- Ertel, Suitbert** (1995): *Randomizations furnish precise chance expectations*, in: Pottenger (1995a), pp.191-199.
- Ertel, Suitbert & Irving, Kenneth** (1996): *The tenacious Mars effect*, Urania Trust, London, UK.
- Eysenck, Hans** (1981): *The importance of methodology in astrological research*, in: Correlation Vol.1 nr.1.
- Fuzeau-Braesch, Suzel** (1989): *L'Astrologie* (in de reeks "Que sais-je", nr. 2481), Presses universitaires de France, Paris, F.
- Fuzeau-Braesch, Suzel** (1992): *An empirical study of an astrological hypothesis in a twin population*, in: Personality and Individual Differences 13, pp. 1135-1144.
- Fuzeau-Braesch, Suzel; Delboy, Hervé** (1999): *Comment démontrer l'astrologie - Expérimentations et approches théoriques*, ed. Albin Michel, Paris, F.
- Gauquelin, Françoise** (1995): *Synthesizing astrological factors vs. analyzing them separately*, in: Pottenger (1995a), pp. 238-239.
- Gauquelin, Michel** (1979): *Dreams and illusions of astrology*, Prometheus books, Buffalo NY, USA.
- Gauquelin, Michel** (1985): *La Vérité sur l'Astrologie*, Ed. du Rocher, Monaco.
- Gauquelin, Michel** (1991): *Neo-Astrology*, Penguin books, London, UK.
- Gersjes, Antoon** (1995): *Teksten voor transit-interpretatie bij het computerprogramma Radix*, Software Koen Van de moortel, Gent, B.
- Gettings, Fred** (1985): *The Arkana Dictionary of Astrology*, Penguin Books, London, UK.

- Govaert, Edward** (1995): *Onderzoek betreffende de plaats van de planeet Mars in de geboortehoroskoop van politici*, in: *Vlaams Astrologisch Tijdschrift* 95.2, pp.27-28.
(Vb. van foutieve statistiek)
- Hand, Robert** (1975): *Planeten in compositie*, Schors, Amsterdam, NL.
- Hand, Robert** (1981): *Horoscope symbols*, Schiffer Publishing, Atglen PA, USA.
- Hand, Robert** (1995): *Night & Day - Planetary Sect in Astrology*, Arhat + The Golden Hind Press, USA.
- Herrmann, Joachim** (1975): *Sesam Atlas van de Astronomie*, Bosch en Keuning, Baarn, NL.
- Herten, Staf** (2002): *De universiteit van de bijbel - Kerk en astrologie*, Houtekiet, Antwerpen, B.
- Jerome, Lawrence E.** (1977): *Astrology disproved*, Prometheus Books, Buffalo, NY, USA.
- Jonas, Eugen** (1982): *Einblicke in die Kosmobiologie - Natürliche Geburtenregelung*, Verlag Konfrontation AG (Zürich).
- Judson, Horace Freeland** (1982): *Op zoek naar oplossingen*, Veen, Utrecht, NL.
(over het wetenschappelijk denken)
- Jung, Carl Gustav** (1955): *Synchronicity, an acausal connecting principle*, Routledge, London, UK.
- Klein, Sara** (1992): *Astrologically predictable patterns in work related injuries*, PhD thesis, University for Humanistic Studies, San Diego CA, USA.
- Kollerstrom, Nick** (1985): *Astrochemistry - A study of Metal-Planet Affinities*, Emergency Press, London, UK.
- Kollerstrom, Nick & O'Neill, Mike** (1996): *The Eureka effect*, Urania Trust, London, UK.
(Onderzoek naar kwintiel- en septiel-aspekten)
- Landscheidt, Theodor** (1989): *Sun-Earth-Man*, Urania Thrust, London, UK.
(Astrofysisch onderzoek)
- Landscheidt, Theodor** (1995): *Frequency analysis*, in: Pottenger (1995a), pp. 240-268.
(O.a. gulden snede-aspekten)
- Lavoie, Alphee** (1995): *Lose this book and find it with Horary*, Astrological Institute of Research, Hartford CT, USA.
- Lehman, Jane Lee** (1989): *Essential dignities*, Whitford Press, West Chester PA, USA.
- Lehman, Jane Lee** (1992): *The book of rulerships*, Whitford Press, West Chester PA, USA.
- Letter, David L.** (2002): *The Pathology of Organized Skepticism*, in: *Journal of Scientific Exploration*, Vol.16, nr.1, Lawrence, KS, USA.
- Levine, Rick** (1995): *Quantum Astrology*, Levine & Associates, Redmond WA, USA.
- Lozie, Gerard** (1997): *Bouwstenen voor de analyse van een horoskoop*, eigen uitgave, Wolvertem, B.
- Mann, Tad** (1984): *Life*Time Astrology*, G.Allen & Unwin, UK.
(Logaritmische tijdschaal; nederl. vert.: *Onze Astrologische Levensloop*, Uitg. Veen)
- Martens, Ronny & Trachet, Tim** (1995): *Astrologie, zin of onzin?*, Hadewijch, Antwerpen, B.
(Te skeptisch en zeer bevooroordeelde auteurs, maar bevat desalniettemin interessante gedachten; zie bespreking door Rudolf Smit in *Astrologie in Onderzoek*, jg.9, nr.2)
- McCann, Maurice** (1997a): *The Void of course Moon*, Tara Astrological Publications, London, UK.
- McCann, Maurice** (1997b): *Tara - horary software program*, Software Koen Van de moortel, Gert, B.
- McCann, Maurice** (1997c): *The power of the planets*, in: *Réalta* (tijdschrift van de Irish Astrological Association), vol.4, nr.2 (mei 1997).
- McGillion, Frank** (1995): *Astrology and biology - theoretical and practical considerations*, in: Pottenger (1995a), pp. 305-313.
- McGillion, Frank** (2002): *The Pineal Gland and the Ancient Art of Iatromathematica*, in: *Journal of Scientific Exploration*, Vol.16, nr.1, Lawrence, KS, USA.
- Merriman, Raymond A.** (1994): *Merriman on market cycles - the basics*, Seek-it publications, West Bloomfield, MI, USA.
- Meyer, Michael R.** (1986): *Synastrietechnieken*, Schors, Amsterdam, NL.
- Nanninga, Rob H.** (1988): *Parariteiten*, Het Spectrum, Utrecht, NL.
- Nathanielsz, Peter** (1994): *Leven voor de geboorte*, Standaard uitg., B.
(Foetus kiest wanneer hij komt)
- Niehenke, Peter** (1987): *Kritische Astrologie*, Aurum, Freiburg, D.

- Niehenke, Peter** (1994): *Astrologie - Eine Einführung*, Reclam, Stuttgart, D.
- Niehenke, Peter** (1996): *Astrological research and the concept of "similarity"*, in: *Correlation*, Vol.15, nr. 2.
- Nouvel, Maurice** (1991a): *La vraie domification en astrologie*, Pardès, Puiseaux, F.
(Propaganda voor het antieke gelijke huizensysteem)
- Nouvel, Maurice** (1991b): *Mercurie et Vénus démasqués*, Pardès, Puiseaux, F.
- Nouvel, Maurice** (1991c): *Le vrai zodiaque est sidéral*, Pardès, Puiseaux, F.
- Perry, Glenn** (1995): *How do we know what we think we know?*, in: Pottenger (1995a), pp. 12-48.
- Phillipson, Gary** (2000): *Astrology in the year Zero*, Flare Publications, London, UK.
(Interviews met vele astrologen en enkele onderzoekers over de hedendaagse astrologie)
- Pottenger, Mark** (Editor)(1995a): *Astrological Research Methods, Volume I*, ISAR, Los Angeles CA, USA.
(Nuttige tips voor onderzoek van vele eminenties!)
- Pottenger, Mark** (1995b): *Astronomical frequencies*, in: Pottenger (1995a), pp. 203-233.
- Radin, Dean** (1997): *The Conscious Universe - The scientific truth of psychic phenomena*, HarperCollins, New York, NY, USA.
- Roberts, Peter** (1991): *Astrologie en wetenschap*, Kosmos, Utrecht, NL.
- Roberts, Peter & Greengrass, Helen** (1994): *The astrology of time twins*, Pentland Press, Durham, UK.
- Ruis, Jan F.** (1992): *Significante synastrie-aspecten in een steekproef van 4348 huwelijkspartners*, in: *Astrologie in Onderzoek*, jg.7, nr.1.
- Russel, Bertrand** (1981): *Geschiedenis der westerse filosofie*, Servire, Katwijk aan Zee, NL, zesde druk.
- Sachs, Gunther** (1997): *Die Akte Astrologie*, Goldmann Verlag, München, D.
(Interessante uitgebreide zonneteken-statistiek, bevat helaas veel fouten)
- Schubert-Weller, Christoph** (1993): *Spricht Gott durch die Sterne?*, Claudius Verlag, München, D.
- Seymour, Percy** (1988): *Astrologie wetenschappelijk bewezen*, Elmar, Rijswijk, NL.
(Fysische theorie voor de astrologie. Vertaling van: *Astrology, the evidence of science*, Lennard Publ., Luton, UK, 1988.)
- Sheldrake, Rupert** (1983): *Een nieuwe levenswetenschap*, Mirananda, 's Gravenhage, NL.
- Sheldrake, Rupert** (2004): *Het zevende zintuig*, Servire, Utrecht, NL.
- Smith, Cedric** (1995): *A Fourier analysis of the Gauquelin professionals' frequency distribution*, in: *The Schneider-Gauquelin Research Journal*, Vol.11 no.1, March.
- Smithers, Alan** (1984): *Testing astrology's key to vocation*, in: *The Guardian*, 21 maart 1984.
- Spat, Werner** (1994): *Das "ideale" Häusersystem*, in: *Meridian 4/94*, Ebertin Verlag, Freiburg i.Br., D, juli.
(Interessante vergelijkende studie van huizensystemen)
- Spottiswoode, S. James P.** (1997): *Apparent association between effect size in free response anomalous cognition experiments and local sidereal time*, in: *Journal of Scientific Exploration*, 1997 #2.
- Terwiel, Jos** (1990): *Progressies*, Schors, Amsterdam, NL.
- Thienpont, Wim** (1995): *Temperaments- en gedragsvragenlijst voor kinderen* (met computerprogramma), Software K. Van de moortel, Gent, B.
- Thijs, Kris** (1989): *De Goddelijke Toonladder*, Uitg. Boek, Zonhoven, B.
(Vb. van valse symmetrie.)
- Tomassen, G.J.M. & van Roekel, H.J.** (1991): *Typische planetaire aspectformaties bij 500 dodelijke ongevallen*, in: *Astrologie in Onderzoek*, jg.5 nr.2., Diemen, NL.
- Toonder, Jan Gerhard & West, John Anthony** (1971, herdruk 1981): *Het astrologisch argument*, De Bezige Bij, Amsterdam, NL.
(opgelet: bevat interessante, maar ook twijfelachtige experimentele resultaten)
- van den Dungen, Wim** (1985): *Wetenschapsfilosofie en Astrologie*, Vlaams Astrologisch Genootschap, B & Stichting Arcturus, NL.
- van den Dungen, Wim** (1993): *Opstellen over cosmobiologie*, eigen uitgave, Antwerpen, B.
- van den Dungen, Wim** (1994): *Synopsis van een theoretisch model voor de cosmobiologie*, eigen uitgave, Antwerpen, B.
- van Rooij, Jan J.F.** (1991a): *Astrologie op de weegschaal*, Swets & Zeitlinger, Amsterdam, NL.
(Zwakke van astrologie als persoonlijkheidsmodel, los van "waarheid" ervan)

- van Rooij, Jan J.F.** (1991b): *Extraversie - introversie: psychologie versus astrologie (1)*, in: *Astrologie in Onderzoek*, jg.6, nr.1.
- van Rooij, Jan J.F. et al.** (1992): *Sterrenbeeld en studierichting*, in: *Astrologie in Onderzoek*, jg.7, nr.2.
- van Rooij, Jan J.F.** (1993): *Jungian typology and astrology*, in: *Correlation* vol. 12 nr.1.
- van Rooij, Jan J.F.** (1995): *Het falen der astrologen - een analyse van de astrotest*, in: *Astrologie in Onderzoek*, jg.9, nr.2.
- van Rooij, Jan J.F.** (1996): *Astrologers failing the astrotest - an analysis*, in: *Correlation*, vol. 15 nr.2.
- van Rooij, Jan J.F. & de Groot, Hans** (2002): *Persoon en planeet - Astrologie als overkoepelend kader voor de persoonlijkheidstheorie*, Swets & Zeitlinger, Lisse, NL.
- van Slooten, Erik** (1994): *Lehrbuch der Stundenastrologie*, Ebertin Verlag, Freiburg i.Br., D.
- Verhulst, Jozef** (1997): *Moon phase at birth and death of anthroposophic pioneers: an exploratory study*.
- von Heeren, Robert** (1997): *An historic event: Nessus*, in: *The Astrological Journal*, Vol.39, nr.6.
(Typisch vb. van mythologische betekenisgeving a priori)
- von Klöckler, Herbert** (1926, heruitgave 1989): *Astrologie als Erfahrungswissenschaft*, Diederichs, München, D.
- Wells, D.** (1986): *The Penguin Dictionary of Curious and Interesting Numbers*, Penguin Books, Middlesex, UK.
- Wiesendanger, Harald** (1990): *Der Streit ums Horoskop*, Aurum Verlag, Braunschweig, D.
(Vb. valse symmetrieën, goedkope argumenten voor astrol., niet kritisch genoeg.)
- Wijvekate, M.L.** (1960): *Verklarende statistiek*, Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen.
- The Astrological Journal* is het "populaire" tijdschrift van de Astrological Association, *Réalta* dat van Irish Astrological Association (193 Lower Rathmines Road, Dublin 6, Ireland), het *Vlaams Astrologisch Tijdschrift* wordt uitgegeven door het Vlaams Astrologisch Genootschap (Van Stralenstraat 27, B-2060 Antwerpen), voor de andere tijdschriften, zie de adressenlijst.

INDEX

"G+"-zones	25	konsistentie	9, 49
Addey, John	32, 36, 37	kontrolegroep	58
Alcabitus	32	koppeltesten	60, 75
Angeli, Gottfried	57	kruizen	20
Aquino, Thomas van -	16	kuspen van huizen	30, 33
Arabishe punten	30	Landscheidt, Theodor	14, 36, 53
Arroyo, Stephen	16, 22	Lehman, Jane Lee	26, 27
ascendant	13, 30, 33	lentepunt	17
aspecten	34	Leo, Alan	35
in synastrie	46, 49	Levine, Rick	34
ingaaude/uitgaande	36	Lilith	29
toenemend/afnemend	38	logaritmische tijdschaal	43
tweedimensionale -	37	lotto	57
astrokartografie	45	Lozie, Gerard	41
astrologie		Lukert, Gerard	12
definitie	5	lunaarhoroskoop	45
medische -	39	maanfasen	37, 45
mundane	12, 37	magische redeneringen	19, 20, 28, 43
werking	52	magnetisch veld	53
ayanamsa	18	Mann, Tad	43
Azgarde	22	Martens, Ronny	16
Banzhaf, Hajo	22	McCann, Maurice	38, 51
Boot, Martin	33	McGillion, Frank	53
brandpunten van planeetbaren	29	Meyer, Michael	47
chemische reacties	13	midhemel	31
Crane, Pamela	19	midpunten	38, 46
curve fitting	60	morfofenetische velden	53
Davis, Martin	45	mythologie	24
Davison-horoskoop	48	Nathanielsz, Peter	14
de Jager, Cornelis	58	nauwkeurigheid van de geboortetijd en -plaats	13
Dean, Geoffrey	15, 43	Niehenke, Peter	14, 61, 62
dekanaten	22	Nobelprijswinnaars (manifest tegen astrologie)	7
deklinatie/rechte klimm ing	17, 38	Nouvel, Maurice	31
Delboy, Hervé	42	siderische dierenriem	18
demografische problemen	58	nulhypothese	57
descendant	30	numerologie	34, 50
dierenriem	17	O'Neill, Mike	15, 61, 70
siderische/tropische	17	harmonischen	35
verdeling	20	Occam, scheermes van -	10, 35
direkties	44, 49	orb	35
dominant element	40	overgangen tussen tekens	22
dominante planeet	18, 39	Perry, Glenn	56
Doolgaard, Robert D.	37	pijnappelklier	53
Douglas, Graham	26	Placidus	31, 43
dwads	22	planetaire blauwdruk-theorie	14, 54
Ebertin, Reinhold	35, 38	planetaire vrouw-theorie	14, 54
eklipsen	37	planeten	23
ekliptika	17	planetoïden	23, 28
ekliptische lengte/breedte	17, 28, 37	Porphyrus	32
elementen	20	Pottenger, Mark	58, 61
Elst, Koenraad	18, 21	precessie	17
Elwell, Dennis	7, 56	progressies	43, 49
erfelijkheid	14, 15	Ptolemeus, Claudius	33
erfelijkheidseffekt	14	Radin, Dean	54
Ertel, Suitbert	14, 59	randgevallen van een theorie	10
Eysenck, Hans	15, 16, 42	Regiomontanus	32
falsifieerbaarheid	9	Reinicke, W.	21
Fuzeau-Braesch, Suzel	15, 42	rektifikatie	45, 61, 70
Gauquelin, Françoise	25	relaties	46
Gauquelin, Michel	6, 7, 9, 14, 22, 25, 27, 31, 33, 40, 59	retrograde	30
geboorte	54	Roberts, Peter	15, 32, 53
natuurlijk of niet	14	Ruis, Jan	59, 66
geocentrische astrologie	19	Sabiaanse graden	22
Gersjes, Antoon	9	Sachs, Gunther	56, 57
Govaert, Edward	58	Schubert-Well er, Christophe	56
grafologie	50	semantische ruimte	25
gulden snede	36	Seymour, Percy	53
guna's	20	Sheldrake, Rupert	53
Hand, Robert	18, 28, 30, 47	skeptici	7, 45
harmogram	70	Smithers, Alan	18
harmonischen	35	sociologisch onderzoek	15
heersers van tekens	19, 26	solaarhoroskoop	44
heliocentrische astrologie	19	Stark, F.	61
horoskopen		statistiek	55
van landen	12, 54	sterren	18, 29
van wie en wat?	11	sterrenbeelden	17
huisheren	33, 40	symmetrie-overwegingen	9
huiskontakhoroskoop	48	synastrie	46, 64
huizen	20, 30	synkroniciteit	52
hypothese, belang van een -	56	Synthese van de horoskoop	39
hypothetische planeten	29	tarot	20, 50
I Ching	50	tekens van de dierenriem	17, 20
immun coeli	31	betekenis	20
introversie/extraversie	41	telepatie	54
Jonas, Eugen	45	Terwiel, Jos	44
Jung, Carl Gustav	41, 53	theorie, verklarende -	52
karaktertrekken	25	Thienpont, Wim	41
keizersnee	14	tijd	
Kepler, Johannes	20	kwaliteit van de -	12, 15, 52
Klein, Sara	24	Titius en Bode, regel van -	23
knopen (van maan, planeten)	28	toeval	58
Koch	31	Trachet, Tim	16
Kollerstrom, Nick	37, 70	transitkoncentraties	70
chemische reacties	13	transits	43, 49
harmonischen	35	Transpluto	29
komposiethoroskoop	46	Trismegistos, Hermes	24

tweelingen, biologische en kosmische	14
Tyl, Noel	44
uurhoekastrologie	50
van den Dungen, Wim	52
van Rooij, Jan	16, 21, 41, 59, 61
van Slooten, Erik	51
verheffing	26
Verhulst, Jozef	37
vernietiging	26
Vernon-Clark-effekt	60
verwachtingsfrequenties	58
von Klöckler, Herbert	27, 41
voorspelsystemen	42
waardigheden	26
watermantijdperk	18
Wiesendanger, Harald	10
yin/yang	20
zelf-attributie	16, 52
Zo boven, zo beneden	24
zonneteken	16
zwarte maan	29